

PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU

MEMORANDUMA O FINANCIRANJU USUGLAŠENOG IZMEĐU EUROPSKE KOMISIJE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O DODJELI POMOĆI IZ INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU STRUKTURNU POLITIKU ZA SLJEDEĆU MJERU PRIPREMA LISTE PROJEKATA ZA INSTRUMENT ZA PRETPRISTUPNU, POMOĆ (IPA) U SEKTORU ZAŠTITE OKOLIŠA, U ZAGREBU, HRVATSKA,

I. USTAVNA OSNOVA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju Memoranduma o financiranju usuglašenog između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske o dodjeli pomoći iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku za sljedeću mjeru Priprema liste projekata za Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) u sektoru zaštite okoliša, u Zagrebu, Hrvatska (u daljnjem tekstu Memorandum o financiranju) sadržana je u odredbama članka 139. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I CILJ KOJI SE DONOŠENJEM ZAKONA ŽELI POSTIĆI

1. Ocjena stanja

Europska komisija usvojila je 6. listopada 2004. pretpristupnu strategiju, a Uredbom Vijeća Europske unije 2257/2004 stvorena je i pravna osnova za odobravanje pretpristupnih programa pomoći Republici Hrvatskoj. Ovom pretpristupnom strategijom predviđeno je da Republika Hrvatska u razdoblju 2005. – 2006. ima mogućnost korištenja sredstava pomoći iz sva tri pretpristupna programa Europske unije (Phare, ISPA i SAPARD) u ukupnom iznosu 245 milijuna eura, i to:

- Phare u 2005. i 2006. godini po 80 milijuna eura
- **ISPA u 2005. godini 25 milijuna te u 2006. godini 35 milijuna eura**
- SAPARD u 2006. godini 25 milijuna eura

Vlada Republike Hrvatske zaključila je s Europskom komisijom (u daljnjem tekstu EK) Memorandum o suglasnosti o osnivanju Nacionalnog fonda 5. svibnja 2005. godine, koji je ratificiran 6. listopada 2005. godine („Narodne novine - Međunarodni ugovori“, br. 10/05). Ovim Memorandumom uređuju se obveze i odgovornosti Nacionalnog fonda, međusobni odnosi Nacionalnog fonda i Nacionalnog koordinatora za program ISPA i drugih provedbenih tijela, te prava i obveze tijela i osoba koje sudjeluju u provedbi programa pretpristupne pomoći Europske unije.

U okviru programa ISPA, a temeljem svojih nadležnosti, Nacionalni koordinatorski odbor za program ISPA zadužen je za koordinaciju procesa izbora projekata koji su kandidirani za dobivanje bespovratnih sredstava iz programa pretpristupne pomoći ISPA. U suradnji nadležnih institucija s hrvatske strane sa službama Europske komisije, odabran je i projekt „Priprema liste projekata za Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) u sektoru zaštite okoliša“. Temeljem Odluke VRH o pokretanju postupka za sklapanje Memoranduma o financiranju za gore navedeni projekt, od dana 13. travnja 2006. godine, vođeni su pregovori hrvatskog izaslanstva s EK, te je Vlada RH Zaključkom od 13. listopada 2006. prihvatila Izvješće o vođenju pregovora za sklapanje Memoranduma o financiranju te konačnu verziju Memoranduma o financiranju.

Memorandum o financiranju je međunarodni ugovor koji sklapaju Europska komisija i Vlada Republike Hrvatske o potpori EU pretpristupnim mjerama u sektoru zaštite okoliša kojim se regulira financijski doprinos EU odnosno Republike Hrvatske, te se utvrđuje tehnički, pravni i administrativni okvir unutar kojega će se predmetni projekt provoditi. U Prilozima I, II, III koji su sastavni dio Memoranduma o financiranju detaljno su definirane tehničke karakteristike samog projekta, financijska konstrukcija, ali također i obveze svih tijela uključenih u provedbu – pravila financijskog upravljanja, praćenja izvršavanja plaćanja i provedenih mjera, sustav izvještavanja, nadzor i kontrola utrošenih sredstava, te promidžbene mjere.

Dana 26. rujna 2006.g. u Bruxellesu potpisan je Memorandum o financiranju koji je u ime Europske komisije, potpisao g. Graham Meadows, generalni direktor Opće uprave za regionalnu politiku, a dana 26. listopada 2006.g. Memorandum o financiranju potpisala je u Šibeniku gđa. Martina Dalić, državni tajnik u Središnjem državnom uredu za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU i Nacionalni koordinator za program ISPA, temeljem prije navedenog Zaključka Vlade Republike Hrvatske (Klasa: 441-03/06-01/05, ur.broj: 5030122-06-4) od 13. listopada 2006. godine.

2. Cilj koji se donošenjem Zakona želi postići

Cilj Zakona je potvrđivanje Memoranduma o financiranju, međunarodnog ugovora kojim se uređuje financijski, tehnički, pravni i administrativni okvir unutar kojeg će se izvršavati predmetni projekt.

Kratki opis predmetnog Memoranduma o financiranju:

Naziv projekta	Priprema liste projekata za Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) u sektoru zaštite okoliša
Ukupna vrijednost projekta:	1.464.100 € / 10.687.930 kn
Sredstva iz ISPA programa:	966.306 € / 7.054.034 kn
Sredstva Ministarstva zaštite okoliša prostornog uređenja i graditeljstva te Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva:	497.794 € / 3.633.896 kn
Osnovni ciljevi projekta:	– priprema projektnih prijedloga za program IPA u sektorima gospodarenja otpadom i upravljanja vodama; - dorada IPA Strategije za sektor zaštite okoliša.
Datum početka projekta:	Datum stupanja na snagu Zakona o potvrđivanju.
Krajnji rok za dovršetak projekta:	31.12. 2010.

III. OSNOVNA PITANJA KOJA SE PREDLAŽU UREDITI ZAKONOM

Ovim se Zakonom potvrđuje Memorandum o financiranju, kako bi njegove odredbe u smislu članka 140. Ustava Republike Hrvatske postale dio unutarnjeg pravnoga poretka Republike Hrvatske.

Potvrđivanje Memoranduma o financiranju usuglašenog između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske o dodjeli pomoći iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku za sljedeću mjeru Priprema liste projekata za Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) u sektoru zaštite okoliša, u Zagrebu, Hrvatska predstavlja pravnu osnovu za korištenje financijskih sredstava Europske unije iz pretpristupnog programa ISPA za predmetni projekt.

Potpisivanje Memoranduma o financiranju bio je neophodan preduvjet za pokretanje provedbe predmetnog projekta kojim će se osigurati odgovarajuća i pravovremena priprema projektnih prijedloga za Instrument za pretpristupnu pomoći (IPA) kao i dorada IPA Strategije - strateškog dokumenta koji predstavlja osnovu za korištenje IPA programa, čime će doprinijeti ukupnom procesu pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji i to kroz pomoć u usklađivanju sa zakonodavstvo Europske unije u području zaštite okoliša.

Za provedbu Memoranduma o financiranju nadležno je Ministarstvo financija te Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva kao krajnji korisnici.

IV. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Provođenje Zakona zahtijeva sredstva iz proračuna Republike Hrvatske, koja su već planirana u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2006. godinu u iznosu od 49.640 kuna i u Državnom proračunu za 2007. godinu u iznosu od 3.584.356 kuna. Provedba i korištenje odobrenih sredstava iz pretpristupnih programa pretpostavlja uspostavu institucionalno-kadrovskih uvjeta koji mogu zahtijevati dodatna sredstva za njihovo provođenje.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje Zakona o potvrđivanju Memoranduma o financiranju nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskog Sabora (Narodne novine, br. 6/02 – pročišćeni tekst i br. 41/2002, te 91/2003 i 58/2004) i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude vezana već potpisanim međunarodnim ugovorom, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi postupka u pravilu ne mogu vršiti izmjene i dopune teksta međunarodnog ugovora, predlaže se da se ovaj prijedlog Zakona raspravi i prihvati po hitnom postupku, objedinjujući prvo i drugo čitanje.

Budući da provedba projekta podliježe tehnički i vremenski zahtjevnoj proceduri usklađenoj s pravilima EU, postoji potreba što skorijeg početka provedbe kako bi se na vrijeme ispunili svi traženi zahtjevi te na taj način i iskoristila sredstva stavljena na raspolaganje. Također što skoriji početak nužan je i zbog potrebe osiguravanja odgovarajućih projektnih prijedloga koji će se moći kandidirati za dodjelu bespovratnih sredstava kroz Instrumenta za pretpristupnu pomoć – IPA.

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU
MEMORANDUMA O FINANCIRANJU USUGLAŠENOG IZMEĐU EUROPSKE
KOMISIJE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O DODJELI POMOĆI IZ
INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU STRUKTURNU POLITIKU ZA SLJEDEĆU
MJERU PRIPREMA LISTE PROJEKATA ZA INSTRUMENT ZA PRETPRISTUPNU
POMOĆ (IPA) U SEKTORU ZAŠTITE OKOLIŠA, U ZAGREBU, HRVATSKA**

Članak 1.

Potvrđuje se Memorandum o financiranju usuglašen između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske o dodjeli pomoći iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku za sljedeću mjeru Priprema liste projekata za Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) u sektoru zaštite okoliša, u Zagrebu, Hrvatska, potpisan 27. rujna 2006. godine u Bruxellesu i 26. listopada 2006. godine u Šibeniku u izvorniku na engleskom jeziku.

Članak 2.

Tekst Memoranduma o financiranju iz članka 1. ovog Zakona u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik glasi:

ISPA mjera br.:
2005 HR 16 P PA 003

**MEMORANDUM O FINANCIRANJU
usuglašen između Europske komisije i
Vlade Republike Hrvatske**

**o dodjeli pomoći iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku
za sljedeću mjeru**

Priprema liste projekata za Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) u sektoru

**zaštite okoliša, u Zagrebu,
Hrvatska**

MEMORANDUM O FINANCIRANJU

Europska komisija, u daljnjem tekstu "Komisija", djelujući za i u ime Europske zajednice, u daljnjem tekstu "Zajednica" koju predstavlja glavni direktor za regionalnu politiku, gosp. Graham Meadows, za Komisiju

s jedne strane, i

Vlada Republike Hrvatske, u daljnjem tekstu "Korisnik"

s druge strane,

SPORAZUMIJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

Članak 1.

Mjera iz donjeg članka 2. provoditi će se i financirati iz proračunskih sredstava Zajednice u skladu s odredbama utvrđenima u ovom Memorandumu. Mjera iz donjeg članka 2. provoditi će se u skladu s Općim uvjetima priloženima uz Okvirni ugovor, koji je potpisan između Komisije i Korisnika i dopunjen uvjetima ovog Memoranduma i njemu priloženim odredbama.

Članak 2.

Identifikacija mjere

Instrument za pretpristupnu strukturnu politiku, putem bespovratne pomoći, pridonosi financiranju sljedeće mjere opisane u Prilogu I.:

<u>Broj mjere:</u>	2005/HR/16/P/PA/003
<u>Naziv:</u>	Priprema liste projekata za Instrument za pretpristupnu pomoć u sektoru zaštite okoliša
<u>Trajanje:</u>	Datum početka: Datum potpisivanja Memoranduma o financiranju od strane Komisije Datum završetka: 31. prosinca 2010.
<u>Lokacija:</u>	Zagreb
<u>Skupina</u>	-

Članak 3.

Obveza

1. Najviši javni ili ekvivalentni izdatak koji se može uzeti u obzir radi izračunavanja pomoći iznosi € 1.464.100.
2. Stopa pomoći Zajednice odobrene za mjeru utvrđena je na 66% ukupnog javnog ili ekvivalentnog izdatka navedenog u planu financiranja u Prilogu II.;
3. Maksimalni iznos pomoći iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku utvrđen je na € 966.306;
4. Iznos od € 966.306 izdvojen je iz proračuna za 2006. prema proračunskoj stavci 13.050101. Obveze u pogledu naknadnih obroka temeljiti će se na početnom ili revidiranom planu financiranja za mjeru, ovisno o stanju provedbe mjere i proračunskoj dostupnosti.

*Članak 4.***Isplate**

1. Pomoć Zajednice obuhvaćati će isplate za mjeru za koju se Korisnik pravno obvezao i za koju je potrebno financiranje izričito dodijeljeno. Te se isplate moraju odnositi na usluge opisane u Prilogu I.
2. Isplate izvršene prije datuma potpisivanja Memoranduma o financiranju od strane Komisije neće biti prihvatljive za pomoć iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku.
3. Mjera navedena u Prilogu I. i isplate tijela odgovornog za provedbu mjere moraju se završiti najkasnije do datuma završetka navedenog u gornjem članku 2.
4. Izvješće potrebno za isplatu zaključne bilance potrebno je podnijeti najkasnije 6 mjeseci nakon ovog datuma.
5. Plaćanje predujma utvrđeno je na iznos od € 386.522¹ i biti će uplaćeno na sljedeći način:
 - Iznos od € 193.261 isplaćuje se nakon što Korisnik potpiše ovaj Memorandum;
 - Ostatak se isplaćuje nakon potpisivanja prvog znatnog ugovora o tehničkoj pomoći.

*Članak 5.***Poštivanje zakona i politika Zajednice**

Mjera se izvršava u skladu s mjerodavnim odredbama utvrđenima Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju² i pridonosi ostvarenju politika Zajednice, posebice onih koje se tiču poboljšanja i zaštite okoliša.

*Članak 6.***Intelektualno vlasništvo**

Korisnik i tijelo odgovorno za provedbu navedeni u Prilogu I., točke 3. osigurati će ishodjenje svih potrebnih prava intelektualnog vlasništva za studije, nacрте, planove, reklame i ostale materijale u vezi s planiranjem, provedbom, nadgledanjem i ocjenom projekta. Oni jamče da Komisija ili bilo koje tijelo ili osoba koju imenuje Komisija ima pristup i pravo koristiti spomenute materijale. Komisija će koristiti te materijale samo u svoje vlastite svrhe.

*Članak 7.***Dozvole i odobrenja**

Bilo koje vrste dozvola i/ili odobrenja potrebnih za provedbu mjere moraju pribaviti nadležne vlasti Korisnika na vrijeme i u skladu s nacionalnim zakonima.

¹ U slučaju mjere tehničke pomoći, državne vlasti obvezne su platiti predujmove tvrtkama koji prelaze u nekim slučajevima standardnih 20%. Stoga je 40% plaćanja unaprijed iz Memoranduma o financiranju opravdano za ove vrste mjera.

² U Uredbi 2257/2004 od 20. prosinca 2004. kojom se proširuje korištenje programa ISPA na Hrvatsku, navodi da se pod instrumentom Europskih ugovora podrazumijeva, u slučaju Hrvatske, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.

*Članak 8.***Posebni uvjeti povezani s mjerom**

Prisutnost projekta u indikativnom popisu iz Priloga I. ne predstavlja ni na koji način obvezu Komisije da dodijeli financijsku potporu za građevinsku fazu projekta.

Članak 9.

Provedbene odredbe navedene u Prilozima ovog Memoranduma o financiranju tvore njegov sastavni dio.

U slučaju nepridržavanja uvjeta i provedbenih odredaba Komisija će postupati sukladno postupku određenom u Prilogu III.1. Odjeljka VIII.

Članak 10.

Vjerodostojan tekst ovog Memoranduma o financiranju je postojeći dokument koji je dolje potpisan.

Sastavljeno u Šibeniku, 26. listopada 2006. Sastavljeno u Bruxellesu, 26. rujna 2006.

Za Primatelja

Za Zajednicu

Martina Dalić
Nacionalni koordinator
za program ISPA

G. Meadows
Glavni direktor

Popis Priloga

- Prilog I. Opis mjere
- Prilog II. Plan financiranja
- Prilog III.
- Prilog III.1 ISPA odredbe o financijskoj provedbi
- Prilog III.2 Odredbe o ispunjavanju uvjeta izdataka za mjere pomoći ISPA programa
- Prilog III.3 Obrazac koji se podnosi Odboru za praćenje programa ISPA i zahtjev za izmjene
- Prilog III.4 Sustavi upravljanja i kontrole za pomoć odobrenu iz ISPA programa i postupak za vršenje financijskih ispravaka
- Prilog III.5 Sporazum u vezi s nepravilnostima i povratom krivo primljenih iznosa u okviru ISPA programa
- Prilog III.6 Zahtjevi za informiranjem javnosti

PRILOG 1.**Opis mjere**

Priprema liste projekata za Instrument za pretpristupnu pomoć u sektoru zaštite okoliša
Broj šifre Zajednice: 2005/HR/16/P/PA/003

1. NAZIV MJERE

Priprema liste projekata u sektoru zaštite okoliša koji se planiraju kandidirati za provedbu unutar IPA programa.

2. TIJELO KOJE PODNOSI ZAHTJEV (NACIONALNI KOORDINATOR ZA PROGRAM ISPA)

- 2.1. Naziv: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija,
- 2.2. Adresa: Petretičev trg 2, 10 000 Zagreb (Hrvatska)

3. TIJELO NADLEŽNO ZA PROVEDBU (KAKO JE DEFINIRANO U ODJELJKU II (2) PRILOGA III.2)

- 3.1. Naziv: Ministarstvo financija, Središnja jedinica za financiranje i ugovaranje,
- 3.2. Adresa: Katančičeva 5, 10 000 Zagreb (Hrvatska)

4. KRAJNI KORISNIK (U SLUČAJU DA RADI O TIJELU RAZLIČITOM OD VLASTI NAVEDENE POD TOČKOM 3.)

- 4.1. Naziv: Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (ovaj Korisnik će također predstavljati i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva ovisno o ministarstvu odgovornom za projekt u pripremi).
- 4.2. Adresa: Ulica Republike Austrije 20, 10 000 Zagreb (Hrvatska)

5. LOKACIJA

- 5.1. Zemlja korisnica: Republika Hrvatska
- 5.2. Regija: na području Republike Hrvatske prema lokacijama budućeg krajnjeg korisnika mjere.

6. OPIS

Glavni cilj IPA programa (Instrumenta za predpristupnu pomoć), koji će biti Instrument za pretpristupnu pomoć u razdoblju 2007. – 2013., je pružanje pomoći za mjere kojima se omogućava državi kandidatkinji da udovolji zahtjevima pravne stečevine u području zaštite okoliša i ciljevima europskog/pristupnog partnerstva. Kako bi se zajamčilo učinkovito korištenje tih sredstava, mjerodavna ministarstva i druga upravna tijela u Hrvatskoj trebati će provesti određeni broj zakonskih, strateških i institucionalnih aktivnosti.

Dvije glavne aktivnosti predviđene su ovom mjerom.

Zadaća 1. – Prva zadaća je pružanje pomoći državnim tijelima u Hrvatskoj u pripremi liste projekata za IPA program u sektoru zaštite okoliša (u sektoru otpadnih voda/voda i otpada) odnosno pružanje pomoći u pripremi liste projekata koja će se temeljiti na indikativnom popisu prioriternih projekata navedenih u Nacionalnoj ISPA strategiji zaštite okoliša Republike Hrvatske i koji će biti spreman za provedbu između 2007. i 2012. Radi postizanja tog cilja, potrebno je pružiti tehničku pomoć potencijalnim budućim IPA korisnicima u pripremi/kompletiranju cjelokupne dokumentacije potrebne za zahtjeve za bespovratnu IPA potporu. Uz pretpostavku da će spomenuti IPA zahtjevi biti prihvaćeni, gore navedeni projekti pridonijeti će da se Republika Hrvatska uskladi sa zahtjevima pravne stečevine u pogledu zaštite okoliša i ciljeva europskog/pristupnog partnerstva kao i da se omogući učinkovito korištenje IPA sredstava namijenjenih Hrvatskoj. Aktivnosti su usmjerene na projekte komunalnog otpada, otpadnih voda i sektora vodoopskrbe prema indikativnom popisu dolje navedenih projekata.

Zadaća 2. – Druga zadaća ove mjere je dorada IPA strategije zaštite okoliša, koju pripremaju Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva.

7. CILJEVI

Sveobuhvatni cilj pomoći je omogućavanje učinkovitog korištenja sredstava koja će biti na raspolaganju u IPA programu za Hrvatsku za sektor zaštite okoliša. Pored toga, pomoć je namijenjena osiguravanju nastavka aktivnosti u sektoru zaštite okoliša, koje su započete u okviru ISPA programa, i koje će se nastaviti u okviru IPA programa, pri čemu se osigurava dosljednost mjera pomoći Europske unije u sektoru zaštite okoliša.

Konkretni ciljevi pomoći su:

- pomoć u pripremi liste projekata za IPA program u sektoru zaštite okoliša uključujući punu pripremu zahtjeva za IPA potporu sa svim potrebnim popratnim dokumentima usklađenima s mjerodavnim direktivama Europske unije i prema potrebama s odgovarajućim IPA uredbama,
- dorada IPA strategije zaštite okoliša sukladno odgovarajućim IPA uredbama, koje utvrđuju okvir i smjernice za učinkovito korištenje raspoloživih sredstava za Hrvatsku iz IPA programa u sektoru zaštite okoliša. Strategija će biti slična te će nastavljati ISPA strategiju zaštite okoliša kako bi se osigurala maksimalna dosljednost pristupa i nastavljanje provedbe projekta.

Općenito uzevši, priprema projekta koji će se financirati putem IPA zahtjeva dovršetak:

- glavnog plana;
- studija o izvedivosti (uključujući institucionalne analize);
- financijskih i ekonomskih analiza;

- procjene utjecaja na okoliš (uključujući javne rasprave);
- idejnih rješenja;
- procjene troškova;
- programa ulaganja;
- natječajne dokumentacije (prema potrebi);
- kompletiranja formalnog zahtjeva za IPA financiranjem.

Međutim, neki od projekata uključenih u indikativni popis potencijalnih projekata već su dali obaviti različitim sredstvima određene pripremne poslove radi njihove pripreme za financiranje iz Europske unije. Drugi projekti su u naprednoj fazi pripreme. Stoga će Ugovaratelj utvrditi točan opseg rada za svaki zahtjev za projekt u trenutku sastavljanja detaljnih Općih uvjeta za pojedine ugovore o pružanju usluga. Spomenuti Opći uvjeti biti će predmetom prethodnog odobrenja Delegacije Europske komisije u Zagrebu. Projektima će se dati prednost prema kriterijima navedenima u IPA Strategiji zaštite okoliša i prema predviđenom IPA programskom proračunu.

Važno je napomenuti da s predviđenim iznosom pomoći neće biti moguće pripremiti sve mjere navedene u Indikativnoj listi. Stoga će konzultanti odabrati one mjere koje su na najvišem stupnju pripremljenosti za dovršetak projektne prijave za IPA program. Prioritetnost pojedinih projekata naznačena je u Indikativnoj listi a krajnji je cilj da se, u skladu s raspoloživim financijskim sredstvima, pripremi što je moguće više kvalitetnih projektnih prijava za IPA program s Indikativne liste.

Zbog ograničenog iznosa financiranja raspoloživog za ovu mjeru, tehnička pomoć treba se podijeliti prema odgovarajućem sektoru zaštite okoliša odnosno komunalnom otpadu, otpadnim vodama i vodoopskrbi kako bi se ekipe stručnjaka mogle angažirati na najisplativiji mogući način radi osiguravanja pripreme maksimalnog broja i najviše kvalitete zahtjeva za IPA projekt.

Dorada IPA strategije zaštite okoliša koju pripremaju Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva obaviti će zasebna ekipa konzultanata savjetnika od onih koji rade na pripremi zahtjeva za IPA projekte. Rad ove ekipe sastojati će se od toga da se strategija pripremi u skladu s uvjetima pravne stečevine, odgovarajućih direktiva Europske unije, pretprijetnog ekonomskog programa za Hrvatsku u razdoblju 2005. – 2007. i nacionalne strategije zaštite okoliša u Hrvatskoj te Nacionalnog akcijskog plana zaštite okoliša.

Strategija treba biti u skladu s pristupom poduzetim u prijašnjoj ISPA strategiji zaštite okoliša. Ona bi trebala biti logična, jasna te predstavljati argumentiran, izgrađen i dosljedan pristup svim aspektima zaštite okoliša u Republici Hrvatskoj. Detaljni uvjeti za ovu mjeru biti će navedeni u Općim uvjetima koji će biti predmetom prethodne kontrole Delegacije Europske komisije u Zagrebu.

Indikativni popis projekata u pripremi za IPA financiranje

Redosljed prioriteta za projekte naveden je u []

Komunalni otpad

Nacionalna ISPA Strategija Projekt	Naziv projekta (Odgovorno ministarstvo: Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva)	Procjena vrijednosti projekta M€
W 2 [1]	Bikarac Regionalni centar za gospodarenje otpadom, faza II	8.58
W 4 [4]	Integracija i modernizacija sustava gospodarenja otpadom u Istarskoj županiji	28.35
W 6 [2]	Sanacija i zatvaranje odlagališta Sovjak u Primorsko-goranskoj županiji	25
W 3 [3]	Regionalni centar za gospodarenje otpadom Mariscina	34.82
W 1	Regionalni centar za gospodarenje otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji	35
W 5	Regionalni centar za gospodarenje otpadom u sjeverno-zapadnoj Hrvatskoj	33.50
W 10	Regionalni centar za gospodarenje otpadom u istočnoj Slavoniji	8.50
W 11	Regionalni centar za gospodarenje otpadom u Zadarskoj županiji (faza I)	15
W 12	Regionalni centar za gospodarenje otpadom u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	15

Sektor Zaštite zraka i klimatske promjene

Nacionalna ISPA Strategija Projekt	Naziv projekta (Odgovorno ministarstvo: Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva)	Procjena vrijednosti projekta M€
A1	Procjena područnih sustava grijanja koji se napajaju obnovljivim izvorima energije (voda, otpad iz hrvatske šumarske tvrtke), uključujući pripremu projekta.	15

Vodoopskrba

Nacionalna ISPA Strategija Projekt	Naziv projekta (Odgovorno ministarstvo: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva)	Procjena vrijednosti projekta M€
WS 1 [1]	Regionalno crpilište Babina Greda – Gudinci (sada Sikirevci) – Projekt regionalne vodoopskrbe u istočnoj Slavoniji – Gradnja crpilišta, središnjeg postrojenja za obradu i sustava distribucije vodoopskrbe.	50
WS 3 [2]	Izgradnja regionalnog sustava vodoopskrbe u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji – Izgradnja regionalnog crpilišta i ostalih objekata vodoopskrbe (cjevovod, spremište za vodu...)	25
WS 4 [3]	Izgradnja regionalnog sustava vodoopskrbe u Koprivničko-križevačkoj županiji – Izgradnja regionalnog crpilišta i ostalih objekata vodoopskrbe (cjevovod, spremište za vodu...)	25
WS 5 [4]	Izgradnja regionalnog sustava vodoopskrbe u Sisačko-moslavačkoj županiji - Izgradnja regionalnog crpilišta i ostalih objekata vodoopskrbe (cjevovod, spremište za vodu...)	21
WS 6 [5]	Regionalni sustav vodoopskrbe Nova Gradiška - izgradnja, utvrđivanje i zaštita crpilišta "Davor" i zaštita jedinog izvora vode u zapadnom području Slavonsko-brodske županije pogodnog za korištenje u sustavima javne vodoopskrbe. Izgradnja glavnih objekata vodoopskrbe u sustavu.	48.5

Otpadne vode

Nacionalna ISPA Strategija Projekt	Naziv projekta (Odgovorno ministarstvo: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva)	Procjena vrijednosti projekta M€
WW 5 [1]	Postrojenje za obradu otpadnih voda u Osijeku – Izgradnja središnjeg postrojenja za obradu otpadnih voda za 250.000 PE, jedinica za mehaničku i biološku tehnologiju obrade i rješenje za zbrinjavanje mulja za općinske otpadne vode. Proširenje kanalizacijske mreže i izgradnja novih cijevi.	23
WW 1 [6]	Sustav zbrinjavanja otpadnih voda i postrojenje za obradu otpadnih voda u Đakovu – Izgradnja središnjeg postrojenja za obradu otpadnih voda za 30.000 PE, jedinica za mehaničku i biološku tehnologiju obrade i rješenje za zbrinjavanje mulja za općinske otpadne vode. Proširenje kanalizacijske mreže i izgradnja novih cijevi (90% kanalizacijske mreže već je izgrađeno).	8.0
WW 6 [2]	Sustav zbrinjavanja otpadnih voda i postrojenje za obradu otpadnih voda u Sisku– Izgradnja središnjeg postrojenja za obradu otpadnih voda za 61.000 PE, jedinica za mehaničku i biološku tehnologiju obrade i rješenje za zbrinjavanje mulja za općinske otpadne vode. Proširenje kanalizacijske mreže i izgradnja novih cijevi.	31.0
WW 8 [4]	Sustav zbrinjavanja otpadnih voda i postrojenje za obradu otpadnih voda u Novoj Gradiški – Izgradnja središnjeg postrojenja za obradu otpadnih voda za 50.000 PE, jedinica za mehaničku i biološku tehnologiju obrade i rješenje za zbrinjavanje mulja za općinske otpadne vode. Proširenje kanalizacijske mreže i izgradnja novih cijevi u Novoj Gradišci i prigradskim općinama Cernik i Rešetari (manje od 60% od otprilike 21.000 stanovnika uključeno je u sadašnju mrežu).	13.2
WW 7 [7]	Sustav zbrinjavanja otpadnih voda i postrojenje za obradu otpadnih voda u Vrbovcu – Izgradnja središnjeg postrojenja za obradu otpadnih voda za 20.400 PE, jedinica za mehaničku i biološku tehnologiju obrade i rješenje za zbrinjavanje mulja za općinske otpadne vode. Proširenje kanalizacijske mreže i izgradnja novih cijevi.	6.0
WW 4 [8]	Sustav zbrinjavanja otpadnih voda i postrojenje za obradu otpadnih voda u Krapini – Izgradnja središnjeg postrojenja za obradu otpadnih voda za 14.200 PE, jedinica za mehaničku i biološku tehnologiju obrade i rješenje za zbrinjavanje mulja za općinske otpadne vode. Proširenje kanalizacijske mreže i izgradnja novih cijevi.	5.8
WW 9 [3]	Postrojenje za obradu otpadnih voda u Slavonskom Brodu – Izgradnja središnjeg postrojenja za obradu otpadnih voda za 100.000 PE, jedinica za mehaničku i biološku tehnologiju obrade i rješenje za zbrinjavanje mulja za općinske otpadne vode.	37.0
WW 10 [5]	Postrojenje za obradu otpadnih voda u Vukovaru– Izgradnja središnjeg postrojenja za obradu otpadnih voda za 36.000 PE, jedinica za mehaničku i biološku tehnologiju obrade i rješenje za zbrinjavanje mulja za općinske otpadne vode.	12.5

8. INDIKATIVNI PLAN RADA

Kategorija posla	Početak	Završetak
Pomoć u pripremi projekata zaštite okoliša (otpadne vode/vode/otpad) u Hrvatskoj	listopad 2006.	ožujak 2007.
Dorada IPA strategije zaštite okoliša za Hrvatsku i sveukupne liste projekata	travanj 2006.	listopad 2006.

9. TROŠAK I POMOĆ (u €)

Indikativna analiza troškova među vrstama izdataka

Stavka	UKUPNO PROCIJENJENI TROŠKOVI	PROCJENA PRIZNATIH TROŠKOVA 100%
Dorada IPA strategije o zaštiti okoliša i sveukupne liste projekata	20.000	20.000
Priprema projektne dokumentacije i IPA zahtjeva za projekte otpadnih voda (uključujući pripremnu studiju i studiju o izvedivosti, analizu troška i koristi, financijsku analizu, procjenu utjecaja na okoliš, tehničke studije, itd.)	557.209	557.209
Priprema projektne dokumentacije i IPA zahtjeva za projekte vodoopskrbe (uključujući pripremnu studiju i studiju o izvedivosti, analizu troška i koristi, financijsku analizu, procjenu utjecaja na okoliš, tehničke studije, itd.)	408.858	408.858
Priprema projektne dokumentacije i IPA zahtjeva za projekte gospodarenja otpadom (uključujući pripremnu studiju i studiju o izvedivosti, analizu troška i koristi, financijsku analizu, procjenu utjecaja na okoliš, tehničke studije, itd.)	478.033	478.033

Indikativni priznati trošak

Ukupan trošak	Doprinos privatnog sektora	Nepriznati trošak	Ukupno priznati trošak	ISPA potpora	Stopa potpore %
€1.464.100	-	-	€ 1.464.100	€ 966.306	66.0

10. UKLJUČIVANJE MEĐUNARODNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA

Niti jedna Međunarodna financijska institucija nije uključena u ovu mjeru.

11. POSEBNI UVJETI POVEZANO S OVOM MJEROM

Pogledati članak 8. Memoranduma o financiranju

12. PLAN NABAVE

Radovi će se provoditi prema indikativnom planu nabave priloženom kao Prilog I.a

ooOOOoo

Indikativni plan nabave

Broj ponude	Opis usluga koje se nude natječajem	Vrsta ugovora (radovi, nabava ili usluge)	Predvideni mjesec početka natječaja (mjesec/godina)
1	Ugovor o pružanju usluga za doradu IPA strategije zaštite okoliša uključujući pripremu liste projekata	Ugovor o pružanju usluga	travanj 2006.
2	Ugovori o pružanju usluga za pripremu projekata otpadnih voda (otpadne vode/voda)	Ugovor o pružanju usluga	svibanj 2006.
3	Ugovori o pružanju usluga za pripremu projekata otpadnih voda (otpadne vode/voda)	Ugovor o pružanju usluga	svibanj 2006.
4	Ugovor o pružanju usluga za pripremu projekta otpada	Ugovor o pružanju usluga	svibanj 2006.

Konkretni uvjeti za dodjelu ugovora biti će na raspolaganju u Službenom listu Europskih zajednica i/ili na Internetu.

FINANCIJSKI PLAN (na temelju izdvajanja iz proračuna EU)

Naziv mjere: Priprema liste projekata za Instrument za prepristupnu pomoć u sektoru zaštite okoliša

ISPA Br: 2005/HR/16/P/PA/003

Euro

Godina	Ukupni trošak		Eligible Cost								Zajam IFI*	
			Ukupno		ISPA		Nacionalna tijela					
							Središnja državna tijela	Regionalna tijela	Lokalna tijela	Druga tijela*		
	1	2	3	4 (%)	5	6 (%)	7	8	9	10	11	12 (%)
	=2+3		=5+7+8+9+10	=3/1		=5/3						=11/1
2004												
2005		-						-	-	-	-	
2006	1.464.100	-	1.464.100	100	966.306	66	497.794	-			-	
<i>neraspoređeno</i>												
Ukupno	1.464.100	-	1.464.100	100	966.306	66	497.794	-	-		-	0

* za specificirati

PRILOG III.1**Provedbeni financijski propisi za program ISPA****Odjeljak I
Oblici i postotak pomoći**

- (1) Pomoć Zajednice kroz program ISPA može biti u obliku nepovratne direktne pomoći, povratne pomoći ili bilo kojem drugom obliku pomoći.

Pomoć koja je vraćena upravnom tijelu ili drugom javnom tijelu ponovo se primjenjuje u istu svrhu.

- (2) Postotak pomoći Zajednice dodijeljen kroz program ISPA može biti do 75% javnog ili ekvivalentnog izdatka, što uključuje izdatke od strane tijela čije su aktivnosti poduzete u sklopu upravnog ili pravnog okvira, a čime ih se smatra ekvivalentnim javnim tijelima. Komisija može predložiti povećanje ovog postotka do 85%, osobito tamo gdje smatra da je postotak viši od 75% potreban za ostvarivanje mjera ključnih za postizanje općih ciljeva programa ISPA.

Postotak pomoći i maksimalan iznos pomoći iz programa ISPA utvrđuje se Memorandumom o financiranju određene mjere.

Osim u slučaju povratne pomoći ili kada postoji osobiti interes Zajednice, postotak pomoći se smanjuje kako bi uzeo u obzir:

- (a) Raspoloživost sredstava za sufinanciranje;
 - (b) Sposobnost mjere da stvara prihode; i
 - (c) Odgovarajuću primjenu načela onečišćivač plaća.
- (3) Mjere koje stvaraju prihode sukladno stavku 2(b) su one koje se odnose na:
- (a) Infrastrukturu čije korištenje uključuje naknadu na teret korisnika;
 - (b) Proizvodna ulaganja u sektor zaštite okoliša.

Komisija je pripremila smjernice za primjenu načela onečišćivač plaća.

- (4) Preliminarne studije i mjere tehničke podrške mogu se izuzetno financirati u iznosu od 100% ukupnih troškova.
- (5) Mjere pokrivena Memorandumom financiranju provodi država korisnica u uskoj suradnji s Komisijom koja zadržava odgovornost za korištenje sredstava.

Odjeljak II Izdavanja

- (1) Komisija u sklopu programa ISPA vrši izdatak sukladno Financijskoj uredbi primjenjivoj na opći proračun Europskih zajednica, a temeljem Memoranduma o financiranju između Komisije i države korisnice.

Međutim, godišnja proračunska izdvajanja pomoći dodijeljene mjerama izvršavaju se na jedan od sljedeća dva načina:

- (a) Izdvajanja za mjere koje financira ISPA, a provode se tijekom razdoblja od dvije ili više godina, se u pravilu i podložno točki (b) vrše u godišnjim ratama.

Komisija će izvršiti izdvajanje za prvu godišnju ratu kada potpiše Memorandumom o financiranju mjere.

To izdvajanje će odgovarati iznosu pomoći navedenom u financijskom planu za prvu godinu. Tijekom razdoblja koje vodi prema potpunoj decentralizaciji, ono bi trebalo biti dostatno za pokrivanje radova koji će se ugovarati prvih godina.

Izdavanja za sljedeće godišnje rate temelje se na početnom ili izmijenjenom financijskom planu za mjeru. Ona će u načelu biti vršena na početku svake financijske godine, a najkasnije do 1. travnja predmetne godine, pod uvjetom da ih predviđeni izdatak za nadolazeću godinu opravdava i da napredak radova pokazuje kako projekt zadovoljavajuće i u skladu s raspoloživim proračunom napreduje prema završetku.

- (b) Za mjere čije je trajanje kraće od dvije godine i za koje pomoć Zajednice ne prelazi 20 milijuna eura, prvo izdvajanje do 80% može biti izvršeno kada Komisija potpiše Memorandum o financiranju mjere.

Ostatak će se izdvojiti pod uvjetom da napredak radova pokaže kako projekt zadovoljavajuće i u skladu s raspoloživim proračunom napreduje prema završetku.

- (2) Osim u propisno opravdanim slučajevima, pomoć izdvojena za mjeru na kojoj unutar dvije godine od datuma potpisivanja Memoranduma o financiranju mjere od strane Komisije nije započeo značajan rad bit će ukinuta.

Komisija u svakom slučaju pravovremeno obavještava državu korisnicu i imenovano tijelo kada god postoji rizik ukidanja pomoći.

Odjeljak III Plaćanja

- (1) Plaćanja mogu biti u obliku avansnih plaćanja, plaćanja tijekom provedbe ili konačnih isplata.

Plaćanja tijekom provedbe i konačne isplate odnose se na stvarno potvrđen i plaćen izdatak koji mora biti potkrijepljen računima s potvrdom uplate ili računovodstvenim dokumentima jednake dokazne vrijednosti.

- (2) Avansna plaćanja

Opće je pravilo da se avansno plaćanje do 20% ukupne pomoći iz programa ISPA, sukladno prvobitnoj odluci, vrši prema imenovanom tijelu kako je određeno točkom (9).

Avansno plaćanje se u pravilu vrši na dva načina:

- Prva rata u iznosu do polovice avansa plaća se kada država korisnica potpiše Memorandum o financiranju;
- Ostatak se plaća nakon potpisivanja prvog ugovora, obično prvog ugovora za izvođenje radova.

Odstupanja od općeg pravila treba odobriti odlukom Komisije u Memorandumu o financiranju mjere.

Imenovano tijelo na koje se odnosi stavak (2) treba vratiti potpunu ili djelomičnu avansnu uplatu ukoliko Komisiji u roku od 12 mjeseci od datuma kada je izvršeno avansno plaćanje nije dostavljen zahtjev za plaćanjem. Komisija će odrediti iznos avansa koji treba vratiti na temelju stvarno plaćenog prihvatljivog izdatka. Vraćanje plaćenog avansa ne vodi prema otkazivanju pomoći Zajednice.

- (3) Plaćanja tijekom provedbe

Komisija vrši plaćanja tijekom provedbe prema imenovanom tijelu na njegov zahtjev i pod uvjetom da mjera zadovoljavajuće napreduje prema završetku; isplata se vrši radi refundiranja potvrđenog i stvarno plaćenog izdatka te podliježe sljedećim uvjetima:

- Da je država korisnica podnijela izvješće koje opisuje napredak mjere u obliku fizičkih i financijskih indikatora te njenu sukladnost s Memorandumom o financiranju, uključujući gdje je to primjereno bilo kakve posebne uvjete pridružene dodjeli pomoći,

- Da su bile poduzete aktivnosti slijedom zapažanja i preporuka nacionalnih inspekcijskih tijela ili onih iz Zajednice,
- Da su navedeni svi nastali tehnički, financijski i pravni problemi te mjere poduzete radi njihova ispravljanja,
- Da su analizirana sva odstupanja od prvobitnog financijskog plana,
- Da su opisani koraci poduzeti u svrhu promidžbe mjere.

Komisija izvještava državu korisnicu ukoliko nije ispunjen jedan od gore navedenih uvjeta;

Potrebno je koristiti standardni model koji je Komisija dostavila za zahtjeve za plaćanja, te za izvješća o financijskom i fizičkom napretku.

- (4) Države korisnice osiguravaju da se zahtjevi za plaćanjem u pravilu dostavljaju Komisiji tri puta godišnje, najkasnije do 1. ožujka, 1. srpnja i 1. studenog.
- (5) Ukupan iznos plaćanja iz točke (2) i (3) ne prelazi 80% ukupno dodijeljene pomoći. U opravdanim slučajevima Komisija može povećati taj postotak do 90%.
- (6) Konačna isplata pomoći Zajednice

Konačna isplata pomoći Zajednice izračunata temeljem potvrđenog i stvarno plaćenog izdatka izvršit će se pod uvjetom:

- Da je mjera provedena sukladno ciljevima,
- Da je mjera ispunila određene uvjete navedene u Memorandumu o financiranju,
- Da je završno izvješće iz Odjeljka V dostavljeno Komisiji,
- Da imenovano tijelo ili tijelo na koje se odnosi stavak 2 Komisiji dostavi zahtjev za plaćanjem u roku od šest mjeseci od roka za završetak radova, a za izdatak naveden u Memorandumu o financiranju,
- Da država korisnica Komisiji potvrdi kako je informacija navedena u zahtjevu za plaćanje i izvješću točna,
- Da je država korisnica Komisiji poslala izjavu navedenu u Prilogu III.4.C,
- Da su provedene sve mjere informiranja i promidžbe koje je Komisija sastavila kao Prilog III.6,

- Kada je upravljanje pomoći pod određenom mjerom na decentraliziranoj osnovi dodijeljeno provedbenim agencijama u državi aplikantu, država korisnica Komisiji dostavlja sve informacije koje su potrebne kako bi se potvrdilo da su poštovana pravila Zajednice o javnim nabavama, osobito u svezi s objavom obavijesti o natječajima, kao i dostavom izvješća o evaluaciji ponuda i dodjeli ugovora, te da su poštovani svi uvjeti određeni Memorandumom o financiranju.
- (7) Ukoliko gore navedeno završno izvješće nije upućeno Komisiji u roku od 6 mjeseci od konačnog datuma za završetak radova i izvršenje plaćanja, kako je određeno Memorandumom o financiranju, ukida se dio pomoći koji predstavlja preostalu isplatu.
 - (8) Zahtjeve za plaćanja tijekom provedbe, kao i zahtjeve za konačne isplate koje podnese država korisnica, prati izjava nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje o tome da se prijavljena plaćanja odnose samo na izdatke koje prati račun s potvrdom uplate ili računovodstveni dokumenti dokazne vrijednosti, a koji su u skladu s odredbama o prihvatljivosti izdataka za projekte koje financira ISPA, kako je navedeno u Prilogu III.2.
 - (9) Sve isplate pomoći koju je Komisija dodijelila pod ovim Memorandumom o financiranju vrše se prema središnjem tijelu, Nacionalnom fondu, koji je država korisnica odredila za primanje takvih plaćanja. Opće je pravilo da Komisija plaćanja vrši na jedinstven bankovni račun određen od strane države korisnice, najkasnije dva mjeseca nakon zaprimanja važećeg i potpunog zahtjeva za plaćanjem. Nacionalni fond što brže šalje potpuni doprinos iz programa ISPA prema tijelu koje je odgovorno za provedbu.
 - (10) Nacionalni fond, na čelu kojeg je nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, ima sveukupnu odgovornost za upravljanje sredstvima unutar određene države korisnice. Navedeni dužnosnik je također odgovoran za vraćanje preplaćenih ili nedopušteno plaćenih iznosa prema Komisiji.

Odgovornosti nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje navedene su u Memorandumu o razumijevanju sklopljenom između Komisije i države korisnice.

Odjeljak IV Korištenje eura

- (1) Iznosi u zahtjevu za financiranjem, kao i u relevantnom financijskom planu, izražavaju se u eurima.
- (2) Iznosi pomoći i financijski planovi koje odobri Komisija izražavaju se u eurima.
- (3) Izjave o izdacima koje podupiru odgovarajuće zahtjeve za plaćanjima izražavaju se u eurima.

Potrebno je koristiti tečajnu ratu koju Komisija primjenjuje u financijskom računovodstvu za mjesec u kojem su izdaci upisani u računovodstvene knjige mjerodavnog tijela zaduženog za financijsko upravljanje projektom. Mjesečna tečajna rata utvrđena je sukladno odredbi iz članka 7. (2) Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002 od 23. prosinca 2002. koja uređuje pravila o provedbi Opće uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 na Financijsku uredbu primjenjivu na opći proračun Europskih zajednica. Tečajna rata je rata na prethodni radni dan mjeseca koji prethodi onome za koji je utvrđen tečaj. Komisija će o tom tečaju obavijestiti mjerodavna tijela.³

- (4) Isplate financijske pomoći od strane Komisije vrše se u eurima prema tijelu koje je država korisnica odredila kao tijelo za primitak plaćanja.

Odjeljak V **Završno izvješće**

Institucija ili tijelo odgovorno za mjeru Komisiji treba podnijeti završno izvješće u roku od 6 mjeseci od završetka mjere. Završno izvješće sadržavat će sljedeće:

- (a) opis obavljenog posla, uz fizičke indikatora, količinski razdjel izdataka prema kategoriji poslova i mjera poduzetnih u odnosu na posebne klauzule koje sadržava odluka o dodjeli pomoći;
- (b) potvrdu o sukladnosti poslova s odlukom o dodjeli pomoći;
- (c) prvu procjenu razine do koje su ostvareni očekivani rezultati, uključujući osobito:
 - stvaran datum provedbe mjere;
 - indikaciju o tome na koji će se način upravljati mjerom nakon što je završena;
 - potvrdu, ukoliko je to prikladno, financijskih prognoza, osobito onih koje se odnose na operativne troškove i očekivane prihode;
 - potvrdu socio-ekonomskih prognoza, osobito očekivanih troškova i koristi;
 - indikaciju aktivnosti koje su poduzete kako bi se osigurala zaštita okoliša i njima pridruženi troškovi, uključujući poštivanje načela onečišćivač plaća.
 - datum na koji je financirana mjera postala operativna,

³ <http://europa.eu.int/comm/dg19/infoeuro/fr/index.htm>

- (d) informaciju o promidžbenim aktivnostima

Odjeljak VI

Izmjene i dopune Memorandumu o financiranju

- (1) Ukoliko se stvarno učinjen javni ili ekvivalentni izdatak razlikuje od prvobitno planiranog izdatka, dodijeljena pomoć Zajednice će se mijenjati kako bi to uzela u obzir, no neće nužno prijeći maksimalan iznos naveden u Memorandumu o financiranju.

Promjena u postotku pomoći Zajednice u odnosu na prvobitno dodijeljen postotak, ili izmjena maksimalnog iznosa potpore, zahtijevat će izmjenu Memoranduma o financiranju sukladno postupku opisanom u stavku (3).

- (2) Ukoliko pri izmjenama i dopunama financijskog plana za određeni projekt izdvajanja Zajednice i/ili već izvršena plaćanja prelaze iznose iz izmijenjenog i dopunjenog financijskog plana, Komisija će prilikom odobravanja prve financijske operacije (izdvajanje ili plaćanje) nakon učinjenih izmjena i dopuna, uskladiti plan kako bi uzela u obzir prekomjerno izdvojene ili preplaćene iznose.
- (3) Izmjene i dopune Memoranduma o financiranju vrše se sukladno sljedećim postupcima:
- (a) Izmjene i dopune koje vode do značajnih izmjena u ciljevima ili karakteristikama projekta, ili značajnih izmjena u financijskom planu ili vremenskom rasporedu izdataka, vrše se putem Memoranduma o financiranju kojim se odgovara na zahtjev države korisnice, ili na inicijativu Komisije nakon konzultacija s državom korisnicom. Definicija „značajne“ izmjene dana je u sklopu odredbi koje uređuju prihvatljivost izdataka.
 - (b) U slučaju drugih izmjena i dopuna, država korisnica Komisiji šalje prijedlog izmjena i dopuna. Komisija daje komentare ili suglasnost u roku od dvadeset radnih dana od primitka prijedloga. Izmjene i dopune se usvajaju nakon što je Komisija dala suglasnost. Upravni odbor za program ISPA prima obavijest o takvim izmjenama i dopunama.
 - (c) Bilo koja izmjena godišnjeg izdatka manja od 25% ukupnog izdatka planiranog za projekt ne smatra se značajnom izmjenom financijskog plana i vremenskog rasporeda izdataka.

Odjeljak VII

Upravljanje financijama i kontrola

- (1) Države korisnice:
 - (a) Uspostavljaju sustave upravljanja i kontrole koji osiguravaju:
 - Ispravnu provedbu pomoći koja je dodijeljena ovim Memorandumom o financiranju, sukladno načelima pravilnog financijskog upravljanja,
 - Razdvajanje funkcija upravljanja i kontrole,
 - Da su izjave o izdacima dostavljene Komisiji točne te da proizlaze iz računovodstvenih podataka koji se temelje na dokaznim dokumentima podložnim provjeri.
 - (b) redovito provjeravaju da li su mjere koje financira Zajednica ispravno provedene;
 - (c) suzbijaju nepravilnosti i protiv njih poduzimaju radnje;
 - (d) vraćaju bilo koji iznos izgubljen kao rezultat nepravilnosti ili nesavjesnosti.
- (2) Mjerodavna nacionalna tijela trebaju provoditi odgovarajuću unutarnju i vanjsku reviziju sukladno međunarodno priznatim revizijskim standardima; ona za obavljanje ove funkcije trebaju biti nezavisna. Komisiji svake godine treba proslijediti plan revizije i sažetak nalaza provedenih revizija. Izvješća o reviziji bit će na raspolaganju Komisiji.
- (3) Ne dovodeći u pitanje provjere koje vrše države korisnice, službe Komisije i Revizorski sud mogu putem vlastitog osoblja ili propisno ovlaštenih predstavnika vršiti tehničke ili financijske revizije na licu mjesta, uključujući provjere uzorka i završne revizije.
- (4) Kada osoblje Komisije ili njeni propisno ovlašteni predstavnici i/ili Revizorski sud vrše provjere, država korisnica treba osigurati da te osobe imaju pravo na licu mjesta pregledati svu relevantnu dokumentaciju i račune koji se odnose na predmete financirane sukladno Memorandumu o financiranju. Država korisnica treba službama Komisije i Revizorskom sudu pomoći pri provedbi revizija koje se odnose na korištenje sredstava dodijeljenih iz programa ISPA. Odredbe Priloga III.5 primjenjive su na provjere koje Komisija vrši na licu mjesta.
- (5) Detaljne odredbe o financijskom upravljanju i kontroli navedene su u Prilogu III.4.

Odjeljak VIII

Praćenje

Država korisnica i Komisija osiguravaju da se provedba mjere prati i evaluira sukladno sljedećim odredbama:

- (1) Dotična država korisnica i Komisija sporazumno uspostavljaju odbore za praćenje. Vlasti ili tijela koje imenuju država korisnica, Komisija i, tamo gdje je to prikladno, EIB i/ili druge institucije su-financijeri bit će zastupljene u odborima. Tamo gdje su regionalne i lokalne vlasti, ili privatna poduzeća, mjerodavna za provedbu projekta, i gdje se projekt na njih direktno odnosi, ona će također biti zastupljene u takvim odborima.
- (2) Praćenje treba provoditi primjenom zajednički dogovorenih postupaka za praćenje, provjerom uzorka i, ukoliko je to prikladno, uspostavljanjem *ad-hoc* odbora. Potrebno ga je vršiti kroz fizičke i financijske indikatore. Indikatori će se odnositi na specifičnu prirodu projekta i njegove ciljeve. Oni će biti sastavljeni na takav način da pokazuju stupanj dostignut u provedbi mjere u odnosu na prvobitno postavljen plan i ciljeve, kao i napredak postignut u svezi s upravljanjem ili bilo kakve s time povezane probleme.
- (3)
 - (a) Za svaku mjeru, nacionalni ISPA koordinator treba Komisiji dostaviti izvješća o napretku u roku od tri mjeseca od završetka svake pune godine provedbe.
 - (b) Za sastanke Odbora za praćenje, nacionalni ISPA koordinator treba podnijeti izvješća o napretku prema standardnom uzorku koji daje Komisija. Izvješće treba Komisiji dati u ruke 15 radnih dana prije planiranog sastanka.
- (4) Na temelju rezultata praćenja i uzimajući u obzir komentare Odbora za praćenje, Komisija će, ukoliko je to potrebno, na prijedlog država korisnica prilagoditi prvobitno odobrene iznose i uvjete za dodjelu pomoći, kao i predviđeni financijski plan.

Komisija će odrediti odgovarajuće uvjete za takve prilagodbe te ih razlikovati sukladno njihovoj prirodi i važnosti.

Odjeljak IX.
Transparentnost pri dodjeli ugovora,
ispunjavanje uvjeta, pravila nabave, pravila o podrijetlu

Članak 1.

U postupku koji se treba primjenjivati pri dodjeli ugovora o radovima, robi i uslugama potrebno je pridržavati se ključnih načela obuhvaćenih u Drugom dijelu, Naslov IV Uredbe o financiranju⁴ (vanjske aktivnosti) koja se primjenjuje na opći proračun Europske zajednice.

Članak 2.

Ispunjavanje uvjeta

- (1) Sudjelovanje u dodjeli ugovora o nabavi ili ugovora o darovnici iz sredstava ISPA-e otvoreno je za sve državljane i pravne osobe s poslovnim nastanom u nekoj državi članici Europske zajednice, sve pravne osobe s poslovnim nastanom u nekoj državi članici Europskog gospodarskog područja, sve državljane i pravne osobe s poslovnim nastanom u bilo kojoj državi koja je korisnik Uredbe Vijeća kojom se utemeljuje Instrument za pretprijetnu strukturnu politiku (Uredba ISPA-e), kao i sve državljane i pravne osobe s poslovnim nastanom u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Turskoj, Srbiji, uključujući i Kosovo prema Rezoluciji Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda (UNSCR) br. 1244, Crnoj Gori te Bivšoj jugoslavenskoj republici Makedoniji.
- (2) Sudjelovanje u dodjeli ugovora o nabavi ili ugovora o darovnici iz sredstava ISPA-e otvoreno je i za sve pravne osobe s poslovnim nastanom u bilo kojoj zemlji osim zemalja navedenih u prethodnom stavku, u kojoj je uspostavljen uzajaman pristup njihovoj vanjskoj pomoći u skladu sa člankom 6. Uredbe Vijeća (EC) br. 2112/2005 od 21. studenoga 2005. o pristupu vanjskoj pomoći Zajednice.
- (3) Zbog toga će se u specifikacijama natječaja zatražiti od ponuditelja da navedu svoje državljanstvo ili mjesto poslovnog nastana te da za to predoče dokaze koji su obično prihvatljivi prema njihovom vlastitom zakonu.
- (4) Sudjelovanje u dodjeli ugovora o nabavi ili ugovora o darovnici koji se financiraju pomoću instrumenta Zajednice otvoreno je za međunarodne organizacije.

⁴ Uredba Vijeća (EC, Euratom) br. 1605/2002

- (5) U propisno opravdanim slučajevima, kao što je financiranje sredstvima međunarodnih financijskih institucija i nakon što ISPA Upravni odbor obavi rani pregled, Europska komisija može dopustiti i državljanima trećih zemalja i pravnim osobama s poslovnim nastanom u trećim zemljama da se natječu za ugovore.

Članak 3.

Transparentnost pri dodjeli ugovora

- (1) Zemlje korisnice poduzet će potrebne mjere kako bi zajamčile što je moguće šire sudjelovanje. U tu svrhu one će se, kao minimalni zahtjev, pridržavati zahtjeva vezanih za objavu natječaja koji su propisani u postojećim pravilima o nabavi navedenim u članku 4.
- (2) Također će ukloniti svaku diskriminaciju ili tehničke specifikacije koje bi mogle ugroziti sudjelovanje, pod jednakim uvjetima, većeg broja ponuditelja – fizičkih ili pravnih osoba koje ispunjavaju uvjete za sudjelovanje u dodjeli ugovora o nabavi ili ugovora o darovnici.

Članak 4.

Pravila nabave

- (1) Detaljni postupci natječaja i dodjele ugovora kojih se treba pridržavati kao općeg pravila navedeni su u Praktičnom vodiču za postupke pri ugovaranju za vanjske aktivnosti Europske zajednice⁵ koji objavljuje Europska komisija.
- (2) Međutim, pravila o nabavi koja se odnose na Europsku banku za obnovu i razvoj (EBRD) mogu se koristiti za ugovore koji se provode u sklopu mjera ISPA-e koje sufinancira EBRD, prema ovlaštenju u njihovim Memorandumima o financiranju ISPA-e.

Članak 5.

Stručnjaci

Svi stručnjaci koje angažiraju ponuditelji kao što je određeno u člancima 2. i 8. mogu biti bilo kojeg državljanstva. Ovaj članak ne dovodi u pitanje zahtjeve vezane uz kvalitetu i financijska sredstva navedene u pravilima o nabavi Zajednice.

⁵ http://ec.europa.eu/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

*Članak 6.***Pravila o podrijetlu**

Sva roba i materijali koji se kupuju na temelju ugovora koji se financira u sklopu Memoranduma o financiranju ISPA-e moraju imati podrijetlo u Zajednici ili u zemlji koja ispunjava uvjete kao što je definirano u člancima 2., 7. i 8. Izraz 'podrijetlo' za svrhe ovog članka definiran je u odnosnom zakonodavstvu Zajednice o pravilima o podrijetlu u carinske svrhe.

*Članak 7.***Izuzeće od pravila o ispunjavanju uvjeta i podrijetlu**

- (1) U propisno argumentiranim iznimnim slučajevima Europska komisija može proširiti prihvaćanje ispunjavanja uvjeta na pravne osobe iz zemlje koja ne ispunjava uvjete prema članku 2.
- (2) U propisno argumentiranim iznimnim slučajevima Europska komisija može dopustiti kupnju robe i materijala podrijetlom iz zemlje koja ne ispunjava uvjete prema članku 2.
- (3) Izuzeća kako su predviđena u stavcima (1) i (2) mogu se pravdati na temelju činjenice da proizvodi i usluge nisu raspoloživi na tržištima zemalja o kojima se radi, razlozima izuzetne hitnosti, ili u slučaju kada bi pravila o ispunjavanju uvjeta onemogućila ili izuzetno otežala realizaciju projekta, programa ili aktivnosti.

*Članak 8.***Akcije koje uključuju međunarodne organizacije ili sufinanciranje**

- (1) Kad god se financijskim sredstvima ISPA-e financira neka akcija koja se provodi posredstvom neke međunarodne organizacije, sudjelovanje u odgovarajućim postupcima ugovaranja otvoreno je za sve pravne osobe koje ispunjavaju uvjete prema članku 2., kao i za sve pravne osobe koje ispunjavaju uvjete prema pravilima te organizacije, s tim da se vodi računa o tome da se osigura jednako postupanje prema svim donatorima. Ista pravila primjenjivat će se u vezi s robom, materijalima i stručnjacima.
- (2) Svaki puta kada ISPA sudjeluje u akciji koju sufinancira zajedno s trećom zemljom, što podliježe uzajamnosti na način definiran u članku 2. (2), ili s regionalnom organizacijom, ili s državom članicom, sudjelovanje u odgovarajućim postupcima ugovaranja otvoreno je za sve pravne osobe koje ispunjavaju uvjete prema članku 2., kao i za sve pravne osobe koje ispunjavaju uvjete prema pravilima takve treće zemlje, regionalne organizacije ili države članice. Ista pravila primjenjivat će se u odnosu na robu, materijale i stručnjake.

- (3) Kada se radi o ugovorima za koje se predviđa sufinanciranje Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD) prema Memorandumu o financiranju u sklopu ISPA-e, Memorandumom o financiranju u sklopu ISPA-e može se dozvoliti upotreba Pravila i postupaka nabave EBRD-a.

Odjeljak X

Transparentnost u računovodstvu i izvješća o projektima

Država korisnica osigurava da sva javna ili privatna tijela uključena u upravljanje i provedbu aktivnosti za mjeru na koju se odnosi Memorandum o financiranju održavaju odvojen računovodstveni sustav, ili koriste odgovarajuće računovodstvene šifre za sve relevantne transakcije, kako bi se olakšala provjera izdataka od strane Komisije i nacionalnih kontrolnih tijela. Ona također moraju osigurati da su svi izdaci pravilno pridruženi relevantnom projektu.

Odgovorna tijela trebaju raspolagati svom dodatnom dokumentacijom koja se odnosi na izdatke svakog projekta tijekom razdoblja od pet godine nakon zadnjeg plaćanja vezanog uz projekt.

Odjeljak XI

***Ex-post* evaluacija**

Ex-post evaluacija pokriva korištenje resursa, uspješnost i učinkovitost pomoći, te njen učinak. Ona pokriva čimbenike koji doprinose uspjehu ili neuspjehu provedbe mjere i ostvarivanju rezultata.

Nakon završetka mjera, Komisija i države korisnice će stoga evaluirati način, uključujući učinkovitost i uspješnost pri korištenju resursa, na koji su one provedene. Evaluacija će također pokriti stvaran učinak njihove provedbe kako bi ocijenilo da li su ostvareni prvobitni ciljevi. Ta evaluacija će se, *inter alia*, baviti doprinosom koji su mjere imale u smislu provedbe politika Zajednice o zaštiti okoliša, njihov doprinos proširenim Trans-europskim mrežama ili zajedničkim prometnim politikama. Također će se ocijeniti učinak mjera na okoliš.

Prilog III.2

Odredbe o prihvatljivosti izdataka za mjere koje podupire ISPA

Odjeljak I Područje izdataka

ISPA podupire sljedeće mjere:

- (1) Projekte zaštite okoliša koji omogućavaju državama korisnicama da udovolje zahtjevima zakona Zajednice o zaštiti okoliša i da postignu ciljeve Pristupnih partnerstva;
- (2) Projekte prometne infrastrukture koji promiču održivu mobilnost, posebno one koji predstavljaju projekte od zajedničkog interesa na temelju kriterija Odluke br. 1692/96/EZ⁶ te one koji omogućuju državama korisnicama da postignu ciljeve Pristupnih partnerstva; to uključuje međupovezivanje i interoperabilnost nacionalnih mreža kao i Trans-europskih mreža zajedno s pristupima tim mrežama;
- (3) Preliminarne studije, procjene i mjere tehničke podrške, uključujući aktivnosti informiranja i promidžbe povezane s prihvatljivim projektima. To uključuje tehničku i administrativnu pomoć od zajedničke koristi Komisiji i državama korisnicama koja ne spada u standardni djelokrug državne javne uprave, a pokriva identifikaciju, pripremu, upravljanje, praćenje, reviziju i nadzor projekata.

Pravila opisana u odjeljcima II i XII odnose se na projekte nabrojane u gore navedenim točkama 1. i 2. Ona se, međutim, analogijom primjenjuju na odluke o projektima nabrojanim u točki 3.

Odjeljak II

Osnovne definicije i koncepti.

(1) Koncept projekta, stadija projekta i grupe projekata

Za potrebe ovog dokumenta primjenjivat će se sljedeće definicije:

- a) "projekt" je ekonomski nedjeljiv niz radova koji ispunjavaju točno određenu tehničku funkciju, te imaju jasno definirane ciljeve.
- b) "tehnički i financijski nezavisna faza" je faza koja se može identificirati kao operativna u svoje ime.
Faza također može uključivati preliminarne studije, studije izvedivosti i tehničke studije potrebne za realizaciju projekta.

1. projekti koji zadovoljavaju sljedeće uvjete mogu se grupirati:

- moraju biti locirani na istom toku ili slivu, ili na istom prometnom koridoru;
- moraju se provoditi prema ukupnom planu za tok ili sliv ili koridor, s jasno identificiranim ciljevima;

⁶ Odluka br. 1692/96/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 1996. godine o smjernicama Zajednice za razvoj Transeuropske prometne mreže.

- mora ih nadgledati tijelo odgovorno za koordinaciju i praćenje grupe projekata u slučajevima kad projekte provode različita nadležna tijela.

(2) "Tijelo odgovorno za provedbu"

- (a) Za projekte koje podržava program ISPA "tijelo odgovorno za provedbu" je tijelo odgovorno za natječaje i ugovaranje. To tijelo je navedeno u Prilogu I, točka 3. Memoranduma o financiranju.

Prema tome, Komisija mora odobriti svaku promjenu "tijela odgovornog za provedbu" nekog projekta u Memorandumu o financiranju.

Ovo se tijelo obično naziva konačnim korisnikom financijske pomoći iz programa ISPA. Samo ono realizira prihvatljive izdatke.

- (b) Međutim ovo tijelo može delegirati provedbu drugom tijelu koje također može realizirati prihvatljive izdatke. U takvim slučajevima Komisija mora biti obaviještena o načinu predloženog delegiranja i mora primiti primjerak relevantnih dokumenata.

(3) Koncept "javne uprave"

Javna uprava podrazumijeva sljedeće razine vlasti:

- središnja državna uprava (nacionalna razina);
- tijela regionalne vlasti;
- tijela lokalne vlasti.

Osim toga ovaj koncept može uključivati tijela čije su aktivnosti u sklopu administrativnog i pravnog okvira na osnovu čega se smatraju ekvivalentima javnih tijela.

(4) Provedba i razdoblje provedbe projekta.

- (a) Provedba nekog projekta uključuje sve faze, od preliminarnog planiranja (uključujući ispitivanje alternativa) do završetka odobrenog projekta i mjera promidžbe u sklopu financiranog projekta.

- (b) Memorandum o financiranju može se odnositi na jednu ili više gore navedenih faza.

- (c) Razdoblje provedbe projekta u pravilu se odnosi na razdoblje potrebno za završetak gore navedenih faza do vremenske točke u kojoj projekt postaje postupno operativan i u kojoj je fizički objekt opisan u Memorandumu o financiranju završen.

(5) Transparentnost i evidencija.

Svi izdaci koji se prijavljuju Komisiji moraju biti temeljeni na pravno obvezujućim sporazumima i/ili dokumentima. Nužno je u evidenciji držati sve odgovarajuće dokumente.

Kako bi se maksimalno povećala transparentnost i omogućila revizija izdataka od strane Komisije i/ili nadležnog nacionalnog tijela financijske kontrole, država korisnica mora osigurati da svako tijelo koje je uključeno u upravljanje i provedbu projekata uspostavi posebnu računovodstvenu evidenciju koja pokriva projekt opisan Memorandumom o financiranju.

(6) Izdaci

Izdaci moraju biti povezani s plaćanjima koje je ovjerilo i zaista izvršilo tijelo odgovorno za provedbu, te moraju biti dokazani računima s potvrdom uplate ili računovodstvenim dokumentima ekvivalentne dokazne vrijednosti.

"Računovodstveni dokument ekvivalentne dokazne vrijednosti" odnosi se na svaki dokument koji podnosi tijelo definirano u točki 2. ovog odjeljka radi dokazivanja da knjigovodstveni unos daje pravu i poštnu sliku stvarno izvršenih transakcija u skladu sa standardnom računovodstvenom praksom. Kada se koriste računovodstveni dokumenti ekvivalentne dokazne vrijednosti potrebna je prethodna suglasnost Komisije.

Odjeljak III

Glavne kategorije prihvatljivih izdataka

U pravilu, izdaci povezani sa

- studijama izvedivosti,
 - planiranjem, pripremom tehničkih nacрта i dokumenata, uključujući procjenu učinka na okoliš,
 - pripremom gradilišta,
 - izgradnjom,
 - pogonom i strojevima koji se trajno instaliraju u sklopu projekta,
 - testiranjem i osposobljavanjem,
 - upravljanjem projektom,
 - kompenzacijskim mjerama ili mjerama ublažavanja učinka na okoliš,
 - drugim vrstama izdataka navedenim u Memorandumu o financiranju,
 - mjerama poduzetim na temelju odredbi Priloga III 6 o informiranju i promidžbi
- prihvatljiv su predmet dolje navedenih kvalifikacija.

Odjeljak IV

Studije izvedivosti, planiranje projekta i priprema tehničkih nacрта i dokumenata

(1) Izdaci povezani sa studijama izvedivosti, planiranjem i pripremom tehničkih nacрта i dokumenata za projekte

- (a) Izdaci povezani sa studijama izvedivosti, planiranjem, uključujući studije učinka na okoliš, ekspertizama potrebnim na projektu i definiranjem projekta, su u pravilu prihvatljivi, pod uvjetom da su takvi izdaci izravno povezani s jednim ili više projekata i posebno odobreni Memorandumom o financiranju.
- (b) U slučajevima kada je nekoliko projekata pokriveno ugovorom ili kada tijelo odgovorno za provedbu vrši gore navedene funkcije u svoje ime, troškovi se moraju bilježiti kroz transparentan i zaseban računovodstveni sustav za projekt na temelju računovodstvenih dokumenata ili dokumenata ekvivalentne dokazne vrijednosti (npr. na temelju sustava alokacije vremena).

(2) Uključenost javne uprave

U slučajevima kada su službenici javne uprave uključeni u aktivnosti iz točke 1 (a) ovog odjeljka, Komisija izdatke može smatrati prihvatljivima u uredno obrazloženim slučajevima prema svim sljedećim kriterijima:

- djelatnik mora privremeno napustiti svoje pravomoćno zaposlenje u javnoj upravi;
- izdaci se moraju temeljiti na ugovoru povezanim s jednim ili nekoliko navedenih projekata; u slučaju kada se ugovor odnosi na nekoliko projekata, troškovi se moraju alocirati na transparentan način (npr. na temelju evidencije o radnim danima);

- izdaci moraju biti izravno povezani s jednim ili više individualnih projekata;
- ugovor mora biti vremenski ograničen i ne smije prekoračiti vremenski rok određen za završetak projekta;
- zadaci koje treba izvršiti prema ugovoru ne smiju pokrivati opće administrativne funkcije prema definiciji iz Odjeljka VIII, točka 1;
- ova se odredba ne smije koristiti u svrhu zaobilaženja procedura Zajednice za javne nabave.

Odjeljak V Priprema gradilišta i gradnja

- (1) U slučajevima kada tijelo odgovorno za provedbu pripreme gradilište ili provodi građevinske radove, ili jedan njihov dio, u svoje ime, troškovi se moraju bilježiti kroz transparentan i zaseban računovodstveni sustav za projekt na temelju računovodstvenih dokumenata ili dokumenata ekvivalentne dokazne vrijednosti. U slučajevima kada su djelatnici javne uprave uključeni primjenjuju se odredbe iz Odjeljka IV, točka 2.
- (2) Prihvatljivi troškovi uključivat će samo stvarne troškove koji su nastali nakon datuma naznačenih u Odjeljku X, točka 1., i koji su izravno povezani s projektom. Prihvatljivi troškovi mogu uključivati sve ili bilo koju od sljedećih kategorija:
 - troškove rada (bruto plaće);
 - naknade za korištenje trajne opreme tijekom gradnje;
 - troškove proizvodnje korištenih za provedbu projekta;
 - režijske i druge troškovi, ako su posebno obrazloženi; njih treba alocirati na korektan način u skladu s općeprihvaćenim računovodstvenim standardima.
 - nastali režijski troškovi nisu prihvatljivi u slučaju kada je tijelo navedeno u točki (a) tijelo javne uprave.
- (3) U pravilu, troškovi moraju biti izračunati prema tržišnim cijenama.

Odjeljak VI Kupovina, najam opreme i nematerijalne imovine

- (1) **Trajna oprema koja je dio kapitalnih izdataka na projektu**
 - (a) Izdaci za kupovinu ili proizvodnju pogona ili opreme koja se trajno instalira i ugrađuje u projekt su prihvatljivi pod uvjetom da se unesu u inventar trajne opreme tijela navedenog u Odjeljku II (2) i da se tretiraju kao kapitalni izdaci u skladu sa standardnim računovodstvenim konvencijama.
 - (b) Ne dovodeći u pitanje Odjeljak IX (3), najam takve opreme se smatra dijelom operativnih troškova i nije prihvatljiv.
- (2) **Kupovina nematerijalne imovine**
Kupovina i korištenje nematerijalne imovine, kao na primjer patenata, su prihvatljive ako je ta imovina nužna za provedbu projekta.

- (3) Trajna oprema koja se koristi za provedbu projekta**
- (a) U slučajevima kada tijelo odgovorno za provedbu vrši pripremu gradilišta ili građevinskih radova, ili jednog njihovog dijela u svoje ime, izdaci za kupovinu ili proizvodnju trajne opreme koja se koristi tijekom faze provedbe projekta nisu prihvatljivi. To se odnosi na teške građevinske strojeve kao i na uredsku i druge tipove opreme.
 - (b) Trajna oprema koja se izričito kupuje ili proizvodi za provedbu projekta može se smatrati prihvatljivom, ako nema ekonomske vrijednosti ili se otpisuje nakon korištenja, i ako je to naznačeno u Memorandumu o financiranju.
- (4) Trajna oprema koju koristi javna uprava**
- (a) Izdaci za kupovinu i najam trajne opreme koju koristi javna uprava nisu prihvatljivi.
 - (b) Ne dovodeći u pitanje Odjeljak VIII (2) i (3), izdaci za opremu i troškovi najma opreme koju koristi javna uprava prilikom provođenja svoje zadaće praćenja i nadzora mogu biti prihvatljivi uz suglasnost Komisije.

Odjeljak VII

Kupovina zemljišta i porez na dodanu vrijednost

Kupovina zemljišta i porez na dodanu vrijednost (PDV) nisu prihvatljivi.

Odjeljak VIII

Administrativni izdaci

(1) Opće načelo

U pravilu, izdaci nastali u javnoj upravi, uključujući plaće zaposlenih u središnjoj državnoj, regionalnoj i lokalnoj upravi nisu prihvatljivi za pomoć (uključujući tehničku pomoć), osim propisno dokumentiranih izdataka koji proizlaze iz obveze za provođenjem financijskih kontrola, financijskog i fizičkog praćenja, evaluacije i sprječavanja nepravilnosti, te izdataka registriranih pod stavkom obveza za nadoknadom izgubljenih sredstava.

Uz iznimku Nacionalnog fonda, troškovi uključujući plaće vezani za privremeno zapošljavanje osoblja na inicijativu Komisije, bilo državnih službenika na privremenom radu ili djelatnika u privatnom sektoru, za posao koji uključuje upravljanje, praćenje, evaluaciju i kontrolu prihvatljivi su pod mjerom tehničke podrške kako je definirano u Odjeljku I (3).

Oprema u svrhu praćenja može biti prihvatljiva ako je izričito odobrena mjerom tehničke pomoći navedenom u Memorandumu o financiranju.

(2) Organizacija Odbora za praćenje

- (a) Ne dovodeći u pitanje gore navedenu točku 1., izdaci nastali vezano na organizaciju propisanog praćenja prihvatljivi su nakon predodjenja potrebnih dokumenata.

- (b) Dopustivi troškovi mogu u pravilu uključivati jednu ili više sljedećih kategorija:
- usluge prevoditelja,
 - iznajmljivanje soba za sastanke i logistiku,
 - osiguravanje dokumentacije i s njome povezanih sredstava,
 - naknade za sudjelovanje stručnjaka,
 - putne troškove.
- (c) Plaće i ostali troškovi zaposlenih u javnoj upravi koji nastanu u ovom kontekstu nisu prihvatljivi.

(3) Sastanci na traženje Komisije.

Pravila navedena u točki 2. mogu se analogijom primijeniti na organizaciju *ad hoc* sastanaka na traženje Komisije.

**Odjeljak IX
Druge vrste izdataka.**

(1) Upravljanje i nadzor nad projektom

Izdaci povezani s upravljanjem i nadzorom nad projektom su u pravilu prihvatljivi. Primjenjuju se odredbe Odjeljka IV (1) i (2).

(2) Financijske naknade

Nikakve vrste financijskih naknada povezanih s realizacijom projekta nisu prihvatljive; to se prije svega odnosi na kamate na sredstva za premošćivanje, bankovne naknadne, provizije, itd.

Bankovne garancije povezane s kreditima koji se koriste za financiranje projekta mogu biti prihvatljive uz suglasnost Komisije.

(3) Tehnike financiranja koje ne podrazumijevaju trenutni prijenos vlasništva nad imovinom

Ne dovodeći u pitanje točku 2., tehnike financiranja, koji ne podrazumijevaju nužno trenutni prijenos vlasništva nad imovinom, mogu se smatrati prihvatljivima, ako su opravdane i odobrene Memorandumom o financiranju.

Država korisnica analizom rizika mora pokazati da je korištena tehnika ekonomski povoljnija nego obična kupovina imovine.

(4) Operativni izdaci, troškovi pogona projekta

(a) Nije prihvatljiva nikakva vrsta operativnog troška nastalog nakon završetka projekta.

(b) Neovisno od točki (a), osposobljavanje operativnog osoblja i testiranje projekta i njegove opreme može se uzeti u obzir kao prihvatljivi izdatak nakon nužnog razdoblja definiranog u Memorandumu o financiranju.

(c) Načela definirana u točkama (a) i (b) odnose se također na završeni pojedini dio projekta ili projekta u grupi, iako cijeli projekt još nije završen.

(5) Mjere promidžbe i informiranja

Izdaci za mjere koje se poduzimaju prema odredbama Priloga III.6 o informiranju i promidžbi su prihvatljivi.

Odjeljak X Razdoblje prihvatljivosti

(1) Inicijalna vremenska granica prihvatljivosti

Inicijalna vremenska granica prihvatljivosti se različito procjenjuje s obzirom na sljedeće dvije situacije:

- (a) kad su odabir projekta, natječaj i ugovaranje od strane države korisnice podložni *ex-ante* odobrenju od strane Komisije⁷, izdaci su prihvatljivi za pomoć od dana kada je Memorandum o financiranju relevantan za projekt potpisan od strane Komisije.

U iznimnim slučajevima, kada su financijska sredstva za projekt sastavljena od kombinacije zajma EIB-a ili neke druge financijske institucije i nepovratnih sredstava programa ISPA, izdaci su prihvatljivi za financiranje od dana sporazuma s EIB-om ili nekom drugom financijskom institucijom o predmetnom projektu. U pravilu taj datum ne smije biti ranije od 6 mjeseci od dana spomenutog u prvom pododlomku. Traže se sljedeći preduvjeti:

- Radovi i ugovori na koje će se primjenjivati odredba moraju biti identificirani u Memorandumu o financiranju;
- EIB ili neka druga financijska institucija potvrđuju da se poštuju odredbe članka 167. i 168. (1) Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 i odredbe članka 239. i 240. Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002;

U gore navedenim slučajevima Komisija je u pravilu nakon pregleda od strane Upravnog odbora za program ISPA sklona primijeniti odredbu članka 168. (2) Financijske uredbe primjenjive na proračun Europskih zajednica.

- (b) Nakon odluke Komisije da dodijeli upravljanje pomoći na decentraliziranoj osnovi⁸ provedbenim agencijama u državama aplikantima, izdaci su prihvatljivi za financiranje od datuma kada zahtjev dođe do Komisije (službe za program ISPA), pod uvjetom da se zahtjev može smatrati potpunim. Isplate izvršene prije datuma navedenih pod (a) i (b) nisu prihvatljive.

(2) Izmjene projekata

- (a) Svaka izmjena odobrenog projekta, koja je jednaka ili iznad 5 milijuna eura ili 20% od njegove ukupne vrijednosti, štogod da je manje, smatra se "značajnom" izmjenom projekta. Velike izmjene fizičkih objekata u sklopu projekta čija priroda mijenja projekt također se tretiraju kao "značajne".

Pravila iz odlomka 1. primjenjuju se na izdatke povezane s gore definiranim izmjenama.

- (b) Pri svakoj izmjeni projekta izdaci povezani s novim ili proširenim fizičkim elementima prihvatljivi su od vremena kada zahtjev za izmjenom dođe do Komisije (službe za program ISPA).

⁷ Vidi članak 12., (1), Uredbe Vijeća (EZ) br. 1266/99 od 21. lipnja 1999.

⁸ Vidi članak 12.(2) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1266/99 od 21. lipnja 1999.

- (c) Zahtjev za izmjenama i relevantne informacije u prilogu mogu se predložiti Upravnom odboru. Zahtjev i podnošenje dokumenata moraju biti evidentirani u zapisniku sastanka.

(3) Konačna vremenska granica prihvatljivosti

- (a) Konačni datum prihvatljivosti je u pravilu naveden u članku 4., odlomak 3 Memoranduma o financiranju.
- (b) Konačni datum se odnosi na isplate koje vrši tijelo odgovorno za provedbu.
- (c) Konačni datum prihvatljivosti je određen u relevantnom Memorandumu o financiranju. Nakon što taj datum istekne država korisnica ima na raspolaganju razdoblje od šest mjeseci da Komisiji podnese zahtjev za konačnom isplatom zajedno sa završnim izvješćem i izjavom navedenom u Memorandumu o financiranju Prilog III.1, Odjeljak III (6) i Prilog III.4.C.
- (d) Komisija ne može produžiti to šestomjesečno razdoblje.

Odjeljak XI

Zahtjevi za plaćanjem

Zahtjevi za plaćanjem koje države korisnice podnose Komisiji temelje se na izjavama o stvarno isplaćenim izdacima, kao što je definirano u Odjeljku II, točka 6.

U slučaju kada radove vrši koncesionar ili ekvivalentno tijelo, odgovorno tijelo vlasti mora ovjeriti ispravnost izdataka.

Zahtjeve za plaćanjem mora evidentirati i ovjeriti nacionalni dužnosnik za odobravanje. Zahtjevi se tada prosljeđuju Komisiji preko Delegacije Komisije.

Odjeljak XII

Druge točke koje nisu posebno navedene.

- (1) Kadgod se postave pitanja koja nisu posebno navedena u ovim načelima za prihvatljivost izdataka u sklopu projekata financiranih iz programa ISPA, to će se pitanje raspraviti s Komisijom. Komisija će nastojati otvorena pitanja tretirati u duhu ovih načela i uz referencu na načela postavljena za Kohezijski fond.
- (2) U slučaju konflikta ovih načela s načelima nacionalnih pravila prihvatljivosti, gore spomenuta načela imaju prednost.

**PRIMJER OBRASCA KOJI SE DOSTAVLJA ODBORU ZA PRAĆENJE
OD**

ISPA OBRAZAC PRAĆENJA

Svi podaci u izvješću moraju biti do zaključno 30. lipnja i 31. prosinca

1A. IDENTIFIKACIJA MJERE

Naziv mjere:
Referenca Memoranduma o financiranju iz programa N°:
Provedbena agencija:
Postotak pomoći iz programa ISPA:
Potpisivanje Memoranduma o financiranju - Komisija
- Država
Broj izmjena i dopuna - Komisija
- Država

1B. PROVEDBENA AGENCIJA (PA)

Ime:
Adresa:
Poštanski broj: Mjesto
Ime kontakt osobe:
Telefon:
Elektronska pošta:

2. KRATAK KRONOLOŠKI OPIS IZVRŠENIH AKTIVNOSTI/RADOVA

--

3. POSEBNI UVJETI KOJI SE ODNOSU NA MJERU (ČLANAK 8 MEMORANDUMA O FINANCIRANJU MoF)

Referirati se na posebne uvjete, ako takvi postoje, i navesti na koji ih se način zadovoljilo, kao i datum ispunjenja (referenca na korespondenciju Komisije koja potvrđuje ispunjenje već zadovoljenih uvjeta).

4. AŽURIRANI PLAN NABAVE

	Ugovor (N ^o , Vrsta i opis)*	Datum objave najave natječaja	Vrsta predviđenog natječaja**	Datum objave obavijesti o natječaju		Vrijednost ugovora / predviđena vrijednost ugovora Milijuna €	Vrsta sufinancira nja Zajedničko/ paralelno	Datum potpisivanja i ime trgovačkog društva koje je dobilo ugovor / Status realizacije***
				Ako nije objavljena	Ako je objavljena			
				Predviđeni datum	Datum, referenca na Službeni list i Internet			
Potpisano								
U pripremi								

(*) Navesti glavni ugovor.

(**) Navesti da li će sporazum o ugovoru biti Crvena, Žuta ili Srebrna knjiga. Navesti da li se radi o lokalnom, međunarodnom ili ograničenom natječaju i obrazložiti proceduru u slučaju predkvalifikacije.

(***) Za ugovore u pripremi, molimo navesti neke detalje o statusu pripreme natječajne dokumentacije.

5. PLAN IZDATAKA (JEDINICA: €)

Godina	Ukupni prihvatljivi troškovi		Stvarno izvršena plaćanja		Procjena budućih izdataka		Ukupni izdaci		Divergencija/ Ukupna vrijednost% (9)=[(7)-(2)]/ total (2)
	Inicijalna procjena*	Tekuća prihvaćena procjena**	(do zaključnog datuma)	(%) (3)/(2)	(od zaključnog datuma)	(%) (5)/(2)	(7)=(3)+(5)	(%) (7)/(2)	(9)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
2000.									
2001.									
2002.									
1. kvartal									
2. kvartal									
3. kvartal									
4. kvartal									
2003.									
1. kvartal									
2. kvartal									
3. kvartal									
4. kvartal									
2004.									
2005.									
2006.									
Ukupno									
Predložena izmjena Financijskog plana Da <input type="checkbox"/> Ne <input type="checkbox"/> Već podnijeta EK dana: Podnijeti EK dana: Predočiti Upravnom odboru (priložiti plan i razloge promjena)									

* U trenutku potpisivanja Memoranduma o financiranju

** Posljednji Odbor za praćenje

6. NAPREDNA INFORMACIJA O FIZIČKOJ I FINANCIJSKOJ PROVEDBI (*)											
Kategorije prihvatljivih izdataka (*)	Fizička provedba				Financijska provedba						
	Fizički indikatori (*)		Fizička provedba od posljednjeg Odbora za praćenje (sa zaključnim datumom)	Fizička provedba do tog Odbora za praćenje (za zaključnim datumom)	Stopa fizičke provedbe %	Financijski pokazatelji		Izdaci od posljednjeg Odbora za praćenje (za zaključnim datumom)	Izdaci do tog Odbora za praćenje (sa zaključnim datumom)	Stopa financijske provedbe %	Doprinos fizičkom napretku
	Jedinica	Količina				Procijenjeni prihvatljivi troškovi (€)	% troškova				
	(1)	(2)	(3)	4=(3)/(1) (%)	(5)	(6)	(7)	(8)	9=8/5	10=4*6/100	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
UKUPNO					0	#DIV/0!	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!	
									Ukupni financijski napredak	Ukupni fizički napredak	

(*) pokrivenost 100% ukupnih prihvatljivih troškova

**7. RAZLOZI RAZLIKA (AKO POSTOJE) IZMEĐU FIZIČKE I FINACIJSKE PROVEDBE
OBJAŠNJENJE ZA KAŠNJENJA (AKO JE RELEVANTNO)**

8. TEHNIČKI, FINACIJSKI ILI PRAVNI PROBLEMI (PRILOG III.1 MoF)

Referirati se na sve probleme koji su se pojavili tijekom provedbe mjere, uključujući odstupanja od prvotnog financijskog plana, i objasniti kakve su aktivnosti poduzete u cilju njihovog otklanjanja.

Referirati se na sve suspenzije, financijske korekcije i/ili nepravilnosti.

**9. PRIMJEDBE I PREPORUKE INSPEKCIJSKIM VLASTIMA DRŽAVE KORISNICE I
ZAJEDNICE (PRILOG III.1 MoF-A)**

Navesti sažetak primjedbi ili preporuka, ako postoje (uz potpunu referencu izvora) te navesti kako ih se primijenilo.

10. MJERA USVOJENA ZA PROMIDŽBU POMOĆI ZAJEDNICE (PRILOG III.6 MoF-A)

Ploče postavljene na gradilištu? Da Ne

Ploče postavljene na gradilištu? Da Ne

Ploče postavljene na gradilištu? Da Ne

Sredstva javnog priopćavanja korištena za informiranje javnosti o predmetnoj mjeri:

Tisak Televizija Radio

Drugi audio-vizualni mediji

Vrsta pisanog materijala dostupna javnosti:

11. OČEKIVANI DATUM ZAVRŠETKA

U prvotnom MoF-u (datum završetka određen u prvotnom MoF-u)

U sadašnjem MoF-u (datum završetka u izmijenjenom MoF-u)

Očekivani datum završetka

Izmjena datuma predloženog OP-u: Da Ne

OBRAZAC ZA UNOŠENJE IZMJENA

PRIJEDLOG ZA IZMJENE U PROGRAMU ISPA

Tijelo odgovorno za provedbu:

1. IDENTIFIKACIJA MJERE

Naziv mjere:

Tijelo odgovorno za provedbu:

Šifra mjere ISPA:

Memorandum o financiranju br.:

Datum:

Postotak pomoći iz programa ISPA:

2. IZMJENA DATUMA ZAVRŠETKA

Sadašnji datum završetka:

Predloženi datum završetka:

3. PREDLOŽENE IZMJENE FINACIJSKOG PLANA (*)**JEDINICA: €**

	Ukupni prihvatljivi izdaci prema sadašnjem MoF-u	Potrošeni prihvatljivi izdaci ili ukupni izdaci procjena
2000.		
2001.		
2002.		
2003.		
2004.		
2005.		
2006.		
Nakon 2006.		
Ukupno		

Molba za povećanjem pomoći Da Ne
Iznos zatraženog povećanja (ako je relevantno) €
(*) priložiti izmijenjeni financijski plan

4. IZMJENE TROŠKOVA PRIHVATLJIVE MJERE			JEDINICA: €
Kategorija izdataka (*)	Sadašnji ukupni prihvatljivi troškovi	Zatražena promjena	Predloženi ukupni prihvatljivi troškovi
Naknade za planiranje/pripremu tehničkih nacrti i dokumenata			
Priprema gradilišta			
Glavni radovi			
Pogon i strojevi			
Tehnička pomoć			
Nadzor			
Drugo (specificirati)			
Ukupno			

(*) Kategorije su primjeri koji se moraju prilagoditi kako bi odražavali stvarnost projekta. Dodatna podjela prema ugovorima može biti relevantna.

5. PROMJENE FIZIČKIH INDIKATORA			
Vrsta posla	Jedinica	Sadašnja procjena završetka	Predložena

6. PROMJENE KARAKTERISTIKA MJERE
Navesti detaljni opis

7. RAZLOZI PREDLOŽENIH PROMJENA
Navesti detaljne argumente

Prijedlog izmjena:

Datum podnošenja prijedloga izmjena:

Potpis NIK-a:

Prilog III.4

Sustavi upravljanja i kontrole pomoći dodijeljene iz programa ISPA i postupci za financijske ispravke

Odjeljak 1.

Ovaj Prilog postavlja detaljna pravila o sustavima upravljanja i kontrole pomoći dodijeljene iz programa ISPA, i o postupcima za vršenje financijskih ispravaka takve pomoći.

Odjeljak 2.

Sustavi upravljanja i kontrole

1. Svaka država korisnica osigurava da:

- (i) nacionalni ISPA koordinator,
- (ii) Nacionalni fond i nacionalni dužnosnik za ovjeravanje,
- (iii) provedbene agencije i sektorski dužnosnici za ovjeravanje, i
- (iv) krajnji korisnici,

kako su određeni ISPA Memorandumom o razumijevanju o korištenju Nacionalnog fonda za program ISPA, dobiju primjerene upute o sustavima upravljanja i kontrole potrebnim kako bi se osiguralo pravilno upravljanje programom ISPA, sukladno opće prihvaćenim načelima i standardima, a osobito pružilo garancije o ispravnosti, redovitosti i prihvatljivosti zahtjeva za pomoć iz programa ISPA, no također osiguralo da se mjere provode sukladno uvjetima Memoranduma o financiranju i ciljevima koji su pridruženi mjeri.

2. U smislu ovog Priloga, „provedbene agencije“ uključuju tijela koja nisu krajnji korisnici, a na koja su provedbena agencija ili sektorski dužnosnik za ovjeravanje prenijeli provedbu mjera koje financira ISPA (u daljnjem tekstu „ovlaštena tijela“).
3. U smislu ovog Priloga, osim ako nije drugačije navedeno, „mjere“ znače pojedinačne projekte, faze projekata ili grupe projekata koji pripadaju pod Prilog III.2, Odjeljak II (1), a predmetnom su Memorandumu o financiranju.

Odjeljak 3.

1. Sustavi upravljanja i kontrole nacionalnog ISPA koordinatora, Nacionalnog fonda, provedbenih agencija, ovlaštenih tijela i krajnjih korisnika, ovisno o opsegu pomoći kojim upravljaju, osiguravaju
- (a) jasnu definiciju, jasnu dodjelu i, koliko je to potrebno za pravilno upravljanje, odgovarajuće razdvajanje funkcija unutar dotične organizacije;

- (b) učinkovite sustave koji osiguravaju da se funkcije vrše na zadovoljavajući način;
- (c) u slučaju ovlaštenih tijela i krajnjih korisnika, izvještavanje prema odgovornom tijelu o izvršavanju svojih zadaća i korištenim sredstvima.

Odjeljak 4.

1. Sustavi upravljanja i kontrole iz Odjeljka 3. uključuju postupke provjere vjerodostojnosti traženih izdataka i provedbe mjere od njene pripreme faze do početka usluge koju financira investicija, sukladno uvjetima relevantnog Memoranduma o financiranju, sukladno ciljevima pridruženima mjeri i uz poštovanje primjenjivih nacionalnih i zakona Zajednice, osobito onih o prihvatljivosti izdataka za podršku iz programa ISPA, zaštiti okoliša, prometu (uključujući Trans-europske mreže), zaštiti tržišnog natjecanja i dodjeli javnih ugovora.

Provjere pokrivaju sve aspekte, bilo financijske, tehničke ili administrativne prirode, koji uređuju učinkovito korištenje izdvojene pomoći.

2. Postupci zahtijevaju da se provjere mjera bilježe na licu mjesta. Bilješke trebaju prikazati obavljeni posao, rezultate provjere i mjere poduzete kako bi se uklonila odstupanja. Kada fizičke ili administrativne provjere nisu iscrpne već provedene na uzorku radova ili transakcija, bilješke identificiraju odabrane radove ili transakcije i opisuju metodu uzimanja uzorka.

Odjeljak 5.

1. Država korisnica u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu Memoranduma o financiranju obavještava Komisiju o organizaciji nacionalnog ISPA koordinatora, Nacionalnog fonda, provedbenih agencija i ovlaštenih tijela odgovornih za mjere iz programa ISPA kako je određeno Odjeljkom 2., o sustavima upravljanja i kontrole uspostavljenim pri tim osobama ili tijelima, te o planiranim poboljšanjima sukladno smjernicama navedenim u Odjeljku 2.(1).
2. Priopćenje sadržava sljedeće informacije vezane uz nacionalnog ISPA koordinatora, Nacionalni fond, provedbene agencije i ovlaštena tijela:
 - (a) dodijeljene im funkcije,
 - (b) funkcije raspodijeljene između ili unutar njihovih odjela,
 - (c) postupke za inspekciju i prihvaćanje radova, postupke kojima se zaprimaju, provjeravaju i odobravaju zahtjevi za povrat izdataka, te postupke kojima se odobravaju, izvršavaju i pravdaju plaćanja prema korisniku, i

- (d) odredbe o reviziji sustava upravljanja i kontrole.
3. Komisija u suradnji s državnom korisnicom utvrđuje da li su sustavi upravljanja i kontrole predstavljeni u stavcima 1 i 2 sukladni standardima koje zahtijeva taj Prilog, i objavit će ukoliko oni predstavljaju bilo kakve prepreke u smislu transparentnosti provjera aktivnosti iz programa ISPA, i vršenja dužnosti od strane Komisije. Pregled funkcioniranja sustava vršit se redovito.

Odjeljak 6.

1. Sustavi upravljanja i kontrole mjera osiguravaju zadovoljavajući tijek revizije.
2. Tijek revizije smatra se zadovoljavajućim kada dozvoljava:
 - (a) usklađivanje zbirnih računa potvrđenih Komisiji s pojedinačnim zapisima o izdacima i popratnim dokumentima koje pohranjuju administrativna tijela na raznim razinama, provedbene agencije i krajnji korisnici;
 - (b) ovjeru alokacije i prijenos raspoloživih sredstava Zajednice i nacionalnih sredstava;
 - (c) ovjeru ispravnosti informacije dostavljene o provedbi mjere, sukladno uvjetima Memoranduma o financiranju kojim se dodjeljuje pomoć te ciljevima pridruženim mjeri.
3. Okvirni opis zahtjeva za dostavljanjem informacija o zadovoljavajućem tijeku revizije naveden je u Prilogu III.4 A.
4. Država korisnica utvrđuje sljedeće stavke:
 - (a) da postoje procedure koje osiguravaju da se dokumenti relevantni za određene stavke učinjenih izdataka, izvršena plaćanja, poduzete radove i provjeru njihove sukladnosti s mjerom, a koji su potrebni za provjeru zadovoljavajućeg tijeka revizije, čuvaju sukladno zahtjevima iz Odjeljka X Priloga III.1 i iz Priloga III.4.A;
 - (b) da postoji zapis o tijelu koje ih čuva i njegovoj lokaciji;
 - (c) da su dokumenti na raspolaganju za inspekciju osobama i tijelima koja uobičajeno imaju pravo vršiti inspekciju takvih dokumenata.
5. Osobe i tijela iz stavka 4 (c) su:
 - (a) osoblje nacionalnog ISPA koordinatora, Nacionalnog fonda, provedbenih agencija i ovlaštenih tijela koje obrađuje zahtjeve za plaćanjem;

- (b) službe koje vrše reviziju sustava upravljanja i kontrole;
- (c) nacionalni dužnosnik za ovjeravanje kao osoba odgovorna za potvrđivanje zahtjeva za plaćanje tijekom provedbe i zahtjeva za konačnim isplata iz Odjeljka III (8) Priloga III.1, te osoba ili odjel koji izdaje izvještaje o završetku mjera sukladno dodanom Prilogu III.4.C
- (d) opunomoćeni dužnosnici nacionalnih revizijskih institucija i onih Zajednice.

Oni mogu zatražiti da im se dostave izvadci ili kopije dokumenata ili računovodstvenih podataka iz stavka 4.

Odjeljak 7.

Nacionalni fond vodi evidenciju o iznosima koji su povratno naplativi od već izvršenih isplata pomoći iz programa ISPA, i osigurava da se iznosi povratno naplaćuju bez neopravdanog odlaganja. Nakon povrata sredstava, on refundira vraćena nepravilna plaćanja, zajedno s kamatom za kasno plaćanje, na način da relevantne iznose oduzme od sljedeće izvještaje o izdacima i zahtjeva za plaćanjem koje za dotičnu mjeru upućuje Komisiji. Ukoliko to nije dovoljno, Komisija može zahtijevati da joj se refundira višak iznosa.

Nacionalni fond jednom godišnje Komisiji, kao dodatak četvrtom kvartalnom izvješću o povratu sredstava koji je dostavljen u Prilogu III.5, šalje izvjavu o iznosima koji s tim datumom čekaju na povrat sredstava u sklopu mjere iz programa ISPA, a klasificirani su prema godini u kojoj je započeo postupak povrata sredstava.

Odjeljak 8. Potvrda izdataka

1. Potvrde i izvještaje o izdacima tijekom provedbe i konačnim izdacima iz Priloga III.1, Odjeljak III (6), peta alineja, i (8) sastavlja nacionalni dužnosnik za ovjeravanje funkcionalno nezavisan od službi koje odobravaju zahtjeve, a u formatu propisanom Prilogom III.4.B.
2. Prije potvrđivanja određene izvještaje o izdacima, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje utvrđuje da su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (a) nacionalni ISPA koordinator, provedbene agencije, ovlaštena tijela i krajnji korisnici ispunili su zahtjeve Odjeljka III (3) i (6), VII Priloga III.1 i poštovali uvjete Memoranduma o financiranju;
 - (b) izvjava o izdacima uključuje samo izdatke:

- (i) koji su zaista učinjeni unutar razdoblja prihvatljivosti navedenog u Memorandumu o financiranju kojim se dodjeljuje pomoć, i koje je moguće poduprijeti računima s potvrdom uplate ili računovodstvenim dokumentima ekvivalentne dokazne vrijednosti,
 - (ii) koji se odnose na radove koji uglavnom nisu bili završeni u vrijeme kada je podnesen zahtjev za financiranjem,
 - (iii) koje opravdava napredak ili završetak mjere sukladno uvjetima Memoranduma o financiranju kojim se dodjeljuje pomoć i ciljevima pridruženim mjeri.
3. Kako bi se uvijek prije dostavljanja izjave o izdacima Komisiji mogla razmotriti dostatnost sustava kontrole i tijeka revizije, država korisnica osigurava da je Nacionalni fond obaviješten o postupcima koje provode nacionalni ISPA koordinator, provedbene agencije i ovlaštena tijela u svrhu:
- (a) ovjere vjerodostojnosti podnesenih izdataka i provedbe mjere sukladno uvjetima Memoranduma o financiranju i ciljevima pridruženim mjeri;
 - (b) osiguravanja sukladnosti s primjenjivim pravilima; i
 - (c) održavanja tijeka revizije.

Odjeljak 9. Provjere uzorka

1. Država korisnica organizira provjere mjera na temelju odgovarajućeg uzorka, sastavljenog kako bi se osobito:
 - (a) provjerila učinkovitost postojećih sustava upravljanja i kontrole;
 - (b) selektivno, na temelju analize rizika, provjerile izjave o izdacima pripremljene na različitim relevantnim razinama.
2. Provjere provedene za razdoblje koje pokriva pomoć iz programa ISPA obuhvaćaju najmanje 15% ukupno prihvatljivih izdataka učinjenih pod mjerama odobrenim za to razdoblje. Taj postotak se može umanjiti proporcionalno izdacima učinjenim prije 1. siječnja 2003. Provjere se temelje na reprezentativnom uzorku transakcija, uzimajući u obzir zahtjeve stavka 3.

Država korisnica nastoji jednakomjerno raspodijeliti provođenje provjera tijekom relevantnog razdoblja. Potrebno je osigurati odgovarajuće razdvajanje funkcija provjere i postupaka provedbe ili vršenja plaćanja koji se odnose na mjere.

3. Odabir uzorka transakcija koje će se provjeriti uzima u obzir:
- (a) potrebu da se provjera vrši na odgovarajućoj kombinaciji vrsta i veličine mjera,
 - (b) bilo kakve faktore rizika koji su identificirani tijekom nacionalne provjere ili provjere Zajednice;
 - (d) potrebu da se osigura zadovoljavajuća provjera različitih vrsta tijela uključenih u upravljanje i provedbu mjera u dva sektora aktivnosti (promet i okoliš).

Odjeljak 10.

Država korisnica putem provjera nastoji provjeriti sljedeće:

- (a) praktičnu primjenu i učinkovitost sustava upravljanja i kontrole;
- (b) provedbu mjere u skladu s uvjetima Memoranduma o financiranju kojim se dodjeljuje pomoć i ciljevima pridruženim mjeri;
- (c) za odgovarajući broj računovodstvenih podataka, podudarnost podataka s popratnim dokumentima koje pohranjuju provedbene agencije, ovlaštena tijela i krajnji korisnici;
- (d) postojanje zadovoljavajućeg tijeka revizije;
- (e) za odgovarajući broj izdataka, da su priroda i vrijeme relevantnog izdatka sukladni odredbama Zajednice i odgovaraju odobrenim specifikacijama mjere i radova koji su stvarno izvedeni;
- (f) da su odgovarajuća nacionalna sredstva za sufinanciranje stvarno stavljena na raspolaganje;
- (g) da su sufinancirane mjere provedene u skladu s pravilima i politikama Zajednice kako to zahtijeva članak 5 Memoranduma o financiranju.

Odjeljak 11.

Provjere utvrđuju da li je bilo koji od problema na koji se naišlo sustavne prirode, te da li predstavlja rizik za druge ili sve mjere koje provode iste provedbene agencije ili dotična država korisnica. One također utvrđuju razloge za takve situacije, bilo kakva potrebna daljnja ispitivanja i potrebne korektivne i preventivne radnje.

Odjeljak 12.

Svaka od država korisnica i Komisija konzultiraju se najmanje jednom godišnje kako bi uskladile svoje programe kontrole i do najveće mjere povećale učinak sveukupnih resursa namijenjenih kontroli na nacionalnoj razini i razini Zajednice. Te konzultacije odnose se na tehnike analize rizika koje je potrebno primijeniti i uzimaju u obzir nedavne kontrole, izvješća i priopćenja nacionalnih tijela, Komisije i Europskog revizorskog suda.

Odjeljak 13.

U skladu s Odjeljkom 12., država korisnica do 30. lipnja svake godine, a po prvi puta do 30. lipnja 2002., obavještava Komisiju o primjeni Odjeljka 9. i 11. ovog Priloga u prethodnoj kalendarskoj godini, i uz to kako je potrebno završava ili ažurira opis svojih sustava upravljanja i kontrole o kojima je izvijestila sukladno Odjeljku 5.(1).

Odjeljak 14.

Izjava o završetku projekata

Osoba ili odjel određen za izdavanje izjava o završetku mjera iz Priloga III.4.C vrši funkciju nezavisno od nacionalnog ISPA koordinatora, nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, Nacionalnog fonda, provedbenih agencija, ovlaštenih tijela i krajnjih korisnika.

Osoba ili odjel provodi ispitivanje sukladno međunarodno prihvaćenim revizijskim standardima. Nacionalni ISPA koordinator, Nacionalni fond, provedbene agencije, ovlaštena tijela i krajnji korisnici dostavljaju im sve tražene informacije, a u svrhu sastavljanja izjave daje im se pristup potrebnim podacima i popratnim dokazima

Odjeljak 15.

Izjave se temelje na ispitivanju sustava upravljanja i kontrole, nalaza već provedenih provjera, i gdje je to potrebno, daljnjih provjera uzorka transakcija te završnog izvješća sastavljenog sukladno Odjeljku V Priloga III.1. Osoba ili odjel koji izdaje izjavu vrši sva potrebna ispitivanja kako bi se dostatno uvjerio/la da je potvrđena izjava o izdacima ispravna, da su popratne transakcije legalne i redovite i da je mjera provedena u skladu s uvjetima Memoranduma o financiranju i ciljevima pridruženim mjeri.

Izjave se sastavljaju na temelju okvirnog obrasca iz Priloga III.4.C i treba ih pratiti izvješće koje uključuje sve relevantne informacije koje opravdavaju izjavu, zajedno sa sažetkom nalaza svih provjera provedenih od strane nacionalnih tijela i tijela Zajednice kojima osoba ili tijelo koje priprema izjavu ima pristup.

Odjeljak 16.

Ukoliko postojanje značajnih slabosti pri upravljanju i kontroli, ili visoka učestalost zatečenih nepravilnosti, ili sumnje o tome da li je mjera pravilno provedena ne dozvoljavaju da se izda ukupno pozitivno uvjerenje o valjanosti zahtjeva za konačnom isplatom i konačne potvrde o izdacima, izjava navodi takve okolnosti te procjenjuje opseg problema i njegov financijski učinak.

U takvom slučaju, Komisija može zatražiti provođenje dodatne provjere u svrhu identificiranja i ispravljanja nepravilnosti u određenom vremenskom razdoblju.

Odjeljak 17.

Računovodstvene informacije koje je potrebno čuvati i priopćiti Komisiji na njen zahtjev

1. Računovodstveni podaci o mjerama iz Priloga III.4.A čuvaju se koliko je to moguće u elektronskom obliku. Takvi podaci stavljaju se na raspolaganje Komisiji temeljem posebnog zahtjeva, a u svrhu provođenja provjere dokumentacije i provjere na licu mjesta, ne dovodeći u pitanje zahtjeve za dostavljanjem izvješća o napretku iz Odjeljka VIII priloga III.1.
2. Na pismeni zahtjev Komisije, država korisnica dostavlja Komisiji podatke iz stavka 1 u roku od 10 dana od primitka zahtjeva. Komisija i država korisnica mogu dogovoriti drugačije razdoblje, osobito kada podaci nisu na raspolaganju u elektronskom obliku.
3. Komisija jamči da se informacije koje prosljeđuje država korisnica, ili koje je prikupila tijekom inspekcija na licu mjesta, čuvaju kao povjerljive i sigurne.
4. Podložno relevantnim nacionalnim zakonima, službenici Komisije imaju pristup svim dokumentima pripremljenim ili u svrhu ili nakon kontrola provedenih sukladno ovom Prilogu, te svim čuvanim podacima, uključujući one pohranjene na računalnim sustavima.

Odjeljak 18.

Financijske ispravke

1. Ukoliko nakon završetka potrebnih provjera Komisija zaključi da:
 - (a) provedba mjere ne opravdava dio ili sveukupnu pomoć dodijeljenu mjeri, uključujući nepoštivanje jednog od uvjeta iz Memoranduma o financiranju za dodjelu pomoći, a osobito bilo kakvu značajnu promjenu koja utječe na prirodu ili uvjete provedbe mjere za koju nije traženo odobrenje Komisije, ili

- (b) postoji nepravilnost vezana uz pomoć iz programa ISPA i da dotična država korisnica nije poduzela potrebne korektivne mjere,

Komisija će obustaviti pomoć za predmetnu mjeru i, uz navođenje svojih razloga, zahtijevati od države korisnice da u određenom vremenskom razdoblju dostavi svoje komentare.

Ukoliko se država korisnica ne slaže sa zapažanjima Komisije, Komisija poziva državu korisnicu na raspravu tijekom koje obje strane poduzimaju napor da postignu sporazum o zapažanjima te o zaključcima koji će iz njih proizaći.

2. Na kraju razdoblja koje je odredila Komisija, a ako tijekom tri mjeseca nije postignut dogovor, Komisija, uz poštivanje propisanih postupaka i uzimajući u obzir komentare države korisnice, odlučuje:
 - (a) smanjiti avansno plaćanje iz Odjeljka III (2) Priloga III.1, ili
 - (b) učiniti zatražene financijske ispravke. To podrazumijeva ukidanje cjelokupne ili dijela pomoći dodijeljene mjeri.

Te odluke poštuju načelo proporcionalnosti. Kada odlučuje o iznosu korekcije, Komisija uzima u obzir vrstu nepravilnosti ili izmjene, te razmjer mogućeg financijskog učinka bilo kakvih nedostataka u sustavima upravljanja i kontrole. Bilo kakvo smanjivanje ili ukidanje dovode do povrata isplaćenih iznosa.

3. Bilo koji nepropisno primljen iznos koji treba vratiti plaća se Komisiji. Kamata zbog kasnog povratnog plaćanja zaračunava se sukladno pravilima iz Odjeljka 21.

Odjeljak 19.

1. Broj financijski ispravaka koje je Komisija učinila sukladno Odjeljku 18. (2) za pojedinačne ili sustavne nepravilnosti procjenjuje se kada god je to moguće i izvedivo na temelju pojedinačnih dokumenata, a jednak je količini izdataka koji su pogrešno naplaćeni pod programom ISPA, uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti.
2. Kada nije moguće ili izvedivo precizno odrediti količinu nepravilnih izdataka, ili kada bi bilo neprimjereno sasvim ukinuti predmetne izdatke, te Komisija stoga svoje financijske ispravke temelji na projekcijama ili utvrđenoj tarifi, postupa se na sljedeći način:
 - (a) u slučaju projekcije, koristi se reprezentativan uzorak transakcija sa sličnim karakteristikama;

- (b) u slučaju utvrđene tarife, procjenjuje se ozbiljnost kršenja pravila te opseg i financijske implikacije bilo kakvih nedostataka u sustavima upravljanja i kontrole koji su doveli do uočene nepravilnosti.
3. Kada Komisija svoj stav temelji na činjenicama utvrđenim od strane revizora koji ne pripadaju njihovim vlastitim službama, samostalno treba doći do zaključaka o njihovim financijskim posljedicama, nakon što ispita mjere koje je poduzela država korisnica prema Odjeljku VII Priloga III.1, te odjeljcima 18. (1) i (2) ovog Priloga, izvješća iz Priloga III.5 te bilo kakve odgovore države korisnice.

Odjeljak 20.

1. Razdoblje unutar kojeg predmetna država korisnica može odgovoriti na zahtjev iz Odjeljka 18.(1), dostaviti komentare i, kada je to prikladno, izvršiti ispravke je dva mjeseca, osim u propisno opravdanim slučajevima kada se s Komisijom može dogovoriti duže razdoblje.
2. Kada Komisija predlaže financijske ispravke na temelju projekcije ili utvrđene tarife, državi korisnici daje se mogućnost da uvidom u relevantnu dokumentaciju dokaže da je stvaran razmjer nepravilnosti manji od procjene Komisije. Država korisnica može u dogovoru s Komisijom ograničiti opseg ovog ispitivanja na odgovarajuću količinu ili uzorak relevantne dokumentacije.

Osim u propisno opravdanim slučajevima, vrijeme dozvoljeno za ovo ispitivanje ne prelazi daljnja dva mjeseca nakon isteka dvomjesečnog razdoblja iz stavka 1. Rezultati takvog istraživanja ispituju se na način određen drugim pod-stavkom Odjeljka 18. (1). Komisija uzima u obzir bilo kakve dokaze koje je unutar vremenskih granica dostavila država korisnica.

3. Kada se država korisnica ne slaže sa zapažanjima Komisije i kada se održava rasprava iz drugog pod-stavka Odjeljka 18. (1), tromjesečno razdoblje unutar kojeg Komisija može donijeti odluku počinje teći od datuma rasprave.

Odjeljak 21.

1. Bilo kakav povrat sredstava koji treba učiniti prema Komisiji sukladno Odjeljku 18.3 izvršava se prije propisanog roka navedenog na zahtjevu koji je dostavljen Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje. Propisani datum je zadnji dan drugog mjeseca nakon datuma slanja zahtjeva za povratom sredstava.
2. Bilo kakvo kašnjenje s povratom sredstava uzrokuje kamate za kasno plaćanje, koje počinju teći na propisan datum iz stavka 1, a završavaju na datum stvarnog plaćanja. Kamatna rata iznosi jedan i pol posto iznad rate koju primjenjuje Europska središnja banka pri svojim glavnim operacijama refinanciranja prvog radnog dana mjeseca u koji pada propisani datum.

3. Financijska ispravka iz Odjeljka 18. (2) ne dovodi u pitanje obvezu države korisnice da traži povrat sredstava sukladno Odjeljku VII Priloga III.1.
4. Kada iznose treba vratiti slijedom financijskih ispravaka, nadležna služba ili tijelo pokreće postupak povrata sredstava i o tome obavještava nacionalnog ISPA koordinatora, Nacionalni fond i provedbene agencije.

Odjeljak 22.

Ni jedan dio ovog Priloga na sprječava državu korisnicu da pravila primjenjuje strože nego što su ona ovdje propisana.

**OKVIRNI OPIS ZAHTJEVA ZA INFORMIRANJEM
ZA ZADOVOLJAVAJUĆI TIJEK REVIZIJE (Odjeljak 6.)**

Zadovoljavajući tijek revizije, naveden u Odjeljku 6.(2), postoji kada za određenu mjeru, uključujući pojedinačne projekte unutar grupe projekata:

1. Računovodstveni podaci koje čuva odgovarajuća upravna razina daju detaljne informacije o izdacima koje je u sklopu sufinancirane mjere stvarno imala provedbena agencija, uključujući i slučaj kada ona nije krajnji primatelj sredstava, tijela ili tvrtke uključene u provedbu mjere, bilo kao koncesionari, njihovi podugovarači ili u drugom svojstvu. Računovodstveni podaci prikazuju datum kada su pripremljeni, iznos svake troškovne stavke, prirodu dodatnih dokumenata te datum i način plaćanja. Priložena je potrebna dokazna dokumentacija (npr. računi).
2. Za troškovne stavke koje se samo djelomično odnose na sufinanciranu mjeru, prikazuje se točnost alokacije izdataka za sufinancirani i ostali dio mjere. Isto vrijedi i za vrste izdataka koji se smatraju prihvatljivima samo unutar određenih granica, ili razmjerno drugim troškovima.
3. Tehničke specifikacije i financijski plan mjere, izvješća o napretku, dokumenti o natječajnim i ugovornim postupcima i izvješća o inspekciji provedbe mjere sukladno Odjeljku 4. također se čuvaju na odgovarajućoj upravnoj razini.
4. U svrhu prijave stvarno učinjenih izdataka u sklopu sufinancirane mjere Nacionalnom fondu, informacija iz stavka 1 sastavlja se kao detaljna izjava o izdacima podijeljena prema kategorijama. Detaljna izjava o izdacima predstavlja dodatne dokumente koji se prilažu računovodstvenim podacima Nacionalnog fonda i osnova su za pripremu izjava o izdacima za Komisiju.
5. Kada između implementacijske agencije, ili tijela ili tvrtki koje su uključene u provedbu mjere, i Nacionalnog fonda postoji jedno ili više ovlaštenih tijela, svako od ovlaštenih tijela za svoje područje odgovornosti od tijela koje mu je podređeno zahtijeva detaljne izjave o izdacima, kao dodatnu dokumentaciju za vlastite računovodstvene podatke, temeljem čega tijelu koje mu je nadređeno priprema barem sažetak izdataka učinjenih u sklopu mjere.
6. U slučaju kompjuteriziranog prijenosa računovodstvenih podataka, sve relevantne vlasti i tijela primaju dostatne informacije s niže razine kako bi opravdali svoje računovodstvene podatke i iznose o kojima izvještavaju prema višoj razini, te osigurali zadovoljavajući tijek revizije od ukupnih zbirnih iznosa koje potvrđuju prema Komisiji do pojedinačnih troškovnih stavki i dodatnih dokumenata na razini provedbene agencije i drugih tijela i tvrtki uključenih u provedbu mjere.

PRILOG III.4.B

POTVRDA I IZJAVA O IZDACIMA TIJEKOM PROVEDBE/KONAČNA POTVRDA
I IZJAVA O IZDACIMA
I ZAHTJEV ZA PLAĆANJEM

EUROPSKA KOMISIJA
ISPA

Potvrda i izjava o izdacima tijekom provedbe/konačna potvrda i izjava o izdacima
i zahtjev za plaćanjem
(službenim kanalima dostaviti Odjelu... Glavne uprave za regionalnu politiku)

Naziv mjere: _____

Memorandum o financiranju br. _____ *od* _____

Referenca Komisije (CCI br.) _____

POTVRDA

Ja, _____, dolje potpisani, predstavnik
Nacionalnog fonda koji je imenovan od strane⁹ _____
ovim potvrđujem da su svi prihvatljivi izdaci uključeni u priloženu izjavu, a koji
predstavljaju doprinose iz programa ISPA i nacionalno financiranje, plaćeni sukladno
napretku mjere

nakon¹⁰

--	--

D d

--	--

m m

2	0		
---	---	--	--

g G g G

i iznose

		eura
--	--	------

točan iznos(s dva decimalna mjesta)

Priložena izjava o izdacima podijeljena prema kategorijama izdataka i mjerama u slučaju
grupe projekata, pokriva izdatke do zaključno

--	--

--	--

2	0		
---	---	--	--

(dd/mm/gggg)

⁹ Navedite upravni instrument imenovanja sukladno Odjeljku III, (8) i (9) Priloga III.1, s odgovarajućim referencama i datumom.

¹⁰ Početni datum prihvatljivosti izdataka pod Memorandumom o financiranju

i sastavni je dio ove potvrde, kao i pridruženo izvješće o napretku mjere u usporedbi s planovima/završno izvješće.

Također potvrđujem da se u sklopu mjere ostvaruje zadovoljavajući napredak prema završetku/da je mjera završena u skladu s ciljevima te da su informacije navedene u izvješću o napretku/završnom izvješću točne.

Nadalje potvrđujem da se mjera provodi/je provedena u skladu s uvjetima iz Memoranduma o financiranju, osobito vezano uz:

- (1) poštivanje pravila o zaštiti okoliša, prometu (uključujući Trans-europske mreže), tržišnom natjecanju i dodjeli javnih ugovora (Praktični vodič za Phare, ISPA i Sapard);
- (2) primjenu postupaka upravljanja i kontrole mjere, osobito kako bi se provjerila opravdanost traženih izdataka i pravilno izvođenje mjere u skladu s Odjeljkom 4., i kako bi se suzbile, otkrile i ispravile nepravilnosti, gonile prijevare i povratno naplatili nepropisno plaćeni iznosi (prema Prilogu III.5).

U skladu s Odjeljkom X Priloga III.1, popratni dokumenti jesu i nastaviti će biti dostupni u razdoblju od minimalno pet godina nakon konačne isplate od strane Komisije.

Potvrđujem da:

- (1) je izjava o izdacima točna i rezultat je računovodstvenog sustava koji se temelji na provjerljivim popratnim dokumentima;
- (2) izjava o izdacima i zahtjev za plaćanjem uzimaju u obzir bilo kakav povrat sredstava i zarađene kamate;
- (3) su detalji osnovnih transakcija zabilježeni, kad god da je to bilo moguće, u kompjutorskoj evidenciji, te da su dostupni na zahtjev odgovornih odjela Komisije

Datum (dd/mm/gggg)

 Ime (velikim štampanim slovima), pečat,
 funkcija i potpis nadležne osobe

Izjava o izdacima učinjenim u sklopu mjere¹¹

Referentni broj (CCI šifra):

Naziv mjere:

Datum:

Kategorija izdataka	Ukupni izdaci učinjeni do datuma (između ...¹² i....)	Izdaci potvrđeni u ovoj izjavi	Ukupno planirani izdaci (početni proračun)	Izdaci učinjeni do datuma, kao postotak početnog proračuna (%)	Procijenjeni izdaci potrebni za završetak mjere
1. Planiranje					
2. Studije o izvedivosti, nacrti i tehnička dokumentacija					
3. Priprema gradilišta					
4. Gradnja					
5. Oprema					
6. Tehnička pomoć, priprema					
7. Ostalo					
UKUPNO					

¹¹ Za odluke o grupama projekata, izdaci se moraju dijeliti prema projektima, osim ako je izdatak zajednički za grupu, kao što je slučaj s tehničkom pomoći ili promidžbom.

¹² Početni datum prihvatljivosti izdataka (datum potpisivanja Memoranduma o financiranju od strane Komisije)

Prilog izjavi o izdacima: povrat sredstava učinjen od posljednje potvrđene izjave o izdacima i uključen u ovu izjavu o izdacima:

<i>Iznos koji prema nalogu treba vratiti</i>	
<i>Dužnik</i>	
<i>Datum izdavanja naloga za povrat sredstava</i>	
<i>Tijelo koje je izdalo nalog za povrat sredstava</i>	
<i>Datum povrata sredstava</i>	
<i>Vraćeni iznos</i>	

ZAHTJEV ZA PLAĆANJEM TIJEKOM PROVEDBE/ZAVRŠNOM ISPLATOM

Naziv mjere: _____

Referenca Komisije (CCI broj) _____

Prema Prilogu III.1, Odjeljak III, ja, dolje potpisani (ime velikim štampanim slovima, pečat, funkcija i potpis odgovorne osobe), tražim plaćanje iznosa od _____ eura kao plaćanje tijekom provedbe/završnu isplatu¹³. Ovaj zahtjev zadovoljava uvjete prihvatljivosti budući da:

Obrisati nepotrebno

(a)	Izvješće o napretku mjere u odnosu na fizičke i financijske indikatore, koje jasno pokazuje svoju usklađenost s odlukom o dodjeli pomoći, uključujući navedene posebne uvjete	- je priloženo
(b)	posljednje izvješće o napretku/završno izvješće o provedbi koje propisuju Odjelci V i VIII Priloga III.1, a vezano uz Odjeljak VIII uključujući i detalje o poštivanju odredbi Praktičnog vodiča za Phare, ISPA i Sapard	- je dostavljeno - je priloženo
(c)	zapažanja i preporuke nacionalnih revizijskih tijela i/ili revizijskih tijela Zajednice, posebno vezano na korekciju nepravilnosti za koje se sumnja ili je dokazano da postoje	- prema njima se djelovalo - nije bilo primjedbi ili preporuka
(d)	najvažniji tehnički, financijski i pravni problemi koji su se pojavili i mjere poduzete da ih se ispravi	- su navedeni - nisu primijećeni
(e)	analiza svih odstupanja od originalnog financijskog plana	- je dostavljena - je priložena
(f)	promidžbene aktivnosti povezane s mjerom	- su navedene
(g)	niti jedan od ovjerenih izdataka nije bio suspendiran na temelju Odjeljka 18. ovog Priloga	

Plaćanje izvršiti u korist:

Korisnik:	
Banka:	
Račun br.	
Vlasnik računa (ako je različit od korisnika)	

Datum (dd/mm/gggg)

Ime velikim štampanim slovima, pečat,
funkcija i potpis odgovorne osobe

¹³ Izbrišite nepotrebno

OKVIRNI UZORAK ZA IZJAVU O ZAVRŠETKU MJERE¹⁴
(Odjeljak 14.)

Europskoj komisiji, Glavnoj upravi za regionalnu politiku

UVOD

1. Ja, (navedite ime velikim štampanim slovima, funkciju i odjel), ispitao/la sam konačnu izjavu o izdacima za (naziv i referentan CCI broj ISPA mjere) i zahtjev Komisiji za konačnom isplatom pomoći Zajednice.

OPSEG ISPITIVANJA

2. Ispitivanje sam proveo/la u skladu s odredbama Odjeljaka 14., 15. i 16. Priloga III.4. Planirao/la sam i proveo/la ispitivanje kako bi se dostatno uvjerio/la da konačna izjava o izdacima i zahtjev za konačnom isplatom pomoći Zajednice, te završno izvješće, ne sadrže pogrešne materijalne izjave, osobito vezano uz provedbu mjere¹⁵, sukladno uvjetima odluke i dodijeljenih joj ciljeva. Primijenjeni postupci i informacije korištene pri ispitivanju, kao i zaključci provjera provedenih tijekom prethodnih godina, sažeti su u priloženom izvješću.

OPAŽANJA

3. Opseg ispitivanja bio je ograničen na sljedeće:

(a)

(b)

(c), itd.

(Navedite prepreke na koje ste naišli tijekom ispitivanja, npr. sustavne probleme, slabosti u upravljanju, nedostatak tjeka revizije, nedostatak dodatne dokumentacije, slučajeve u sudskom postupku, itd.: procijenite iznose izdataka na koje će utjecati ove poteškoće i odgovarajući iznos pomoći Zajednice).

4. Ispitivanje, kao i zaključci drugih nacionalnih kontrola i kontrola Zajednice kojima sam imao/la pristup, otkrili su visoku/nisku (označite odgovarajuće; objasnite ukoliko označite termin visoku) učestalost grešaka/nepravilnosti. Odgovorna tijela su na odgovarajući način postupila s prijavljenim greškama/nepravilnostima i ne čini se da one utječu na iznos plative pomoći Zajednice, uz sljedeće iznimke:

(a)

(b)

¹⁴ U slučaju grupe projekata koje podliježu jednoj odluci, izjava pokriva grupu projekata.

¹⁵ Uključujući pojedinačne projekte unutar grupe projekata.

(c) itd.

(Navedite greške/nepravilnosti s kojima se nije postupilo na odgovarajući način i, za svaki od slučajeva, moguć sustavni karakter i opseg problema te iznose financijske pomoći Zajednice na koje će to vjerojatno imati utjecaj).

ZAKLJUČAK

Ili

Ukoliko se tijekom ispitivanja nije naišlo na prepreke, učestalost zapaženih grešaka je niska i sa svim problemima se postupilo na zadovoljavajući način:

- 5(a) Slijedom ispitivanja i zaključaka drugih nacionalnih ili provjera Zajednice kojima sam imao/la pristup, mišljenja sam da konačna izjava o izdacima i konačno izvješće korektno, u svakom materijalnom smislu, predstavljaju učinjene izdatke i proveden rad, u skladu s Memorandumom o financiranju koji se odnosi na mjeru i njene ciljeve, te da je zahtjev Komisiji za konačnom isplatom pomoći Zajednice valjan.

Ili

Ukoliko se tijekom ispitivanja naišlo na određene prepreke ali učestalost grešaka nije visoka, ili ukoliko se nije na zadovoljavajući način postupilo s nekim problemima:

- 5(b) Uz izuzetak pitanja navedenih u gornjoj točki 3 (i) grešaka/nepravilnosti navedenih u točki 4 s kojima se nije postupilo na zadovoljavajući način, mišljenja sam, temeljem ispitivanja i zaključaka drugih nacionalnih ili provjera Zajednice kojima sam imao/la pristup, da konačna izjava o izdacima i konačno izvješće korektno, u svakom materijalnom smislu, predstavljaju učinjene izdatke i proveden rad, u skladu s Memorandumom o financiranju koji se odnosi na mjeru i njene ciljeve, te da je zahtjev Komisiji za konačnom isplatom pomoći Zajednice valjan

Ili

Ukoliko se tijekom ispitivanja naišlo na značajne prepreke ili je učestalost zatečenih grešaka visoka, čak i u slučaju da se s prijavljenim greškama/nepravilnostima zadovoljavajuće postupilo:

- 5(c) Po pitanjima iz točke 3 (i) uzimajući u obzir visoku učestalost grešaka navedenih u točki 4, nisam u mogućnosti iskazati mišljenje o konačnoj izjavi o izdacima, završnom izvješću i zahtjevu Komisiji za konačnom isplatom pomoći Zajednice.

Datum, potpis

Prilog III.5

Sporazum u vezi nepravilnosti, povrata pogrešno primljenih sredstava u sklopu programa ISPA i provjera na licu mjesta

Odjeljak 1.

Ovaj sporazum u državama korisnicama nema utjecaja na primjenu pravila vezanih na kazneni postupak ili pravosudnu suradnju u kaznenim pitanjima između država korisnica, Komisije i država korisnica.

Odjeljak 2.

- (1) Države korisnice u roku od 3 mjeseca nakon stupanja na snagu Memoranduma o financiranju Komisiju obavještavaju o sljedećem:
 - odredbama zakona, regulativi ili upravnom postupku za primjenu mjera koje podržava ISPA;
 - popisu vlasti ili tijela odgovornih za primjenu mjere, glavnim odredbama vezano za ulogu i funkcioniranje tih vlasti i tijela, te procedurama koje su odgovorna primjenjivati.
- (2) Države korisnice odmah obavještavaju Komisiju o svim izmjenama i dopunama informacija dostavljenih u skladu sa stavkom 1.
- (3) Komisija proučava priopćenja država korisnica te ih izvještava o zaključcima koje namjerava izvući iz njih. Ostaje u kontaktu s državama korisnicama koliko je potrebno za primjenu ovog Odjeljka.

Odjeljak 3.

“Nepravilnost” znači kršenje odredbe Memoranduma o financiranju, ili relevantnog nacionalnog zakona, kao rezultat čina ili propusta od strane nekog gospodarskog subjekta, koji je naudio ili bi mogao nauditi općem proračunu Zajednice kroz neki neopravdani izdatak.

Odjeljak 4.

- (1) Tijekom dva mjeseca nakon kraja svakog tromjesečja, države korisnice izvještavaju Komisiju, OLAF, o svim nepravilnostima koje su bile predmetom inicijalnih upravnih ili sudskih istraga.
 - U tu svrhu, one u najvećoj mogućoj mjeri dostavljaju detalje o:
 - pojedinostima mjere koju podupire ISPA,
 - odredbi koja je prekršena, prirodi i iznosu izdataka; u slučajevima u kojima nije izvršeno nikakvo plaćanje, iznosima koju bi bili pogrešno plaćeni da nepravilnost nije otkrivena, osim u slučaju kada se greška ili nemar otkrio prije plaćanja ili nije rezultirao nikakvom upravnom ili sudskom kaznom,
 - ukupnom iznosu i njegovoj podjeli između različitih izvora financiranja,
 - razdoblju tijekom kojeg ili trenutku u kojem je nepravilnost učinjena,
 - praksi primijenjenoj pri nastanku nepravilnosti,

- načinu na koji je nepravilnost otkrivena,
 - nacionalnim vlastima ili tijelima koja su sastavila službeno izvješće o nepravilnosti,
 - financijskim posljedicama, obustavi plaćanja, ako postoji, i mogućnosti povrata sredstava,
 - datumu i izvoru prve informacije koja je dovela do sumnje da se radi o nepravilnosti, datumu kada je sastavljeno izvješće o nepravilnosti, ako je relevantno, državi korisnici i uključenim trećim zemljama,
 - identitetu uključenih fizičkih i pravnih osoba, osim u slučajevima kada takva informacija nije relevantna za borbu protiv nepravilnosti s obzirom na prirodu predmetne nepravilnosti.
- (2) Kada neke od informacija na koje se odnosi odlomak (1), posebno one koje se odnose na praksu u nastajanju nepravilnosti i način na koji je otkrivena, nisu dostupne, države će korisnice, koliko je to moguće, Komisiji dostaviti informacije koje nedostaju prilikom dostavljanja sljedećih tromjesečnih izvješća o nepravilnostima.
- (3) Ako nacionalne odredbe propisuju povjerljivost istraga, dostavljanje informacija je podložno odobrenju nadležnog suda.

Odjeljak 5.

Svaka država korisnica odmah izvještava Komisiju, i kada je to potrebno, zainteresirane države članice, o svim nepravilnostima koje su otkrivene ili za koje se sumnja da su se dogodile, u slučaju kada postoji bojazan da:

- bi one mogle brzo imati reperkusija izvan njezinog teritorija i/ili,
- da se pokazalo da se radi o novom načinu zloupotrebe.
-

Odjeljak 6.

Tijekom dva mjeseca nakon kraja svakog tromjesečja države korisnice izvještavaju Komisiju, uz reference na sva prethodna izvješća na temelju Odjeljka 4., o pokrenutim postupcima vezanim uz sve nepravilnosti o kojima je prethodno izvještavano i svim važnim promjenama koje su iz toga rezultirale, uključujući sljedeće:

- iznosima koji su vraćeni, ili onima za koje se očekuje da će biti vraćeni,
- privremenim mjerama koje su države korisnice poduzele kako bi osigurale povrat pogrešno plaćenih sredstava,
- sudskim i upravnim postupcima pokrenutim u cilju povrata pogrešno plaćenih sredstava i primjene sankcija,
- razlozima odustajanja od postupaka povrata; Komisiju se, koliko god je to moguće, obavještava prije donošenja odluke,
- svakom odustajanju od kaznenog gonjenja.

Države korisnice izvještavaju Komisiju o upravnim ili sudskim odlukama, ili njihovim glavnim točkama, koje se odnose na prekid tih postupaka.

Odjeljak 7.

U slučaju da ne postoje nepravilnosti o kojima treba izvijestiti u referentnom razdoblju, države korisnice obavještavaju Komisiju o toj činjenici u istom roku koji je naveden u Odjeljku 4.(1).

Odjeljak 8.

Kada nadležna tijela države korisnice na izričiti zahtjev Komisije odluče inicirati ili nastaviti pravne postupke u cilju povrata pogrešno plaćenih sredstava, Komisija može odlučiti državi korisnici nadoknaditi sve ili dio pravnih troškova ili troškova nastalih izravno u pravnim postupcima, na temelju predočenja dokumenata, čak i kada postupak nije bio uspješan.

Odjeljak 9.

- (1) Komisija održava odgovarajuće kontakte s dotičnom državom korisnicom kako bi dopunila dostavljene informacije o nepravilnostima iz Odjeljka 4., o postupku iz Odjeljka 6. i posebno o mogućnostima povrata.
- (2) Neovisno od kontaktima navedenim u odlomku (1), Komisija obavještava države korisnice u slučajevima kada je priroda nepravilnosti takva da sugerira da bi se ista ili slična praksa mogla dogoditi u drugim državama korisnicama.
- (3) Komisija organizira informativne sastanke na razini Zajednice za predstavnike država korisnica kako bi s njima proučila informacije dobivene na temelju Odjeljaka 4., 5. i 6., i na temelju stavka (1) ovog Odjeljka, posebno s obzirom stečene pouke vezane uz nepravilnosti, preventivne mjere i pravne postupke.
- (4) Na traženje države korisnice ili Komisije, države korisnice ili Komisija se međusobno konzultiraju kako bi zatvorile sve rupe u zakonu koje bi mogle naštetiti interesima Zajednice, a koje su postale evidentnima tijekom provedbe važećih odredbi.

Odjeljak 10.

Komisija u okviru aktivnosti sprječavanja prijevera redovito izvještava države korisnice o opsegu sredstava uključenih u otkrivene nepravilnosti, kao i različitim kategorijama nepravilnosti, koje su podijeljene prema vrsti i numerirane.

Odjeljak 11.

- (1) Države korisnice i Komisija poduzimaju sve potrebno kako bi osigurale da informacije koje razmjenjuju ostanu povjerljive.
- (2) Informacije na koje se odnosi ovaj sporazum, pogotovo se ne smiju slati nikom osim osobama u državama korisnicama ili u institucijama Zajednice čije dužnosti zahtijevaju da imaju pristup tim informacijama, osim ako države korisnice koje informacije daju nisu izričito na to pristale.

- (3) Imena fizičkih i pravnih osoba mogu se otkriti drugoj državi korisnici ili instituciji Zajednice samo kada je to potrebno radi sprječavanja ili gonjenja nepravilnost ili kako bi se ustvrdilo da li se navodna nepravilnost dogodila.
- (4) Dostavljene informacije ili informacije dobivene na bilo koji drugi način temeljem ovog sporazuma pokriva profesionalna povjerljivost i zaštićene su na isti način kao što su slične informacije zaštićene nacionalnim zakonodavstvom države korisnice koja ih je dobila, kao i odgovarajućim odredbama primjenjivim na institucije Zajednice.

Osim toga, te se informacije ne mogu koristiti ni u kakve druge svrhe osim onih reguliranih ovim sporazumom, osim ako tijela koja su ih dostavila ne daju svoj izričit pristanak, te pod uvjetom da odredbe na snazi u državama korisnicama u kojima se nalazi tijelo primatelj ne zabranjuju ovakvu dostavu ili korištenje.

- (5) Stavci (1) do (4) ne sprječavaju korištenje informacija dobivenih na temelju ovog sporazuma u bilo kojem pravnom postupku koji se naknadno pokrene zbog nepoštivanja pravila Zajednice na području pretprijetne pomoći. Nadležno tijelo država korisnica koje je dostavilo informacije mora biti informirano o ovakvom korištenju.
- (6) Kada država korisnica Komisiju obavijesti da je fizička ili pravna osoba čije je ime priopćeno Komisiji sukladno ovom sporazumu, u daljnjoj istrazi dokazala da nije bila uključena ni u kakvu nepravilnost, Komisija o toj činjenici odmah obavještava svakoga kome je otkrila ime na temelju ovog sporazuma. Takva će osoba nakon toga prestati biti tretirana, na temelju prethodne obavijesti, kao osoba uključena u predmetnu nepravilnost.

Odjeljak 12.

Vraćeni se iznosi dijele između država korisnica i Zajednice prema stopama zajedničkog sufinanciranja proporcionalno izdacima koje su već učinile.

Odjeljak 13.

Provjere i inspekcije na licu mjesta, izvršene u cilju zaštite financijskih interesa Zajednice od nepravilnosti definiranih u Odjeljku 3., Komisija priprema i provodi u tijesnoj suradnji s nadležnim tijelima dotične države korisnice, koja su pravovremeno obaviještena o predmetu i cilju provjera i inspekcija na koje se ovaj Prilog odnosi, kako bi mogla pružiti potrebnu pomoć. U cilju toga dužnosnici dotične države korisnice mogu sudjelovati u provjerama i inspekcijama na licu mjesta.

Nadalje, ako dotična država korisnica to želi, nadležna tijela Komisije i države korisnice mogu zajednički provesti provjere i inspekcije na licu mjesta.

Odjeljak 14.

Komisija provodi provjere i inspekcije na licu mjesta kod gospodarskih subjekata, tj. fizičkih i pravnih osoba, ili drugih tijela s dodijeljenom pravnom osobnošću, u slučajevima kada postoje razlozi za sumnju o počinjenim nepravilnostima.

Kako bi se Komisiji olakšalo provođenje takvih provjera i inspekcija, od gospodarskih subjekata se traži da dozvole pristup svojim objektima, zemljištu, prometnim sredstvima ili drugim područjima koja se koriste u poslovne svrhe.

Kada je to stvarno potrebno radi utvrđivanja postojanja nepravilnosti, Komisija može provesti provjere i inspekcije na licu mjesta kod drugih relevantnih gospodarskih subjekata, kako bi dobila pristup predmetnim informacijama koje ti subjekti posjeduju o činjenicama podložnim provjerama i inspekcijama na licu mjesta.

Odjeljak 15.

- (1) Provjere i inspekcije na licu mjesta, na temelju ovlasti i odgovornosti Komisije, provode njezini dužnosnici ili drugi službenici propisno ovlašteni relevantnim Komisijinim pravilima (u daljnjem tekstu 'Komisijini inspektori'). Osobe koje država korisnica Komisiji stavi na raspolaganje kao detaširane nacionalne stručnjake mogu pomagati u takvim provjerama i inspekcijama.

Komisijini će inspektori koristiti svoje ovlasti nakon što predoče pisano ovlaštenje koje pokazuje njihov identitet i funkciju, zajedno s dokumentom koji navodi predmet i cilj provjere ili inspekcije na licu mjesta.

Podložno primjenjivim zakonima Zajednice, od njih se traži da se pridržavaju pravilnika koje određuju zakoni dotične države korisnice.

- (2) Uz suglasnost dotične države korisnice, Komisija može tražiti pomoć dužnosnika države korisnice kao promatrača i pozvati vanjska tijela koje pod njezinom odgovornošću pružaju tehničku pomoć. Komisija osigurava da gore navedeni dužnosnici i tijela pruže sve relevantne garancije o tehničkoj kompetenciji, nezavisnosti i poštivanju profesionalne tajne.

Odjeljak 16.

- (1) Komisijini inspektori imaju pristup, pod istim uvjetima kao i nacionalni upravni inspektori i uz poštivanje nacionalnog zakonodavstva, svim informacijama i dokumentaciji o predmetnim operacijama koje su potrebne za pravilno izvršenje provjera i inspekcija na licu mjesta. Mogu koristiti ista inspekcijska sredstva kao i nacionalni upravni inspektori, posebno kopirati relevantne dokumente.

Provjere i inspekcije na licu mjesta mogu se posebno odnositi na sljedeće:

- poslovne knjige i dokumente kao što su računi, popisi uvjeta, obračuni plaća, izjave o korištenom materijalu i obavljenom poslu i bankovni izvodi u posjedu gospodarskih subjekata,
- kompjuterske podatke,
- sustave i metode proizvodnje, pakiranja i distribucije,
- fizičke kontrole prirode i količine robe ili dovršenih operacija,
- uzimanje i provjeru uzoraka,

- napredak radova i investicije za koje je osigurano financiranje, te korištenje završenih investicija
 - proračunske i knjigovodstvene dokumente,
 - financijsku i tehničku provedbu subvencioniranih projekata.
- (2) Kada je to potrebno, država korisnica na zahtjev Komisije poduzima odgovarajuće preventivne mjere prema nacionalnim zakonima, naročito u cilju osiguravanja dokaza.

Odjeljak 17.

- (1) Dostavljene informacije ili informacije dobivene u bilo kojem obliku na temelju ovog Priloga pokriva profesionalna tajna i zaštićene su na isti način kao što su slične informacije zaštićene nacionalnim zakonodavstvom države korisnice koja ih je dobila, te odgovarajućim odredbama primjenjivim na institucije Zajednice.

Takve informacije ne mogu se dostaviti drugim osobama osim onih u institucijama Zajednice ili države korisnice, čije dužnosti zahtijevaju da ih znaju, niti ih institucije Zajednice mogu koristiti u bilo kakve druge svrhe osim osiguravanja učinkovite zaštite financijskih interesa Zajednice u svim državama korisnicama. Kada država korisnica informacije dobivene od dužnosnika koji kao promatrači pod njezinim ovlastima sudjeluju u provjerama i inspekcijama na licu mjesta namjerava koristiti u druge svrhe, za to traži pristanak države korisnice iz koje je ta informacija dobivena.

- (2) Komisija što žurnije izvještava nadležno tijelo države na čijem se teritoriju odvijaju provjera ili inspekcija na licu mjesta o svim činjenicama ili sumnjama povezanim s nepravilnošću o kojoj je obaviještena tijekom provjere ili inspekcije na licu mjesta. U svakom se slučaju od Komisije zahtijeva da gore spomenuto tijelo obavijesti o rezultatu takvih provjera i inspekcija.
- (3) Komisijini inspektori osiguravaju da se pri izradi njihovih izvješća u obzir uzmu zahtjevi nacionalnog zakonodavstva dotične države korisnice. Materijal i popratni dokumenti navedeni u Odjeljku 16. prilažu se ovim izvješćima. Tako pripremljena izvješća mogu se koristiti kao (prihvatljivi) dokazi u upravnim ili sudskim postupcima države korisnice u kojima se njihova upotreba pokaže nužnom, na isti način i pod istim uvjetima kao i upravna izvješća nacionalnih inspektora, te će imati istu vrijednost kao i takva izvješća. Kada se inspekcija provodi zajednički, od nacionalnih inspektora koji sudjeluju u operaciji traži se da supotpisu izvješće koje sastave Komisijini inspektori.

Odjeljak 18.

Kada se gospodarski subjekti iz Odjeljka 14. odupiru provjeri ili inspekciji na licu mjesta, dotična država korisnica, postupajući u skladu s nacionalnim pravilima, Komisijinim inspektorima pruža pomoć potrebnu za vršenje svoje dužnosti provođenja provjere ili inspekcije na licu mjesta.

Na državi korisnici je da poduzme sve potrebne mjere u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.

Prilog III.6

Zahtjevi za informiranjem i promidžbom

PRAVILA O DETALJNIM PRIPREMAMA ZA INFORMIRANJE I PROMIDŽBU

1. *Ciljevi i opseg*

Informativne i promidžbene mjere vezane na pomoć iz programa ISPA namijenjene su sljedećem:

- povećanju svijesti javnosti o aktivnostima Europske zajednice i njihove transparentnosti,
- informiranju potencijalnih korisnika i profesionalnih organizacija o mogućnostima programa ISPA.

Informiranje i promidžba odnose se na sve mjere u sklopu kojih program ISPA daje financijsku pomoć.

Cilj je informativnih i promidžbenih mjera informirati javnost, kao i potencijalne i krajnje korisnike, uključujući:

- regionalne, lokalne i druge javne vlasti,
 - gospodarske i socijalne partnere,
 - nevladine organizacije,
 - operatore i promicatelje projekta,
 - sve druge zainteresirane stranke
- o mogućnostima koje pruža program ISPA.

2. *Opća načela*

Tijelo odgovorno za provedbu nekog ISPA projekta (u daljnjem tekstu "odgovorno tijelo") zaduženo je za sve promidžbene mjere na licu mjesta. Promidžba se odvija u suradnji s odjelima Komisije koji su obaviješteni o mjerama poduzetim s ovim ciljem.

Odgovorno će tijelo poduzima odgovarajuće administrativne korake kako bi osiguralo učinkovitu primjenu ovih odredbi i suradnju s odjelima Komisije.

Informativne i promidžbene mjere poduzimaju se pravovremeno, nakon što se donese odluka o pomoći kroz program ISPA. Komisija zadržava pravo pokretanja postupka smanjenja, suspenzije ili otkazivanja pomoći kroz program ISPA, ako država korisnica ne zadovoljava svoje obveze iz ovog Priloga. U takvim se slučajevima primjenjuje postupak naveden u Prilogu III.1, odjeljku VIII Memoranduma o financiranju u okviru programa ISPA, koji se sklapa sa svakom državom korisnicom.

3. *Smjernice za informativne i promidžbene aktivnosti*

Neovisno o detaljnim pravilima navedenim pod točkom 4., sljedeća se načela primjenjuju na sve informativne i promidžbene mjere:

3.1 Sredstva javnog priopćavanja

Odgovorno tijelo na najadekvatniji način informira sredstva javnog priopćavanja o aktivnostima koje sufinancira program ISPA. Doprinos Europske zajednice se adekvatno odražava u toj informaciji.

U tom cilju, formalni početak projekata i važnih faza u njegovoj provedbi predmetom je informativnih mjera, posebno u regionalnim sredstvima javnog priopćavanja (tisak, radio i televizija). Odgovarajuća se suradnja mora osigurati s delegacijama Europske komisije u dotičnim državama korisnicama.

3.2 Informativni događaji

Organizatori informativnih događaja kao što su konferencije, seminari, sajmovi i izložbe vezani uz provedbu projekata djelomično financiranih iz programa ISPA, na eksplicitan način prikazuju sudjelovanje Europske zajednice. Treba koristiti mogućnost korištenja zastave Europske zajednice u dvoranama za sastanke, i simbola Europske zajednice na dokumentima. Delegacije Europske komisije u državama korisnicama po potrebi pomaže u pripremi i provedbi takvih događaja.

3.3 Informativni materijal

Publikacije (kao što su brošure i letci) o projektima ili sličnim mjerama na naslovnoj stranici trebaju osim nacionalnog, regionalnog ili lokalnog simbola, sadržavati jasnu indikaciju simbola Europske zajednice.

Kada publikacija uključuje predgovor, on mora biti potpisan i od strane odgovorne osobe u državi korisnici, i u ime Komisije odgovornog člana Komisije ili njegovog predstavnika, kako bi se osiguralo da je sudjelovanje Europske zajednice jasno naznačeno. Takve publikacije zainteresirane stranke za dodatne informacije upućuju na odgovorno tijelo.

Gore spomenuta načela također se primjenjuju na audio-vizualni materijal i Internet stranice.

4. Dužnosti država korisnica

Informiranje i promidžba predmetom su koherentnog niza mjera koje definira odgovorno tijelo u suradnji s Komisijom tijekom trajanja projekta. Države korisnice osiguravaju da su predstavnici Komisije, uključujući njezine delegacije, odgovarajuće uključeni u najvažnije javne aktivnosti povezane s programom ISPA.

Dok su projekti u provedbi, odgovorno tijelo poduzima sljedeće mjere kako bi istaknulo sudjelovanje programa ISPA u navedenom projektu:

a) Informacije relevantne za projekt

Informativne i promidžbene mjere na licu mjesta poduzimaju se kako bi se javnost informiralo o pomoći Europske zajednice kroz program ISPA. Odgovorno tijelo u najadekvatnijem obliku objavljuje sadržaj projekata i osigurava da se dokumenti diseminiraju lokalnim i regionalnim sredstvima javnog priopćavanja, te ih ima spremne za zainteresirane stranke.

Mjere na licu mjesta trebaju uključivati:

- panoe podignute na gradilištima,
 - trajne komemorativne ploče na infrastrukturi, dostupne javnosti,
- koji moraju biti postavljeni u skladu s posebnim odredbama o informiranju na gradilištu, koji su u daljnjem tekstu detaljno opisani.

b) Opće informacije povezane s programom ISPA

Osim navedenog pod točkom (a), nacionalni ISPA koordinator redovito proizvodi opće informacije o pomoći alociranoj dotičnoj državi kroz program ISPA, naglašavajući provedbu projekata i postignute rezultate. Ove se opće informacije trebaju proizvesti barem jednom godišnje, te trebaju biti priložene u godišnjem izvješću Komisiji. Ove informacije će biti u obliku brošura od općeg interesa, profesionalnog audio-vizualnog materijala (npr. spot) i tiskovnih konferencija na odgovarajućoj razini. Te informacije grupiraju projekte prema njihovoj prirodi i/ili se usredotočuju na projekte od relevantnog interesa. Treba ih dostaviti nacionalnim i regionalnim televizijskim i radio postajama, Komisiji, te na zahtjev drugim zainteresiranim stranama kao što je definirano u stavku 1.

5. *Rad odbora za praćenje*

- Predstavnici Komisije u Odboru za praćenje, u suradnji s nacionalnim ISPA koordinatorom, osiguravaju usklađenost s odredbama o promidžbi, osobito onim povezanim s panoima i komemorativnim pločama (vidi posebne odredbe u daljnjem tekstu).
- Odgovorno tijelo dostavlja predsjedavajućem Odbora za praćenje informativne i promidžbene mjere i odgovarajuće dokaze kao što su fotografije. Kopije takvih materijala šalju se Komisiji.
- Predsjedavajući Odbora Komisiji prosljeđuje sve potrebne informacije koje je potrebno uzeti u obzir u godišnjem izvješću.
- Odbor za praćenje osigurava da su dostupne odgovarajuće informacije o njegovom radu. U tom cilju svaki odbor za praćenje informira sredstva javnog priopćavanja, koliko god to često smatra potrebnim, o napretku na projektu/projektima za koje je odgovoran. Predsjedavajući je odgovoran za kontakte s medijima, a predstavnik Komisije mu pomaže.
- Odgovarajući se aranžmani također dogovaraju, u suradnji s Komisijom i njezinim delegacijama u državama korisnicama, kada se odvijaju važni događaji kao što su sastanci na vrhu ili otvaranja.

6. *Završne odredbe*

Komisija može pokrenuti posebne dodatne mjere kako bude smatrala odgovarajućim, nakon rasprave s nacionalnim koordinatorom za program ISPA i odgovornim tijelom.

Odgovorno tijelo u svakom slučaju može provoditi dodatne mjere. Ono konzultira Komisiju i informira je o inicijativama koje poduzima, kako bi Komisija na adekvatan način mogla sudjelovati u njihovoj realizaciji.

Kako bi pospješila provedbu ovih odredbi, Komisija može pružiti odgovarajuću pomoć i izdati smjernice.

Posebne odredbe o panoima i komemorativnim pločama

U cilju vidljivosti ISPA projekata, države korisnice osiguravaju poštivanje sljedećih informativnih i promidžbenih mjera

1. *Panoi*

Panoi se postavljaju na gradilištima projekata financiranih iz programa ISPA. Takvi će panoi uključuju prostor rezerviran za navođenje sudjelovanja Europske zajednice.

Panoi moraju biti veličine koja odgovara opsegu operacije.

Dio panoa rezerviran za Europsku zajednicu mora zadovoljavati sljedeće kriterije:

- da zauzima najmanje 50% ukupne površine panoa,
- da sadržava standardizirani simbol Europske zajednice i tekst sličan onome iz priloženog primjera.

Ako odgovorno tijelo ne podigne pano kojim oglašava svoje vlastito sudjelovanje u financiranju projekta, pomoć Europske zajednice se mora prikazati na posebnom panou. U takvim slučajevima, gornje primjedbe vezano na dio Europske zajednice primjenjuju se analogijom.

Panoi se ne uklanjaju prije isteka 6 mjeseci od završetka radova, te se zamjenjuju komemorativnom pločom u skladu s odredbama pod točkom 2.

2. *Komemorativne ploče*

Trajne se komemorativne ploče postavljaju na mjestima dostupnim javnosti. Osim simbola Europske zajednice, takve ploče moraju spomenuti doprinos Europske zajednice projektu.

Treba koristiti sljedeći tekst kao smjernicu za traženi sadržaj:

“Ovaj je projekt sufinanciran u visini od % od strane Europske zajednice. Nakon završetka ____ godine, ukupna vrijednost projekta je iznosila _____ (nacionalna valuta), a ukupni doprinos Europske zajednice je bio _____ (nacionalna valuta).

- PRIMJER -

Naslov projekta Lokacija	
Europski simbol	Financira: Europska unija (bespovratna sredstva) ... <div style="text-align: right;">... € (lokalna valuta)</div> MFI (zajam) ... € <div style="text-align: right;">... (lokalna valuta)</div>
Provedbeno tijelo:	{ Ministarstvo ... } { Agencija ... }
Vlasnik:	{ Ime vlasnika }
Nadzor i upravljanje:	{ Ime trgovačkog društva }
Izvođač:	{ Ime izvođača }

ooOOOoo

FINANCING MEMORANDUM**Agreed between the European Commission and
the Government of the Republic of Croatia****Concerning the grant of assistance from the Instrument for Structural Policies for
Pre-accession to the following measure****IPA Project Pipeline Preparation (Environment)
located in Zagreb
in Croatia****FINANCING MEMORANDUM**

The European Commission, hereinafter referred to as "the Commission", acting for and on behalf of the European Community, hereinafter referred to as "the Community" represented by the Director General for Regional Policy, Mr. Graham Meadows, for the Commission on the one part, and

The Government of the Republic of Croatia, hereinafter referred to as "the beneficiary" on the other part,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

The measure referred to in Article 2 below shall be implemented and financed out of the budgetary resources of the Community in accordance with the provisions set out in this Memorandum. The measure referred to in Article 2 below shall be implemented in line with the General Conditions annexed to the Framework Agreement signed between the Commission and the beneficiary and supplemented by the terms of this Memorandum and the provisions annexed hereto.

*Article 2***Identification of the measure**

The Instrument for Structural Policies for Pre-accession shall contribute, by way of a grant, towards the financing of the following measure as described in Annex I:

<u>Measure number:</u>	2005/HR/16/P/PA/003
<u>Title:</u>	IPA Project Pipeline Preparation (Environment)
<u>Duration:</u>	Start date: The date of signature of the financing memorandum by the Commission
	End date: 31st December 2010
<u>Location:</u>	Zagreb
<u>Group:</u>	-

*Article 3***Commitment**

1. The maximum public or equivalent expenditure which may be taken into account for the purpose of calculating assistance shall be € 1,464,100;
2. The rate of Community assistance granted to the measure is fixed at 66 % of total public or equivalent expenditure as indicated in the financing plan in Annex II;
3. The maximum amount of assistance from the Instrument for Structural Policies for Pre-accession is fixed at € 966,306;
4. An amount of € 966,306 is committed from the 2006 budget under budgetary line 13.050101. Commitments in respect of subsequent instalments shall be based on the initial or revised financing plan for the measure, subject to the state of implementation of the measure and to budgetary availability.

*Article 4***Payments**

1. Community assistance shall cover payments on the measure for which legally binding commitments have been made by the beneficiary and for which the requisite finance has been specifically allocated. These payments must relate to the services described in Annex I.
2. Payments made before the date of signature of the financing memorandum by the Commission shall not be eligible for assistance from the Instrument for Structural Policies for Pre-accession.
5. The measure described in Annex I and payments by the body responsible for the implementation of the measure shall be completed no later than the end date indicated in Article 2 above.
3. The report required for the payment of the final balance should be submitted not later than 6 months after this date.
4. The advance payment is fixed at € 386,522¹, which shall be transferred as follows:
 - An amount of € 193,261 is paid out after signature of this memorandum by the beneficiary;
 - The remainder is paid out following the signing of the first main technical assistance contract.

*Article 5***Respect of Community law and policies**

The measure shall be carried out in compliance with the relevant provisions set out in the Stabilisation and Association Agreement² and shall contribute to the achievement of Community policies, in particular those concerning environmental protection and improvement.

¹ In case of TA measures the National Authorities are obliged to pay advances to the companies exceeding in some cases the standard 20%. Therefore 40% FM advance payment is justified for these types of measures

² Regulation 2257/2004 of 20th December 2004, which extends ISPA to Croatia, says that references in instruments to Europe Agreements shall be taken to mean, in the case of Croatia, the Stabilisation and Association Agreement

*Article 6***Intellectual property**

The Beneficiary and the authority responsible for implementation mentioned in Annex I point 3 shall ensure that they acquire all necessary intellectual property rights to studies, drawings, plans, publicity and other material made in conjunction with planning, implementation, monitoring and evaluation of the project. They shall guarantee that the Commission, or any body or person delegated by the Commission shall have access and the right to use such material. The Commission will only use such material for its own purpose.

*Article 7***Permits and authorisations**

Any type of permits and or authorisations required for the implementation of the measure must be provided by the competent authorities of the Beneficiary in due time and in accordance with national law.

*Article 8***Specific conditions related to the measure**

The presence of a project in the indicative list contained in Annex I does not constitute in any way a commitment of the Commission to grant financial support for the construction phase of the project.

Article 9

The implementation provisions described in the Annexes to this financing memorandum form an integral part of it.

Non-compliance with the conditions and implementation provisions shall be dealt with by the Commission according to the procedure stipulated in Annex III.1. Section VIII.

Article 10

The authentic text of this financing memorandum is the present document as signed hereunder.

Done at Šibenik, 26th October 2006

Done at Brussels, 26th September 2006

For the Recipient

For the Community

Martina Dalić
National ISPA Coordinator

G. Meadows
Director General

List of Annexes

Annex I	Description of measure
Annex II	Financing plan
Annex III	
Annex III.1	ISPA Financial Implementation provisions
Annex III.2	Provisions governing eligibility of expenditure for measures assisted by ISPA
Annex III.3	Model for submission to the Monitoring Committee and request for modification
Annex III.4	Management and control systems for assistance granted from ISPA and the procedure for making financial corrections
Annex III.5	Agreement with respect to irregularities and recovery of sums wrongly received under ISPA
Annex III.6	Information and Publicity requirements

Description of measure

IPA Project Pipeline Preparation (environment)

Commission code No: 2005/HR/16/P/PA/003**1. MEASURE TITLE**

Preparation of a pipeline of environmental projects to be submitted for implementation under the IPA programme

2. AUTHORITY MAKING THE APPLICATION (National ISPA Co-ordinator)

2.1. Name: Ministry of Foreign Affairs and European Integration,

2.2. Address: Petretićev trg 2, 10 000 Zagreb (Croatia)

3. AUTHORITY RESPONSIBLE FOR IMPLEMENTATION (as defined at Section II (2) of Annex III.2)

3.1. Name: Ministry of Finance, Central Financing and Contracting Unit,

3.2. Address: Katančičeva 5, 10 000 Zagreb (Croatia)

4. FINAL BENEFICIARY (in case it is a different body from the authority mentioned under 3)

4.1. Name: Ministry of Environmental Protection, Physical Planning and Construction (this beneficiary will also represent the Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management depending on the responsible ministry for the project under preparation).

4.2. Address: Ulica Republike Austrije 20, 10 000 Zagreb (Croatia)

5. LOCATION

5.1. Beneficiary country: Republic of Croatia

5.2. Region: throughout the territory of the Republic of Croatia according to the location of the future final beneficiaries of the measure.

6. DESCRIPTION

The main objective of the IPA (Instrument for Pre Accession) programme, which will be the pre-accession instrument for the period 2007-2013, is to provide assistance for measures enabling a candidate country to comply with requirements of the environmental acquis and the objectives of the European/Accession Partnership. To ensure the efficient use of these funds the respective ministries and other administrative bodies in Croatia will need to implement a number of legal, strategic and institutional activities.

Two principal activities are envisaged within this measure.

Task 1 - This task is to provide assistance to the Croatian national authorities in the preparation of an IPA project pipeline for environmental projects (in the wastewater/water and waste sectors) i.e. assistance in the preparation of a pipeline of projects that will be based on the indicative list of priority projects listed in the National ISPA Environmental Strategy of the Republic of Croatia and to be ready for implementation between 2007 and 2013. In order for this to be achieved it is necessary to provide technical assistance to help potential future IPA beneficiaries in the preparation/completion of the full documentation required for IPA grant applications. Assuming that these IPA applications will be successful the above mentioned projects will contribute to ensuring that the Republic of Croatia is in compliance with the requirements of the environmental acquis and the objectives of the European/Accession Partnership, as well ensuring the efficient use of the IPA funds available for the country. The activities are targeted at projects in the solid waste, wastewater and water supply sectors according to the indicative list projects presented below.

Task 2 - The second task of this measure is the refinement of the IPA Environmental Strategy, which is being prepared by Ministry of Environmental Protection, Physical Planning and Construction and the Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management.

7. OBJECTIVES

The overall objective of the assistance is to ensure the effective use of the funds that will be available in the IPA programme for Croatia for the environmental sector. In addition the assistance is designed to ensure that the environmental protection activities commenced under the ISPA programme are continued within the IPA programme thereby ensuring consistency in EU assistance measures in the environment sector.

The specific objectives of the assistance are:

- assistance in the preparation of an IPA Project Pipeline for environment projects including the full preparation of IPA grant applications with all the necessary supporting documents in compliance with relevant EU directives, and as required by the relevant IPA regulations,
- refinement of the IPA Environmental Strategy as required by relevant IPA regulations, which determines the framework and guidelines for the efficient use of the available funds for Croatia from the IPA programme in the environmental sector. The strategy will be similar to and follow on from the ISPA Environmental Strategy to ensure the maximum consistency of approach and continuity in project implementation.

Generally speaking the preparation of a project to be funded through IPA requires the completion of:

- Master Plan;
- Feasibility Study (including Institutional Analysis);
- Financial and Economic Analysis;
- Environmental Impact Assessment (including public hearing);
- Preliminary designs;

- Cost estimates;
- Investment programme;
- Tender documents (if appropriate);
- Completion of a formal IPA funding application.

However, some of the projects included in the indicative list of potential projects have already had some preparatory work carried out by various means to prepare them for EU funding. Others are at an advanced stage of preparation. Therefore the exact scope of work for each project application to be prepared will be determined by the Contracting Authority at the time of drawing up the detailed Terms of Reference for the individual service contracts. These Terms of Reference will then be subject to the ex-ante approval of the EC Delegation in Zagreb. The projects will be prioritised according to the criteria listed in the IPA Environmental Strategy and according to the envisaged IPA programme budget.

It is important to note that the amount of assistance available will not enable the preparation of all the measures on the indicative lists. Therefore the consultants will select only the measures which are at the most advanced state of preparation for finalising the IPA applications. The priority of importance of the projects is provided in the attached indicative lists with the final aim being to produce as many high quality IPA measure applications from the indicative lists as is possible with the amount of finance available.

Due to the limited amount of finance available for this measure the technical assistance is to be divided up according to the relevant environmental sector i.e. solid waste, wastewater and water supply, in order that specialist teams of experts can be used in the most cost efficient way possible to ensure the preparation of the maximum number and highest quality of IPA project applications.

The refinement of the IPA Environment Strategy, prepared by Ministry of Environmental Protection, Physical Planning and Construction and the Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management, will be carried out by a separate team of consultants from those preparing the IPA project applications. The work of this team will consist of ensuring that the strategy which has been prepared following the requirements of the acquis, the relevant EU Directives, the Croatian Pre-Accession Economic Programme 2005-2007 and the Croatian National Environmental Strategy and National Environmental Action Plan.

The Strategy is to be consistent with the approach taken by the previous ISPA Environment Strategy. It should be logical, clear and present a reasoned, structured and consistent approach to all aspects of environmental protection within the Republic of Croatia. The detailed requirements for this measure will be listed in the Terms of Reference which will be subject to the ex-ante control of the EC Delegation in Zagreb.

Indicative list of projects to be prepared for IPA funding

The order of priority for the projects is indicated in []

Solid Waste

National ISPA Strategy Project Ref.	Project Name (Responsible Ministry: Ministry of Environment, Physical Planning and Construction)	Estimated project value M€
W 2 [1]	Bikarac Regional Waste Management Centre Stage II	8.58
W 4 [4]	Integration and modernisation of the waste management system in the county of Istria	28.35
W 6 [2]	Remediation and closing down of the Sovjak pit, Primorje-Gorski Kotar County	25
W 3 [3]	Regional Waste Management Centre Mariscina	34.82
W 1	Regional Waste Management Centre for the Split Dalmatia County	35
W 5	Regional Waste Management Centre for North-West Croatia	33.50
W 10	Regional Waste Management Centre for East Slavonia	8.50
W 11	Waste Management Centre for the county of Zadar (phase I)	15
W 12	Waste Management Centre for the county of Dubrovnik-Neretva	15

Air sector and climate change

National ISPA Strategy Project Ref.	Project Name (Responsible Ministry: Ministry of Environment, Physical Planning and Construction)	Estimated project value M€
A1	Assessment of District Heating Systems fuelled by renewable sources of energy (wood, waste from the Croatian Forestry Company), including project preparation	15

Water Supply

National ISPA Strategy Project Ref.	Project Name (Responsible Ministry: Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management)	Estimated project value M€
WS 1 [1]	Regional wellfield Babina Greda – Gudinci (now Sikirevci) – Eastern Slavonia Regional Water Supply Project – Construction of the wellfield, central treatment plant and distribution water supply systems.	50
WS 3 [2]	Construction of the County of Bjelovar-Bilogora regional water supply system – Construction of the regional wellfield and other water supply facilities (pipelines, storage tank...)	25
WS 4 [3]	Construction of the County of Koprivnica-Krizevci regional water supply system – Construction of the regional wellfield and other water supply facilities (pipelines, storage tank...)	25
WS 5 [4]	Construction of regional water supply system in Moslavacka Posavina – Construction of the regional wellfield Osekovo and other water supply facilities (pipelines, storage tank...)	21
WS 6 [5]	Regional water supply Nova Gradiska – Construction, establishing and protection of the “Davor” wellfield and the protection of the only aquifer in the western area of the County of Slavonski Brod-Posavina suitable for use in the public water supply systems. Construction of the main water supply facilities in the system.	48.5

Wastewater

National ISPA Strategy Project Ref	Project Name (Responsible Ministry: Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management)	Estimated project value M€
WW 5 [1]	Waste Water Treatment Plant of town Osijek – Construction of central waste water treatment plant for 250.000 PE, mechanical and biological treatment technology units and solution for the sludge disposal for the municipal wastewaters. Extension of the sewerage network and construction of new mains.	23
WW 1 [6]	Waste Water Disposal System and Waste Water Treatment Plant of town Djakovo – Construction of central waste water treatment plant for 30.000 PE, mechanical and biological treatment technology units and solution for the sludge disposal for the municipal wastewaters. Extension/completion of the sewerage network and construction of new mains (90% of the sewerage network already constructed).	8.0
WW 6 [2]	Waste Water Disposal System and Waste Water Treatment Plant of town Sisak – Construction of central waste water treatment plant for 61.000 PE, mechanical and biological treatment technology units and solution for the sludge disposal for the municipal wastewaters. Extension of the sewerage network and construction of new mains.	31.0
WW 8 [4]	Waste Water Disposal System and Waste Water Treatment Plant of town Nova Gradiska – Construction of central waste water treatment plant for 50.000 PE, mechanical and biological treatment technology units and solution for the sludge disposal for the municipal wastewaters. Extension of the sewerage network and construction of new mains for Nova Gradiska and suburban municipalities of Cernik and Resetari (less than 60% of ca. 21,000 population connected at present)	13.2
WW 7 [7]	Waste Water Disposal System and Waste Water Treatment Plant of town Vrbovec – Construction of central waste water treatment plant for 20.400 PE, mechanical and biological treatment technology units and solution for the sludge disposal for the municipal wastewaters. Extension of the sewerage network and construction of new mains	6.0
WW 4 [8]	Waste Water Disposal System and Waste Water Treatment Plant of town Krapina – Construction of central waste water treatment plant for 14.200 PE, mechanical and biological treatment technology units and solution for the sludge disposal for the municipal wastewaters. Extension of the sewerage network and construction of new mains	5.8
WW 9 [3]	Waste Water Treatment Plant of town Slavonski Brod – Construction of central waste water treatment plant for 80.000 – 100,000 PE, mechanical and biological treatment technology units and solution for the sludge disposal for the municipal wastewaters.	37.0
WW 10 [5]	Waste Water Treatment Plant of town Vukovar – Construction of central waste water treatment plant for 36.000 PE, mechanical and biological treatment technology units and solution for the sludge disposal for the municipal wastewaters.	12.5

8. INDICATIVE WORK SCHEDULE

Category of work	Commencement	Completion
Assistance in the preparation of IPA Environment Projects (wastewater/ water/ waste) in Croatia	October 2006	March 2007
Refinement of IPA Environmental Strategy for Croatia and overall Project Pipeline	April 2006	December 2006

9. COST AND ASSISTANCE (IN €)

Indicative cost breakdown between types of Expenditure

Item	TOTAL ESTIMATED COSTS	ESTIMATED ELIGIBLE COSTS 100%
Refinement of the IPA Environmental Strategy and overall Project Pipeline	20,000	20,000
Preparation of project documentation and IPA application for waste water projects (including preparatory and feasibility study, economic cost/benefit analysis, financial analysis, environmental impact assessment, technical studies, etc.)	557,209	557,209
Preparation of project documentation and IPA application for water supply projects (including preparatory and feasibility study, economic cost/benefit analysis, financial analysis, environmental impact assessment, technical studies, etc.)	408,858	408,858
Preparation of project documentation and IPA application for waste projects (including preparatory and feasibility study, economic cost/benefit analysis, financial analysis, environmental impact assessment, technical studies, etc.)	478,033	478,033

Indicative eligible cost

Total cost	Private sector contribution	Non eligible expenditure	Total eligible cost	ISPA grant	Grant Rate %
€1,464,100	-	-	€ 1,464,100	€ 966,306	66.0

10. INVOLVEMENT OF IFIS

No Independent Financial Institutions are involved in this measure.

11. SPECIFIC CONDITIONS RELATED TO THE MEASURE

See Article 8 of the Financing Memorandum

12. PROCUREMENT PLAN

The works will be implemented according to the indicative procurement plan appended as annex I.a

ooOOoo

Indicative Procurement Plan

Tender N°	Description of services to be tendered	Type of contract (works, supplies or services)	Provisional month of launch of tender (month/ year)
1	Service contract for the refinement of the IPA Environmental Strategy including preparation of a project pipeline	Service	April 2006
2	Service contracts for the preparation of waste water projects (waste water/ water)	Service	May 2006
3	Service contracts for the preparation of water supply projects (water/waste water)	Service	May 2006
4	Service contracts for the preparation of waste projects	Service	May 2006

The specific terms for the award of contracts will be made available in the Official Journal of the European Communities and/or the Internet.

FINANCIAL PLAN (based on commitments from EU budget)

Title of measure: **IPA Project Pipeline Preparation (Environment)**ISPA No: **2005/HR/16/P/PA/003**

Year	Total Cost		Eligible Cost								Loan from IFI*	
			Total		ISPA		National authorities					
							Central Government	Regional Authority	Local Authority	Other*		
	1	2	3	4 (%)	5	6 (%)	7	8	9	10	11	12 (%)
	=2+3		=5+7+8+9+10	=3/1		=5/3						=11/1
2004												
2005		-						-	-	-	-	
2006	1.464.100	-	1.464.100	100	966.306	66	497.794	-			-	
<i>non annualised</i>												
Total	1.464.100	-	1.464.100	100	966.306	66	497.794	-	-		-	0

Euro

ANNEX III.1**ISPA Financial Implementation Provisions****Section I****Forms and rate of assistance**

- (1) Community assistance under ISPA may take the form of non-repayable direct assistance, repayable assistance or any other form of assistance.

Assistance repaid to the managing authority or to another public authority shall be reapplied for the same purpose.

- (2) The rate of Community assistance granted under ISPA may be up to 75% of public or equivalent expenditure, including expenditure by bodies whose activities are undertaken within an administrative or legal framework by virtue of which they are regarded as equivalent to public bodies. The Commission may propose to increase this rate to up to 85%, in particular where it considers that a rate higher than 75% is required for realising measures essential for achieving the general objectives of ISPA.

The rate of assistance and the maximum amount of the ISPA grant shall be specified in the financial memorandum relating to a measure.

Save in the case of repayable assistance or when there is a substantial Community interest, the rate of assistance shall be reduced to take into account:

- (a) The availability of co-financing;
 - (b) The measure's capacity to generate revenues; and
 - (c) An appropriate application of the polluter-pays principle.
- (3) Measures which generate revenues in accordance with paragraph 2(b) shall be those concerning:
- (a) Infrastructure the use of which involves fees borne by users;
 - (b) Productive investments in the environment sector.

Guidelines for application of the polluter pays principle have been elaborated by the Commission.

- (4) Preliminary studies and technical support measures may be financed exceptionally at 100% of the total cost.
- (5) Measures covered by a financing memorandum are to be implemented by the beneficiary country in close collaboration with the Commission, which will retain responsibility for the utilisation of appropriations.

Section II**Commitments**

- (1) The Commission implements expenditure under ISPA in accordance with the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities on the basis of the financing memorandum to be drawn up between the Commission and the beneficiary country.

However, annual budgetary commitments in respect of assistance granted to measures shall be carried out in one of the following two ways:

- (a) Commitments in respect of the measures assisted by ISPA to be carried out over a period of two or more years shall, as a general rule and subject to point (b), be effected in annual instalments.

The commitment in respect of the first annual instalment will be made by the Commission when it signs the financing memorandum relating to the measure.

This commitment will correspond to the amount of grant mentioned in the first year indicated in the financing plan. During the period leading to full decentralisation, it should be sufficient to cover the works to be contracted in the first years.

Commitments in respect of subsequent annual instalments shall be based on the initial or revised financing plan for the measure. They will, in principle, be granted at the start of each financial year and at the latest by 1 April of the year in question, provided that the forecast expenditure for the coming year justifies it and that the progress of the works demonstrates that the project is proceeding satisfactorily towards completion and subject to budgetary availability.

- (b) For measures with a duration of less than two years or for which the Community assistance does not exceed Euro 20 million a first commitment of up to 80% of the total assistance granted may take place when the Commission signs the financing memorandum relating to the measure.

The remainder will be committed provided that the progress of the works demonstrates that the project is proceeding satisfactorily towards completion and subject to budgetary availability.

- (2) Except in duly justified cases, the assistance committed to a measure on which substantial work has not begun within two years from the date of the signature by the Commission of the financial memorandum relating to the measure will be cancelled.

In any case the Commission shall inform in good time the beneficiary country and the designated authority whenever there is a risk of cancellation.

Section III Payments

- (1) Payments may take the form of either advance payments, intermediate payments or payments of the final balance.

Intermediate payments and payments of the balance shall relate to expenditure actually certified and paid, which must be supported by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value.

- (2) Advance payments

As a general rule an advance payment of up to 20% of total assistance from ISPA as initially decided shall be paid to the designated authority as defined in (9).

The advance payment is as a general rule transferred in the following ways:

- A first instalment of up to half of the advance is paid when the beneficiary country signs the financing memorandum;
- The remainder is paid out following the signing of the first contract, normally the first works contract.

Deviations from the general rule have to be approved by a Commission decision in the financing memorandum relating to the measure.

All or part of an advance payment shall be repaid by the designated authority referred to in paragraph (2) if no payment application is sent to the Commission within 12 months from the date on which the advance payment is paid. The amount of the advance to be repaid will be determined by the Commission on the basis of eligible expenditure effectively paid. Repayment of the advance does not lead to the cancellation of the Community assistance.

(3) Intermediate payments

Intermediate payments are made by the Commission to the designated authority on request and provided that the measure is progressing satisfactorily towards completion and shall be made to refund the expenditure certified and actually paid, subject to the following conditions:

- The beneficiary country has submitted a report describing the progress of the measure in terms of its physical and financial indicators and its conformity with the financing memorandum, including where appropriate any specific conditions attached to the assistance,
- The observations and recommendations of the national and/or Community inspection authorities have been acted upon,
- Any technical, financial and legal problems that have arisen and the measures taken to correct them have been indicated,
- Any departures from the original financing plan have been analysed,
- The steps taken to publicise the measure have been described.

The beneficiary country shall be informed by the Commission if one of the above mentioned conditions is not fulfilled;

The standard model provided by the Commission for payment claims and for financial and physical progress reports should be used.

(4) Beneficiary countries shall ensure that applications for payment are submitted to the Commission as a general rule three times a year, by 1 March, 1 July and 1 November at the latest.

(5) The total amount of the payments made under (2) and (3) may not exceed 80% of the total assistance granted. The Commission may increase this percentage to 90% in justified cases.

(6) Payment of the balance of Community assistance

The balance of Community assistance calculated on the basis of expenditure certified and actually paid will be paid provided that:

- The measure has been carried out according to its objectives,

- The measure has met its specific conditions as mentioned in the financing memorandum,
 - The final report referred to in section V is submitted to the Commission,
 - The designated authority or body referred to in paragraph 2 submits an application for payment to the Commission within six months of the deadline for completion of the work and for expenditure laid down in the financing memorandum,
 - The beneficiary country certifies to the Commission that the information given in the application for payment and in the report is correct,
 - The beneficiary country has sent to the Commission the declaration referred to in Annex III.4.C,
 - All the information and publicity measures drawn up by the Commission under Annex III.6 have been implemented
 - When the management of aid under a measure is conferred on implementing agencies in applicant countries on a decentralised basis, the beneficiary country provides the Commission with all the information necessary to verify that Community rules concerning public procurement have been complied with, in particular as regards the publication of tender notices and the submission of tender evaluation and contract award reports and that all conditions specified in the financing memorandum have been complied with.
- (7) If the final report referred to above is not sent to the Commission within 6 months of the final date for completion of the works and payments as specified in the financing memorandum, that part of the assistance representing the remaining balance for the measure should be cancelled.
- (8) Requests for interim and final payment presented by a beneficiary country are accompanied by a declaration of the National Authorising Officer that declared payments only relate to expenditure supported by receipted invoices or accounting documents of probative value and which comply with the provisions governing eligibility of expenditure for projects assisted by ISPA as specified in Annex III. 2.
- (9) All payments of aid granted by the Commission under this financing memorandum shall be made to a central entity, the National Fund, designated by the beneficiary country to receive such payments. As a general rule, payments shall be made by the Commission to a single bank account designated by the beneficiary country no later than two months after receipt of a valid and complete application for payment. The National Fund shall transfer as quickly as possible and in full the ISPA contribution to the body responsible for the implementation.
- (10) The National Fund, as headed by the National Authorising Officer, is to have overall responsibility for the management of the funds within the beneficiary country concerned. This officer shall also be responsible for refunding any overpaid or unduly amounts to the Commission.
The responsibilities of the National Authorising Officer are laid down in the Memorandum of Understanding concluded between the Commission and the beneficiary countries.

Section IV
Use of the Euro

- (1) The amounts in the applications for assistance, together with the relevant financing plan, shall be expressed in Euro.
- (2) The amounts of assistance and the financing plans approved by the Commission shall be expressed in Euro.
- (3) Declarations of expenditure in support of the corresponding payment applications shall be expressed in Euro.

The conversion rate to be used shall be the Commission's financial accounting rate applicable for the month in which the declaration of expenditures are registered in the accounting documents of the responsible authorities in charge of the financial management of the project. The monthly conversion rate is fixed according to the provision mentioned in Article 7 (2) of the Commission Regulation (EC, Euratom) n° 2342/2002 of 23 December 2002 laying down rules for the implementation of General Regulation (EC, Euratom) n° 1605/2002 on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities. The conversion rate is the rate on the penultimate working day of the month preceding that for which rates are established. The Commission will inform the responsible authorities of this rate³.

- (4) Payments of financial assistance by the Commission shall be made in Euro to the authority designated by the beneficiary country to receive such payments.

Section V
The Final Report

The authority or body responsible for the measure is to submit a final report to the Commission within six months of completion of the measure. The final report will contain the following:

- (a) a description of the work undertaken, accompanied by physical indicators, quantification of expenditure by category of work and the measures taken with regard to the specific clauses contained in the decision to grant assistance;
- (b) certification of the conformity of the work with the decision granting assistance;
- (c) a first assessment of the extent to which the expected results have been achieved, including notably:
 - the effective date of implementation of the measure;
 - an indication of the way in which the measure will be managed once completed;
 - confirmation, if appropriate, of financial forecasts, especially as regards operating costs and expected revenues;

³ <http://europa.eu.int/comm/dg19/inforeuro/fr/index.htm>

- confirmation of the socio-economic forecast, especially the expected costs and benefits;
 - an indication of the actions taken to ensure protection of the environment and their cost including compliance with the polluter-pays principle.
 - the date at which the assisted measure became operational,
- (d) information relating to publicity actions.

Section VI

Amendments to financing memorandum

- (1) If the public or equivalent expenditure actually incurred differs from the expenditure initially planned, the Community assistance granted will be varied to take account of this but may not exceed the maximum amount stated in the financing memorandum.

A change in the rate of community assistance from the initially granted rate or of the maximum of the grant will require a modification of the financing memorandum in accordance with the procedure described in paragraph (3).

- (2) If, when the financing plan for a project is amended, the Community commitments and/or payments already made exceed the amounts entered in the amended financing plan, the Commission shall, when authorising the first financial operation (commitment or payment) after that amendment, make an adjustment to take account of the amount over-committed or over-paid.

- (3) Any amendments to the financing memorandum shall be made in accordance with the following procedures:

(a) Amendments which entail a substantial change in the objectives or characteristics of the project, or a substantial change in the financing plan or schedule of expenditure, shall be made by means of a financing memorandum taken in response to a request by the beneficiary country or at the initiative of the Commission after consultation with the beneficiary country. The definition of a “substantial” change is given within the provisions governing eligibility of expenditure.

(b) In the case of other amendments, the beneficiary country shall send to the Commission a proposal for amendment. The Commission shall make its comments or signify its agreement within twenty working days of receipt of the proposal. The amendments shall be adopted when the Commission has given its agreement. The ISPA management Committee is informed of such amendments.

(c) Any change in annual expenditure of less than 25% of the total expenditure planned for the project shall not be regarded as a substantial change of the financing plan and of the schedule of expenditure.

Section VII

Financial Management and Control

- (1) The Beneficiary countries shall:

(a) establish management and control systems which ensure:

- The proper implementation of the assistance granted under this Memorandum in accordance with the principles of sound financial management,
 - The separation of the functions of management and control,
 - That expenditure declarations presented to the Commission are accurate and emanate from accounting systems based on supporting documents which are open to verification;
- (b) verify on a regular basis that the measures financed by the Community have been properly carried out;
 - (c) prevent irregularities and take action against them;
 - (d) recover any amounts lost as a result of irregularity or negligence.
- (2) Appropriate internal and external controls are to be carried out in accordance with internationally accepted audit standards by the competent national bodies, which must be independent in order to perform this function. Each year an audit plan and a summary of the findings of the audits carried out are to be sent to the Commission. Audit reports will be at the disposal of the Commission.
 - (3) Without prejudice to checks carried out by Beneficiary countries, the Commission services and the Court of Auditors may, through their own staff or duly authorized representatives, carry out on-the-spot technical or financial audits, including sample checks and final audits.
 - (4) The Beneficiary country is to ensure that when Commission staff or its duly authorised representatives and or the Court of Auditors perform checks, these persons have the right to inspect on-the-spot all relevant documentation and accounts pertaining to items financed under the Financing Memorandum. The Beneficiary countries are to assist the Commission services and the Court of Auditors to carry out audits relating to the utilisation of funds granted under ISPA. The provisions of Annex III.5 shall be applicable to on the spot checks by the Commission.
 - (5) The detailed provisions on financial management and control are set out in Annex III.4.

Section VIII Monitoring

The beneficiary countries and the Commission shall ensure that the implementation of the measure is monitored and evaluated in accordance with the following provisions:

- (1) Monitoring committees are to be set up by arrangement between the beneficiary country concerned and the Commission. The authorities or bodies designated by the beneficiary country, the Commission and where appropriate, the EIB and/or other co-financing institution will be represented on the committees. Where regional and local authorities and private enterprises are competent for the execution of a project and where they are directly concerned by a project they will also be represented on such committees.
- (2) Monitoring is to be carried out by means of jointly agreed reporting procedures, sample checks and, if appropriate by the establishment of ad hoc committees. It is to be carried out by reference to physical and financial indicators. The indicators will relate to the specific character of the project and its objectives.

They will be arranged in such a way as to show the stage reached in the measure in relation to the plan and objectives originally laid down and the progress achieved on the management side and any related problems.

- (3) (a) For each measure, the National ISPA Coordinator is to submit progress reports to the Commission within three months of the end of each full year of implementation.
- (b) For the meetings of the monitoring committees the National ISPA Coordinator is to submit progress reports according to the standard model provided by the Commission. The report has to be in the hands of the Commission 15 working days ahead of the scheduled meeting.
- (4) On the basis of the results of monitoring and taking account of the comments of the monitoring committee, the Commission is to adjust the amounts and conditions for granting assistance as initially approved, as well as the financing plan envisaged, if necessary on a proposal by the beneficiary countries.

The Commission will define the appropriate arrangements for these adjustments differentiating them according to their nature and importance.

Section IX
Transparency in the award of contracts,
eligibility, procurement rules, rules of origin

Article 1

The procedure to be followed for the award of works, supply and service contracts will respect the key principles enshrined in Part Two, Title IV of the Financial Regulation⁴ (external actions) applicable to the general budget of the European Community.

Article 2

Eligibility

- (1) Participation in the award of procurement or grant contracts financed under ISPA shall be open to all nationals of and legal persons who are established in a Member State of the European Community, all legal persons who are established in a Member State of the European Economic Area, all nationals of and legal persons who are established in any country that is a beneficiary of the Council Regulation establishing an Instrument for Structural Policies for pre-accession (ISPA Regulation), and all nationals of and legal persons who are established in Albania, Bosnia and Herzegovina, Turkey, Serbia, including Kosovo under UNSCR N° 1244, Montenegro and the Former Yugoslav Republic of Macedonia.
- (2) Participation in the award of procurement or grant contracts financed under ISPA shall in addition be open to all legal persons who are established in any country

⁴ Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002

other than those referred in the paragraph above, where reciprocal access to their external assistance has been established in conformity to Article 6 of Council Regulation (EC) No 2112/2005 of 21 November 2005 on access to Community external assistance.

- (3) The specifications shall therefore require tenderers to state their nationality or place of establishment and to present the supporting evidence normally acceptable under their own law.
- (4) Participation in the award of procurement or grant contracts financed under a Community instrument shall be open to international organisations.
- (5) In duly justified cases, such as co-financing with International Financing Institutions and after early examination by the ISPA Management Committee, the European Commission may in addition allow third country nationals and legal persons established in third countries to tender for contracts.

Article 3

Transparency in the award of contracts

- (1) The beneficiary countries shall take the necessary measures to guarantee as wide a participation as possible. To this end, they shall as a minimum adhere to the publication requirements laid down in the applicable procurement rules referred to in Article 4.
- (2) They will also eliminate any discriminatory practice or technical specifications liable to hamper wide participation on equal terms by all natural or legal persons eligible to participate in the award of procurement or grant contracts.

Article 4

Procurement rules

- (1) Detailed procedures for tendering and contracts to be followed as a general rule are laid down in the Practical Guide to contract procedures for EC external actions⁵ issued by the European Commission.
- (2) However, the procurement rules appropriate to the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) may be used for contracts that are implemented under ISPA measures co-financed by the EBRD, as authorised in their respective ISPA Financing Memoranda.

⁵ http://ec.europa.eu/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

*Article 5***Experts**

All experts engaged by tenderers as defined in Articles 2 and 8 may be of any nationality. This article is without prejudice to the qualitative and financial requirements set out in the Community's procurement rules.

*Article 6***Rules of origin**

All supplies and materials purchased under a contract financed under an ISPA Financing Memorandum must originate from the Community or from an eligible country as defined in Articles 2, 7 and 8. The term 'origin' for the purpose of this article is defined in the relevant Community legislation on rules of origin for customs purposes.

*Article 7***Derogations from the rules of eligibility and origin**

- (1) In duly substantiated exceptional cases, the European Commission may extend eligibility to legal persons from a country not eligible under Article 2.
- (2) In duly substantiated exceptional cases, the European Commission may allow the purchase of supplies and materials originating from a country not eligible under Article 2.
- (3) Derogations as provided for in paragraphs (1) and (2) may be justified on the basis of unavailability of products and services in the markets of the countries concerned, for reasons of extreme urgency, or if the eligibility rules would make the realisation of a project, a programme or an action impossible or exceedingly difficult.

*Article 8***Operations involving international organisations or co-financing**

- (1) Whenever ISPA funding covers an operation implemented through an international organisation, participation in the appropriate contractual procedures shall be open to all legal persons who are eligible pursuant to Article 2 as well as to all legal persons who are eligible pursuant to the rules of that organisation, care being taken to ensure that equal treatment is afforded to all donors. The same rules shall apply in respect of supplies, materials and experts.
- (2) Whenever ISPA covers an operation co-financed with a third country, subject to reciprocity as defined in Article 2(2), or with a regional organisation, or with a Member State, participation in the appropriate contractual procedures shall be open to all legal persons who are eligible pursuant to Article 2 as well as to all legal persons who are eligible under the rules of such third country, regional

organisation or Member State. The same rules shall apply in respect of supplies, materials and experts.

- (3) In the case of contracts for which joint co-financing by the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) is foreseen in the ISPA Financing Memorandum, the ISPA Financing Memorandum may authorise the use of the EBRD Procurement Rules and Procedures.

Section X

Transparency in Accounting and project reports

The beneficiary country shall ensure that, for the measure to which the financing memorandum relates, all public or private bodies involved in the management and implementation of the operations maintain either a separate accounting system or an adequate accounting codification of all transactions concerned which will facilitate the verification of expenditure by the Community and by national control authorities. They must also ensure that all expenditure is correctly attributed to the project concerned.

The responsible authorities are to keep available all the supporting documents regarding expenditure on any project for a period of five years following the last payment in respect of a project.

Section XI

Ex-post Evaluation

Ex-post evaluation is to cover the utilisation of resources and the effectiveness and efficiency of assistance and its impact. It is to cover the factors contributing to the success or failure of implementation of measures and the achievements and results

After the completion of measures, the Commission and the beneficiary countries will therefore evaluate the manner, including the efficient and effective use of resources, in which they have been carried out. The evaluation will also cover the actual impact of their implementation in order to assess whether the original objectives have been achieved. This evaluation will, inter alia, address the contribution made by measures to the implementation of Community policies on the environment or its contribution to extended Trans-European networks and common transport policies. They will also assess the environmental impact of the measures.

Annex III.2

Provisions governing eligibility of expenditure for measures assisted by ISPA

Section I

Domain of expenditure

The ISPA provides assistance for the following measures:

- (1) Environmental projects enabling the beneficiary countries to comply with the requirements of Community environmental law and with the objectives of the Accession Partnerships;
- (2) Transport infrastructure projects which promote sustainable mobility and in particular those that constitute projects of common interest based on the criteria of Decision N° 1692/96/EC⁶ and those which enable the beneficiary countries to comply with the objectives of the Accession Partnerships; this includes interconnection and interoperability of national networks as well as with the Trans-European Networks together with access to such networks;
- (3) Preliminary studies, appraisals, and technical support measures including information and publicity actions related to eligible projects. This includes technical and administrative assistance to the mutual benefit of the Commission and the beneficiary countries which do not fall within the standing remit of the national public administration, covering the identification, preparation, management, monitoring, audit and supervision of projects.

The rules specified in sections II to XII below relate to projects listed under items 1 and 2 above they are, however, applied by analogy to decisions for projects listed under item 3.

Section II

Basic definitions and concepts.

(1) Concept of project, stage of a project and group of projects

For the purpose of this document, the following definitions shall apply:

- a) a “project” shall be an economically indivisible series of works fulfilling a precise technical function and with clearly identified aims.
- b) a “technically and financially independent stage” shall be a stage which can be identified as operational in its own right.

A stage may also cover preliminary, feasibility and technical studies needed for carrying out a project.

- c) projects meeting the following three conditions may be grouped:
 - they must be located in the same water course or catchment area or situated along the same transport corridor;
 - they must be carried out under an overall plan for the water course or catchment area or corridor with clearly identified goals;

⁶ Decision N° 1692/96/EC of the European Parliament and the Council of 23 July 1996 on Community guidelines for the development of the Trans-European Transport network.

- they must be supervised by a body responsible for co-ordinating and monitoring the group of projects in cases where the projects are carried out by different competent authorities.

(2) The “body responsible for implementation”

- (a) For projects assisted by ISPA the “body responsible for implementation” is the body responsible for the tenders and contracting. This body is indicated in Annex I, point 3, of the financing memorandum.

As a consequence, any change of the “body responsible for implementation” of a project has to be approved by the Commission in a financing memorandum.

This body is normally referred to as the final beneficiary of the financial assistance from ISPA. Only this body executes eligible expenditure.

- (b) However this body may delegate the implementation to another body who can also execute eligible expenditure. In such cases the Commission must be informed of the type of delegation proposed and must receive a copy of the relevant documents.

(3) The concept of “public administration”

Public administration is meant to embrace the following three levels of general government:

- Central government bodies, (national level);
- Regional government bodies;
- Local government bodies.

In addition this concept may include bodies whose activities are undertaken within an administrative and legal framework by virtue of which they are regarded as equivalent to public bodies.

(4) Implementation and period of implementation of a project.

- (a) The implementation of a project is considered to cover all stages from preliminary planning (including the study of alternatives) to the completion of the approved project and publicity measures for an assisted project.
- (b) The financing memorandum can apply to one or several of the above stages.
- (c) The implementation period of a project concerns, as a general rule, the period necessary for the completion of the above stages until the point in time at which a project becomes fully operational and at which the physical object described in the financing memorandum has been completed.

(5) Transparency and documentary evidence.

Any expenditure declared to the Commission should be based on legally binding agreements and/or documents. Appropriate documentary evidence is imperative.

In order to maximize transparency and to permit the audit of expenditure by the Commission and/or by the competent national financial control authority, each beneficiary country must ensure that any body involved into the management and the implementation of projects has set up a separate accounting record covering the project described in the financing memorandum.

(6) Expenditure

Expenditure must relate to payments certified and actually made by the body responsible for implementation, supported by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value.

“Accounting document of equivalent probative value” means any document submitted by the authority defined in point 2 of this section to prove that the book entry gives a true and fair view of the actually implied transactions in accordance with standard accountancy practices. Prior agreement of the Commission is necessary when accounting document of equivalent probative value are used.

**Section III
Main categories of eligible expenditure**

As a general rule expenditure relating to

- feasibility studies,
- planning and design including environmental impact assessment,
- site preparation,
- building and construction,
- plant and machinery permanently installed in the project,
- testing and training,
- project management,
- compensatory or mitigation measures of the environmental impact,
- other types of expenditure specified in a financing memorandum,
- measures undertaken pursuant to the provisions of Annex III 6 on information and publicity

are eligible subject to the qualifications specified hereafter.

**Section IV
Feasibility studies, project planning and design**

(1) Expenditure related to feasibility studies, planning and design of projects

- (a) Expenditure related to feasibility studies, planning including environmental impact assessment studies, project-related expertise and design of projects are, as a general rule, eligible, provided that such expenditure is directly linked to one or several projects and specifically approved by a financing memorandum.
- (b) In those cases where several projects are covered by a contract or where the body responsible for implementation is executing the above functions

on its own account, costs have to be imputed by means of a transparent and separate project accounting system based on accounting documents or documents of equivalent probative value (e.g. by means of a time allocation system).

(2) Involvement of public administration

In those cases where employees from the public administration, are involved in the activities mentioned under point 1 (a) of this section, expenditure can only be accepted by the Commission as eligible in duly justified cases according to all of the following criteria:

- the employee must have temporarily left his statutory employment in the public administration;
- expenditure must be based on a contract related to one or several specified project; in the case where a contract relates to several projects, costs have to be allocated in a transparent manner (e.g. by means of time sheets);
- expenditure must be directly linked to one or more individual projects concerned;
- the contract must be limited in time and must not exceed the time limit set for the completion of the project;
- the tasks to be executed under that contract must not cover general administrative functions, as specified herein under section VIII, point 1;
- this provision must not be used to circumvent community public procurement procedures.

Section V

Site preparation and construction

- (1) In those cases where the body responsible for implementation is executing site preparation or construction works, or parts thereof, on its own account, costs have to be imputed by means of a transparent and separate project accounting system based on accounting documents or documents of equivalent probative value.

In cases where public administration employees are involved the provisions specified in section IV, point 2, apply.

- (2) Eligible costs shall include only costs actually borne after the dates specified in section X, point 1, and related directly to the project. Eligible cost may include all or any of the following categories:
- labour costs (gross wages and salaries);
 - charges for using durable equipment during construction;
 - cost of products used for the implementation of the project;
 - overheads and other cost items, if specifically justified; they are to be allocated in an equitable manner, in accordance with generally recognised accounting standards.
 - imputed overheads are not eligible in the case where the body mentioned under (a) above is a public administration.

- (3) As a general rule, cost should be valued at market prices.

Section VI

Purchase, lease of equipment and intangible assets.

(1) Durable equipment that is part of capital expenditure of the project

- (a) Expenditure on purchase or production of plant and equipment that is to be permanently installed and fixed in the project is eligible, provided that it is placed under inventory of durable equipment of the body specified under Section II (2) and that it is treated as capital expenditure in accordance with standard accounting conventions.
- (b) Without prejudice to Section IX (3), the lease of such equipment is considered as part of the operation cost and is not eligible.

(2) The purchase of intangible assets

The purchase and use of intangible assets, as for example patents, are eligible if they are necessary for the implementation of the project.

(3) Durable equipment used for the implementation of a project

- (a) In the cases where the body responsible for implementation is executing site preparation or construction works, or parts thereof on its own account, expenditure on the purchase or production of durable equipment that is employed during the implementation phase of a project is not eligible. This concerns heavy construction machines as well as office and other types of equipment.
- (b) Durable equipment that is expressly purchased or produced for implementing a project can be considered eligible if it is without economic value or scrapped after use and if so specified in the financing memorandum.

(4) Durable equipment used by public administrations

- (a) Expenditure on the purchase and leasing of durable equipment used by public administration is not eligible.
- (b) Without prejudice to Section VIII (2) and (3), expenditure on equipment and leasing charges for equipment used by a public administration in the pursuit of its monitoring and supervision task can be eligible with the agreement of the Commission.

Section VII

Land purchase and Value Added Tax

Land purchase and value Added tax (VAT) are not eligible.

Section VIII

Administrative expenditure

(1) General principle

As a general rule, expenditure incurred by public administrations, including salaries of national, regional and local statutory employees are not eligible for assistance (including technical assistance) except for dully documented expenditure arising from the obligation to carry out financial checks, financial

and physical monitoring, evaluation and prevention of irregularities and expenditure entered into under the obligation to recover amounts lost.

With the exception of the National Fund, costs including salaries linked to the temporary employment, at the initiative of the Commission, of staff whether temporary civil servants or staff from the private sector for work involving management, follow up, evaluation and control are eligible under the technical support measure as defined in Section I (3).

Equipment for monitoring purposes may be eligible if specifically allowed by a technical assistance measure mentioned within the financing memorandum.

(2) Organisation of Monitoring Committees

- (a) Without prejudice to point 1 above expenditure incurred for the organization of statutory monitoring is eligible on presentation of documentary evidence.
- (b) Allowable costs may, as general rule, include one or more of the following categories:
 - interpreter services,
 - lease of meeting room and ancillary arrangements,
 - lease of audio-visual and other necessary electronic equipment,
 - provision of documentation and related facilities,
 - fees for participation of experts,
 - travel expenditure.
- (c) Salaries and allowances of public administration employees incurred in this context are not eligible.

(3) Meetings upon request of the Commission.

The rules specified in point 2 above may be applied by analogy for the organisation of ad hoc meetings upon the request of the Commission.

Section IX

Other types of expenditure.

(1) Project management and project supervision

Expenditure related to project management and project supervision is, as a general rule, eligible. The provisions specified in Section IV (1) and (2) apply.

(2) Financial charges

Any type of financial charge linked to the realization of a project is not eligible; this concerns in particular interest on interim financing, bank fees, provision fees, etc.

Bank guarantees related to bank loans used for the financing of project can be eligible with the agreement of the Commission.

(3) Financing techniques not implying an immediate transfer of asset ownership

Without prejudice to point 2, financing techniques, which do not necessarily imply an immediate transfer of asset ownership, can be considered eligible, if justified and approved in the financing memorandum.

The beneficiary country has to demonstrate through a risk analysis that the technique used is economically more advantageous than outright acquisition of an asset.

(4) Operating expenditure, running costs of assisted projects

- (a) Any type of operating cost incurred after the completion of a project is not eligible.
- (b) Notwithstanding point (a) above training of operating personnel and testing of a project and of its equipment may be taken into consideration as eligible expenditure for a necessary period defined in a financing memorandum.
- (c) The principles defined in points (a) and (b) above hold also for a completed individual part of a project or a grouped project, albeit the total project has not yet been completed.

(5) Publicity and information measures

Expenditure for measures undertaken pursuant to the provisions of Annex III.6 on information and publicity is eligible.

**Section X
Period of Eligibility**

(1) Initial time limit on eligibility

The initial time limit on eligibility is assessed differently according the two following situations:

- (a) when project selection, tendering and contracting by applicant countries is subject to ex-ante approval by the Commission⁷, expenditure is eligible for assistance from the date the financing memorandum related to this project is signed by the Commission.

In exceptional cases and when project funding is made up of a combination of loan either from the EIB or another financial institution and ISPA grant, expenditure is eligible for assistance from the date of the agreement of the EIB or of the other financial institution on the particular project. As a general rule this date should not be earlier than 6 months from the date mentioned under the first sub paragraph. The following conditions are a prerequisite:

- The works and the contracts for which the provision shall apply must be identified in the financing memorandum;

⁷ See Article 12, (1), of Council Regulation (EC) n° 1266/99 of 21 June 1999.

- The EIB or other financial institution certify that the provisions of Articles 167 and 168 (1) of the Council Regulation (EC, Euratom) n° 1605/2002 and provisions of Article 239 and 240 of Commission Regulation (EC, Euratom) n° 2342/2002 are respected;

In the above cases the Commission is, as a general rule, disposed to apply after examination by the ISPA Management Committee the provision of Article 168 (2) of the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities.

- (b) after the decision of the Commission to confer aid on implementing agencies in applicant countries on a decentralized basis⁸, expenditure is eligible for assistance from the date on which the application reaches the Commission (ISPA service) provided that the application can be considered complete.

Payments made before the dates specified in (a) and (b) above are not eligible.

(2) Modification of projects

- (a) Any modification of an approved project, which equals or is above EUR 5 million or 20% of its total cost whatever is the lowest, is deemed to be a “substantial” modification of the project. Major modifications to the physical objects of a project that are such that the nature of this project is changed are also treated as “substantial”.

The rules set up under paragraph 1 apply for the eligibility of expenditure related to those modifications as defined above.

- (b) For any other modification of a project, expenditure related to the new additional or extended physical elements are eligible from the time at which the request for modification reaches the Commission (ISPA service).
- (c) Request for modifications and the relevant information attached to it can be presented at a Monitoring Committee. A record of the request and of the deposition of material must be made in the minutes of the meeting.

(3) Final time limit on eligibility

- (a) The final date of eligibility is specified, as a general rule, in Article 4, paragraph 3 of the financing memorandum.
- (b) The final date relates to payments made by the body responsible for implementation.
- (c) The final date of eligibility is laid down in the relevant financing memorandum. After that date has expired the beneficiary state disposes of a period of six months to submit to the Commission the final payment claim together with the final report and a statement as specified in Section III (6) of Annex III.1 and in Annex III. 4.C to the financing memorandum.
- (d) The Commission cannot extend this six –months period.

⁸ See Article 12,(2), of Council Regulation (EC) n° 1266/99 of 21 June 1999.

Section XI
Payment claims

Payment claims presented to the Commission by beneficiary countries are based on declarations of expenditure actually paid out as defined in section II point 6.

In the case of work undertaken by a concessionaire or equivalent body, the responsible government authority must certify the correctness of the expenditure.

Payment claims must be registered and certified by the National Authorising Officer. Claims are then forwarded to the Commission via the Commission Delegation.

Section XII
Other items not specifically specified.

- (1) Whenever questions arise which are not specifically dealt with in these principles governing eligibility of expenditure in the framework of projects assisted by ISPA the matter shall be discussed with the Commission. The Commission will endeavor to handle open questions in the spirit enshrined in these principles and with due reference to the principles established for the Cohesion Fund.
- (2) In case of a conflict between these principles and those under national eligibility rules the above-mentioned principles shall take precedence.

**MODEL FOR SUBMISSION TO THE MONITORING COMMITTEE
OF**

ISPA MONITORING SHEET

All data in the report should be up to 30 June or 31 December

1A. MEASURE IDENTIFICATION

Name of measure:

ISPA Financing Memorandum reference N°:

Implementing Agency:

Rate of ISPA assistance:

Signature of Financing Memorandum	- Commission
	- Country

Amendment number	- Commission
	- Country

1B. IMPLEMENTING AGENCY (IA)

Name:

Address:

Post Code: Town

Contact Name:

Telephone No.:

E-mail:

2. BRIEF CHRONOLOGICAL DESCRIPTION OF ACTIVITIES/WORKS CARRIED OUT**3. SPECIFIC CONDITIONS RELATED TO THE MEASURE (ARTICLE 8 OF FINANCING MEMORANDUM FM)**

Refer to specific conditions, if any, and state how they have been complied with as well as the date of fulfilment (the reference of the Commission correspondence acknowledging fulfilment of those conditions already complied with).

4. UPDATE OF PROCUREMENT PLAN

	<i>Contract (N°, Type & Description)*</i>	<i>Date of publication of tender forecast</i>	<i>Type of tender envisaged**</i>	<i>Date of publication of tender notice</i>		<i>Cost of contract /estimated cost of contract</i> <i>€ million</i>	<i>Type of co-financing</i> <i>Joint/parallel</i>	<i>Date of Signature and name of the company awarded/ State of Play***</i>
				<i>If not published</i>	<i>If published</i>			
				<i>Estimated Date</i>	<i>Date, OJ Ref and Internet.</i>			
Signed								
Under preparation								

(*) Specify the main contract.

(**) Indicate whether the contract agreement will be either Red, Yellow or Silver book. Specify if it is a local, international or restricted tender and give justification for procedure in case of pre-qualification.

(***) For the contracts under preparation, please give some details about the stage of preparation of the tender documents.

5. EXPENDITURE PLAN (UNIT: €)

Year	Total eligible cost		Actual Realised Payments		Future Estimated Expenditure		Total Expenditure		Divergence/ Total Cost%
	Initial estimation [*]	Current accepted estimation ^{**}	(up to cut-off date)	(% (3)/(2))	(as from cut-off date)	(% (5)/(2))	(7)=(3)+(5)	(% (7)/(2))	(9)=((7)-(2))/total (2)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
2000									
2001									
2002									
Quarter 1									
Quarter 2									
Quarter 3									
Quarter 4									
2003									
Quarter 1									
Quarter 2									
Quarter 3									
Quarter 4									
2004									
2005									
2006									
Total									

Proposed change to the Financial Plan Yes No

Already submitted to the EC on:

To be submitted to the EC on:

To be presented at the Monitoring Committee (append plan and reasons for change)

* At the moment of the signature of the Financing Memorandum

** Last Monitoring Committee

6. ADVANCED INFORMATION SHEET FOR PHYSICAL & FINANCIAL EXECUTION (*)											
Categories of eligible expenditure (*)	Physical execution					Financial execution					
	Physical indicators (*)		Physical execution since last monitoring committee (cut-off date)	Physical execution up to this monitoring committee (cut-off date)	Rate of physical execution %	Financial Indicators		Expenditure since last monitoring committee (cut-off date)	Expenditure up to this monitoring committee (cut-off date)	Rate of financial execution %	contribution to Physical progress
	Unit	Quantity				Estimated eligible cost (€)	% of cost				
	(1)	(2)	(3)	4=(3)/(1) (%)	(5)	(6)	(7)	(8)	9=8/5	10=4*6/100	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
					#DIV/0!	#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!	
TOTAL						0	#DIV/0!	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
									Overall financial progress	Overall physical progress	

(*) coverage of 100% of the total eligible cost

7. REASON FOR DIFFERENCES (IF ANY) BETWEEN PHYSICAL & FINANCIAL EXECUTION EXPLANATION FOR DELAYS (IF APPROPRIATE)

8. TECHNICAL, FINANCIAL OR LEGAL PROBLEMS (ANNEX III.1 OF FM)
<p>Refer to any problems that have arisen in the implementation of the measure, including departures from the original financial plan, and explain what action has been taken to correct them.</p> <p>Refer to any suspension, Financial correction and/or irregularity.</p>

9. OBSERVATIONS AND RECOMMENDATIONS OF NATIONAL AND/OR COMMUNITY INSPECTION AUTHORITIES (ANNEX III.1 OF FM)
<p>Give summary observations or recommendations, if any, (with full reference to source), and state how they have been complied with.</p>

10. MEASURES ADOPTED TO ADVERTISE COMMUNITY ASSISTANCE (ANNEX III.6 OF FM)			
Billboards erected at the site?	Yes <input type="checkbox"/>	No <input type="checkbox"/>	
Billboards erected at the site?	Yes <input type="checkbox"/>	No <input type="checkbox"/>	
Billboards erected at the site?	Yes <input type="checkbox"/>	No <input type="checkbox"/>	
Media used to inform the public of the measure in hand:			
Press <input type="checkbox"/>	Television <input type="checkbox"/>	Radio <input type="checkbox"/>	
Other audio-visual media <input type="checkbox"/>			
Type of written documentation made available to the public:			

11. EXPECTED COMPLETION DATE

In initial FM (end date fixed in the initial FM)
In Current FM (end date in modified FM)
Expected completion date
Modification of date to be proposed at MC: Yes No

MODEL FOR INTRODUCING MODIFICATION**ISPA MODIFICATION PROPOSAL**

Body responsible for implementation:

1. MEASURE IDENTIFICATION

Name of measure:

Body responsible for implementation:

ISPA Measure Code:

Financing Memorandum No:

Date:

Rate of ISPA assistance:

2. CHANGE OF COMPLETION DATE

Current completion date:

Proposed date for completion:

3. PROPOSED CHANGES TO THE FINANCIAL PLAN (*)**UNIT: €**

	Total eligible expenditure according to current FM	Eligible expenditure spent or total expenditure forecast
2000		
2001		
2002		
2003		
2004		
2005		
2006		
After 2006		
Total		
Application for increase in Assistance Yes <input type="checkbox"/> No <input type="checkbox"/>		
Amount of increase requested (where applicable) €		
(*) attach modified financial plan		

4. CHANGES IN ELIGIBLE MEASURE COSTS			UNIT: €
Category of expenditure (*)	Current Total Eligible Cost	Change requested	Proposed Total Eligible Cost
Planning/design fees			
Site preparation			
Main works			
Plant and machinery			
Technical assistance			
Supervision			
Other (specify)			
Total			

(*) The categories are examples, which have to be adjusted in order to reflect project realities. An additional breakdown by contract may be appropriate.

5. CHANGES IN PHYSICAL INDICATORS			
Type of work	Unit	Current estimate to completion	Proposed

6. CHANGES IN THE CHARACTERISTICS OF THE MEASURE
Give detailed description

7. REASONS FOR PROPOSED CHANGES
Give detailed arguments

Modification proposal:

Date of submission of modification proposal:

Signature of NIC:

Annex III.4

Management and control systems for assistance granted from ISPA and the procedure for making financial corrections

Section I

This Annex lays down detailed rules as regards the management and control systems for assistance granted from ISPA and as regards the procedure for making financial corrections to such assistance.

Section 2

Management and control systems

1. Each Beneficiary Country shall ensure that:
 - (i) the National ISPA Co-ordinator,
 - (ii) the National Fund and the National Authorising Officer,
 - (iii) the Implementing Agencies and the Sectoral Authorising Officers, and
 - (iv) the Final Beneficiariesas defined in the ISPA Memorandum of Understanding on the utilisation of the National Fund for ISPA receive adequate guidance on the provision of management and control systems necessary to ensure the sound management of ISPA in accordance with generally accepted principles and standards, and in particular to provide adequate assurance of the correctness, regularity and eligibility of claims on ISPA assistance but also to ensure that measures are carried out in accordance with the terms of the Financing Memorandum and with the objectives assigned to the measure.
2. For the purposes of this Annex, the “implementing agencies” shall include bodies others than the final beneficiaries to which the implementation of measures assisted by ISPA is delegated by the implementing agency or sectoral authorising officer (hereinafter called “delegated bodies”).
3. For the purposes of this Annex, except where otherwise stated “measures” mean individual projects, stages of projects or groups of projects falling within Annex III.2, section II (1) which is the subject of a Financing Memorandum.

Section 3

1. The management and control systems of the National ISPA Co-ordinator, the National Fund, the implementing agencies, the delegated bodies and the final beneficiaries shall, subject to proportionality in relation to the volume of assistance administered, provide for:
 - (a) a clear definition, a clear allocation and, insofar as it is necessary for sound management, an adequate separation of functions within the organisation concerned;
 - (b) effective systems for ensuring that the functions are performed in a satisfactory manner;

- (c) in the case of delegated bodies and final beneficiaries, reporting to the authority responsible on the performance of their tasks and the means employed.

Section 4

1. The management and control systems referred to Section 3 shall include procedures to verify the authenticity of the expenditure claimed and execution of the measure from its preparatory stage through to the entry into service of the financed investment in accordance with the terms of the relevant Financing Memorandum, with the objectives assigned to the measure, and with applicable national and Community rules on, in particular, the eligibility of expenditure for support from ISPA, protection of the environment, transport (including trans-European networks), competition and the award of public contracts.

Verifications shall cover all aspects, whether of a financial, technical or administrative nature, that determine the effective utilisation of the assistance committed.

2. The procedures shall require the recording of verifications of measures on the spot. The records shall state the work done, the results of the verification and the measures taken in respect of discrepancies. Where any physical or administrative verifications are not exhaustive, but performed on a sample of works or transactions, the records shall identify the works or transactions selected and describe the sampling method.

Section 5

1. The Beneficiary Country shall inform the Commission, within three months of the entry into force of the Financing Memorandum, of the organisation of the National ISPA Co-ordinator, the National Fund, the implementing agencies and delegated bodies responsible for ISPA measures as identified in Section 2, of the management and control systems in place in these authorities or bodies and of improvements planned pursuant to the guidance referred to in Section 2 (1).
2. The communication shall contain the following information in respect of the National ISPA Co-ordinator, the National Fund, implementing agencies and delegated bodies:
 - (a) the functions vested in them,
 - (b) the allocation of functions between or within their departments,
 - (c) the procedures for the inspection and acceptance of works and by which claims for reimbursement of expenditure are received, verified and validated, and by which payments to beneficiaries are authorised, executed and accounted for, and
 - (d) the provisions for the audit of management and control systems.
3. The Commission shall, in co-operation with the Beneficiary Country, satisfy itself that the management and control systems presented under paragraphs 1 and 2 meet the standards required by this Annex, and shall make known any obstacles which they present to the transparency of checks on the operation

of ISPA and to the Commission's discharge of its responsibilities. Reviews of the operation of the systems shall be undertaken on a regular basis.

Section 6

1. The management and control systems for measures shall provide a sufficient audit trail.
2. An audit trail shall be considered sufficient where it permits:
 - (a) reconciliation of the summary amounts certified to the Commission with the individual expenditure records and supporting documents held at the various administrative levels, by the implementing agencies and the final beneficiaries;
 - (b) verification of the allocation and transfer of the available Community and national funds;
 - (c) verification of the correctness of the information supplied on the execution of the measure in accordance with the terms of the Financing Memorandum granting the assistance and the objectives assigned to the measure.
3. An indicative description of the information requirements for a sufficient audit trail is given in Annex III.4 A.
4. The Beneficiary Country shall satisfy itself on the following points:
 - (a) that there are procedures to ensure that documents that are relevant to specific items of expenditure incurred, payments made, works undertaken and verification of them carried out in connection with the measure, and which are required for a sufficient audit trail, are held in accordance with the requirements of Section X of Annex III.1 and with Annex III.4 A;
 - (b) that a record is maintained of the body holding them and its location;
 - (c) that the documents are made available for inspection by the persons and bodies who would normally have the right to inspect such documents.
5. The persons and bodies referred to in paragraph 4 (c) shall be:
 - (a) the staff of the National ISPA Co-ordinator, the National Fund, implementing agencies and delegated bodies who process payment claims;
 - (b) the services undertaking audits of management and control systems;
 - (c) the National Authorising Officer as person responsible for certifying interim and final payment claims under Section III (8) of Annex III.1 and the person or department which issues declarations at winding-up of measures as attached in Annex III.4.C,
 - (d) mandated officials of national audit institutions and of the Community.

They may require that extracts or copies of the documents or accounting records referred to in paragraph 4 be supplied to them.

Section 7

The National Fund shall keep an account of amounts recoverable from payments of ISPA assistance already made, and ensure that the amounts are recovered without unjustified delay. After recovery, it shall repay the irregular payments recovered, together with interest received on account of late payment, by deducting the amounts concerned from its next statement of expenditure and request for payment to the Commission in respect of the measure concerned. If this is insufficient, the Commission may request that the excess amount be refunded to it.

The National Fund shall send the Commission once a year, in annex to the fourth quarterly report on recoveries supplied under Annex III.5, a statement of the amounts awaiting recovery from ISPA measures at that date, classified by the year of initiation of the recovery proceedings.

Section 8

Certification of expenditure

1. The certificates and statement of interim and final expenditure referred to in Annex III.1, section III (6), fifth indent and (8) shall be drawn up in the form prescribed in Annex III.4.B by the National Authorising Officer that is functionally independent of any services that approve claims.
2. Before certifying a given statement of expenditure, the National Authorising officer shall satisfy itself that the following conditions are fulfilled:
 - (a) the National ISPA Co-ordinator, the implementing agencies, the delegated bodies and the final beneficiaries have fulfilled the requirements of Sections III (3) and (6), VII of Annex III.1 and observed the terms of the Financing Memorandum;
 - (b) the statement of expenditure includes only expenditure:
 - (i) that has been actually effected within the eligibility period laid down in the Financing Memorandum granting the assistance and can be supported by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value,
 - (ii) relating to works that had not been essentially completed at the time the application for assistance was lodged,
 - (iii) that are justified by the progress or completion of the measure in accordance with the terms of the Financing Memorandum granting the assistance and to the objectives assigned to the measure.
3. So that the sufficiency of the control systems and the audit trail can always be taken into account before a statement of expenditure is presented to the Commission, the Beneficiary Country shall ensure that the National Fund is kept informed of the procedures operated by the National ISPA Co-ordinator, by the implementing agencies and by delegated bodies to:
 - (a) verify the authenticity of expenditure claimed and execution of the measure in accordance with the terms of the Financing Memorandum and the objectives assigned to the measure;

- (b) ensure compliance with the applicable rules; and
- (c) maintain the audit trail.

Section 9 **Sample checks**

1. The Beneficiary Country shall organise checks on measures on an appropriate sampling basis, designed in particular to:
 - (a) verify the effectiveness of the management and control systems in place;
 - (b) verify selectively, on the basis of risk analysis, expenditure declarations made at the various levels concerned.
2. The checks carried out for the period covered by ISPA assistance shall cover at least 15 % of the total eligible expenditure incurred on measures approved during that period. This percentage may be reduced in proportion to the expenditure incurred before the 1 January 2003. The checks shall be based on a representative sample of transactions, taking account of the requirements of paragraph 3.

The Beneficiary Country shall endeavour to spread the implementation of the checks evenly over the period concerned. They shall ensure an appropriate separation of tasks as between such checks and implementation or payment procedures concerning measures.
3. The selection of the sample of transactions to be checked shall take into account:
 - (a) the need to check an appropriate mix of types and sizes of measures;
 - (b) any risk factors which have been identified by national or Community checks;
 - (c) the need to ensure that the different types of body involved in the management and implementation of measures and the two sectors of activity (transport and the environment) are satisfactorily checked.

Section 10

Through the checks, the Beneficiary Country shall endeavour to verify the following:

- (a) the practical application and effectiveness of the management and control systems;
- (b) the execution of the measure in accordance with the terms of the Financing Memorandum granting the assistance and the objectives assigned to the measure;
- (c) for an adequate number of accounting records, the correspondence of those records with supporting documents held by the implementing agencies, delegated bodies and final beneficiaries;
- (d) the presence of a sufficient audit trail;
- (e) for an adequate number of expenditure items, that the nature and timing of the relevant expenditure comply with Community provisions and correspond

to the approved specifications of the measure and the works actually executed;

- (f) that the appropriate national co-financing has in fact been made available; and
- (g) that the co-financed measures have been implemented in accordance with Community rules and policies as required by Article 5 of the Financing Memorandum.

Section 11

The checks shall establish whether any problems encountered are of a systemic character, entailing a risk for other or all measures carried out by the same implementing agencies or in the Beneficiary Country concerned. They shall also identify the causes of such situations, any further examination which may be required and the necessary corrective and preventive action.

Section 12

Each Beneficiary Country and the Commission shall consult at least once a year with a view to co-ordinating their programmes of controls so as to maximise the useful effect of the overall resources devoted to controls at national and Community level. These consultations shall cover the risk analysis techniques to be applied and shall take account of recent controls, reports and communications by national authorities, the Commission and the European Court of Auditors.

Section 13

In accordance with Section 12, the Beneficiary Country shall inform the Commission by 30 June each year, and for the first time by 30 June 2002, of their application of Sections 9 to 11 of this Annex in the previous calendar year and in addition provide any necessary completion or updating of the description of their management and control systems communicated under Section 5(1).

Section 14

Declaration of winding-up of projects

The person or department designated to issue declarations on the winding-up of measures under Annex III.4.C shall have a function independent of the National ISPA Co-ordinator, the National Authorising Officer, National Fund, implementing agencies, delegated bodies and final beneficiaries.

It shall conduct its examination according to internationally accepted auditing standards. It shall be supplied by the National ISPA Co-ordinator, the National Fund, implementing agencies, delegated bodies and final beneficiaries with all information required and shall be given access to the records and supporting evidence necessary for drawing up the declaration.

Section 15

Declarations shall be based on an examination of the management and control systems, of the findings of checks already carried out and, where necessary, of a further sample check of transactions and of the final report drawn up under Section V of Annex III.1. The person or department issuing the declaration shall make all necessary enquiries to obtain reasonable assurance that the certified statement of

expenditure is correct, that the underlying transactions are legal and regular and that the measure has been carried out in accordance with the terms of the Financing Memorandum and the objectives assigned to the measure.

Declarations shall be drawn up on the basis of the indicative model in Annex III.4.C and shall be accompanied by a report which shall include all relevant information to justify the declaration, including a summary of the findings of all checks carried out by national and Community bodies to which the declarant has had access.

Section 16

If the presence of important management or control weaknesses, or the high frequency of irregularities encountered or doubts about whether the measure has been properly implemented does not allow the provision of a positive overall assurance as to the validity of the request for payment of the final balance and the final certificate of expenditure, the declaration shall refer to these circumstances and shall estimate the extent of the problem and its financial impact.

In such a case the Commission may ask that a further check be carried out with a view to the identification and rectification of irregularities within a specified period of time.

Section 17

Accounting information to be held and communicated to the Commission on request

1. The accounting records on measures referred to in Annex III.4.A shall as far as possible be held in computerised form. Such records shall be made available to the Commission on specific request for the purpose of carrying out documentary and on-the-spot checks, without prejudice to the requirements to supply progress reports under Section VIII of Annex III.1.
2. At the written request of the Commission, the Beneficiary Country shall deliver to the Commission the records referred to in paragraph 1 within 10 working days of receipt of the request. A different period may be agreed between the Commission and the Beneficiary Country, particularly where the records are not available in computerised form.
3. The Commission shall ensure that the information forwarded by the Beneficiary Country or collected by it in the course of on-the-spot inspections is kept confidential and secure.
4. Subject to the relevant national laws, Commission officials shall have access to all documents prepared either with a view to or following controls carried out under this Annex and to the data held, including those stored in computer systems.

Section 18

Financial corrections

1. If, after completing the necessary verifications, the Commission concludes that:
 - (a) the implementation of a measure does not justify either part or the whole of the assistance granted to it, including a failure to comply with one of the conditions in the Financing Memorandum to grant assistance and in particular any significant change affecting the nature or

conditions of implementation of the measure for which the Commission's approval has not been sought, or

- (b) there is an irregularity with regard to assistance from ISPA and that the Beneficiary Country concerned has not taken the necessary corrective measures,

the Commission shall suspend the assistance in respect of the measure concerned and stating its reason, request that the Beneficiary Country submits its comments within a specified period of time.

If the Beneficiary Country objects to the observations made by the Commission, the Beneficiary Country shall be invited to a hearing by the Commission, in which both sides make efforts to reach an agreement about the observations and the conclusions to be drawn from them.

2. At the end of the period set by the Commission, the Commission shall, subject to the respect of due procedure, if no agreement has been reached within three months, taking into account any comments made by the Beneficiary Country, decide to:
 - (a) reduce the advance payment referred to in Section III (2) of Annex III.1, or
 - (b) make the financial corrections required. This shall mean cancelling all or part of the assistance granted to the measure.

These decisions shall respect the principle of proportionality. The Commission shall, when deciding the amount of a correction, take account of the type of irregularity or change and the extent of the potential financial impact of any shortcomings in the management or control systems. Any reduction or cancellation shall give rise to recovery of the sums paid.

3. Any sum received unduly and to be recovered shall be paid to the Commission. Interest on account of late repayment shall be charged in accordance with the rules laid down in Section 21.

Section 19

1. The amount of financial corrections made by the Commission under Section 18 (2) for individual or systemic irregularities shall be assessed wherever this is possible and practicable on the basis of individual files and shall be equal to the amount of expenditure wrongly charged to ISPA, having regard to the principle of proportionality.
2. When it is not possible or practicable to quantify the amount of irregular expenditure precisely, or when it would be disproportionate to cancel entirely the expenditure in question, and the Commission therefore bases its financial corrections on extrapolation or a flat rate, it shall proceed as follows:
 - (a) in the case of extrapolation, it shall use a representative sample of transactions with like characteristics;
 - (b) in the case of a flat rate, it shall assess the importance of the infringement of rules and the extent and financial implications of any

shortcomings in the management and control system that have led to the irregularity established.

3. Where the Commission bases its position on the facts established by auditors other than those of its own services, it shall draw its own conclusions regarding their financial consequences, after examining the measures taken by the Beneficiary Country concerned under Section VII of Annex III.1, Sections 18 (1) and (2) of this Annex, the reports supplied under Annex III.5 and any replies from the Beneficiary Country.

Section 20

1. The period of time within which the Beneficiary Country concerned may respond to a request under Section 18.(1), submit its comments and, where appropriate, make corrections, shall be two months, except in duly justified cases where a longer period may be agreed by the Commission.
2. Where the Commission proposes financial corrections on the basis of extrapolation or at a flat rate, the Beneficiary Country shall be given the opportunity to demonstrate, through an examination of the files concerned, that the actual extent of irregularity was less than the Commission's assessment. In agreement with the Commission, the Beneficiary Country may limit the scope of this examination to an appropriate proportion or sample of the files concerned.

Except in duly justified cases, the time allowed for this examination shall not exceed a further period of two months after the two-month period referred to in paragraph 1. The results of such examination shall be examined in the manner specified in the second subparagraph of Section 18 (1). The Commission shall take account of any evidence supplied by the Beneficiary Country within the time limits.

3. Whenever the Beneficiary Country objects to the observations made by the Commission and a hearing takes place under the second subparagraph of Section 18 (1), the three-month period within which the Commission may take a decision shall begin to run from the date of the hearing.

Section 21

1. Any repayment due to be made to the Commission pursuant to Section 18.3 shall be effected before the due date indicated in the request sent to the National Authorising Officer. This due date shall be the last day of the second month following the date of transmission of the request for repayment.
2. Any delay in effecting repayment shall give rise to interest on account of late payment, starting on the due date referred to in paragraph 1 and ending on the date of actual payment. The rate of such interest shall be one and a half percentage points above the rate applied by the European Central Bank in its main refinancing operations on the first working day of the month in which the due date falls.
3. A financial correction under Section 18 (2) shall not prejudice the Beneficiary Country's obligation to pursue recoveries under Section VII of Annex III.1.

4. When amounts are to be recovered following a financial correction, the competent service or body shall initiate recovery proceedings and notify the National ISPA Co-ordinator, the National Fund and the implementing agencies thereof.

Section 22

Nothing in this Annex shall prevent the Beneficiary Country applying rules more rigorous than those prescribed herein.

INDICATIVE DESCRIPTION OF INFORMATION REQUIREMENTS FOR A SUFFICIENT AUDIT TRAIL (Section 6)

A sufficient audit trail, as referred to in Section 6(2), is present when, for a given measure, including individual projects within a group of projects:

1. Accounting records kept at the appropriate management level provide detailed information about expenditure actually incurred in the co-financed measure by the implementing agency, including where the latter is not the final recipient of funding, the bodies and firms involved in the implementation of the measure, whether as concession-holders, delegates or otherwise. The accounting records show the date they were created, the amount of each item of expenditure, the nature of the supporting documents and the date and method of payment. The necessary documentary evidence (e.g., invoices) is attached.
2. For items of expenditure relating only partly to the co-financed measure, the accuracy of the allocation of the expenditure between the co-financed measure and the rest is demonstrated. The same applies to types of expenditure that are considered eligible only within certain limits or in proportion to other costs.
3. The technical specifications and financial plan of the measure, progress reports, documents concerning tendering and contracting procedures, and reports on inspections of the execution of the measure in accordance with Section 4 are also kept at the appropriate management level.
4. For declaring expenditure actually incurred in the co-financed measure to the National Fund, the information referred to in paragraph 1 is aggregated into a detailed statement of expenditure broken down by category. The detailed statements of expenditure constitute supporting documents for the accounting records of the National Fund and are the basis for the preparation of declarations of expenditure to the Commission.
5. Where there is one or more delegated bodies between the implementing agency or the bodies or firms involved in implementation of the measure and the National Fund, each delegated body for its area of responsibility requires detailed statements of expenditure from the body below it as supporting documentation for its own accounting records, from which it provides at least a summary of the expenditure incurred on the measure to the body above it.
6. In the case of computerised transfer of accounting data, all the authorities and bodies concerned obtain sufficient information from the lower level to justify their accounting records and the sums reported upwards, so as to ensure a sufficient audit trail from the total summary amounts certified to the Commission down to the individual expenditure items and the supporting documents at the level of the implementing agency and the other bodies and firms involved in the implementation of the measure.

INTERIM/FINAL CERTIFICATE AND STATEMENT OF EXPENDITURE AND
APPLICATION FOR PAYMENT

EUROPEAN COMMISSION
ISPA

Interim/final certificate and statement of expenditure and application for payment
(to be sent to Unit ... of DG REGIO through official channels)

Name of measure: _____

Financing Memorandum No _____ of _____

Commission Reference (CCI No) _____

CERTIFICATE

I, _____ the _____ undersigned
National Fund designated _____, representing the _____ by⁹

_____ hereby certify that all eligible expenditure included in the attached statement, representing the contributions of the ISPA and national funding, was paid in line with the progress of the measure

after¹⁰:

				2	0		
d	d	m	m	y	y	y	y

 and amounts to:

	EUR
--	-----

(exact amount to two decimal places)

The attached statement of expenditure broken down by category of expenditure, and by measure in the case of a group of projects, covers expenditure up to

				2	0		
--	--	--	--	---	---	--	--

 (dd/mm/yyyy)

and is an integral part of this certificate, as is the accompanying report on progress of the measure compared with plans/final report.

⁹ Indicate the administrative instrument of designation in accordance with Section III, (8) and (9) of Annex III.1, with appropriate references and the date.

¹⁰ Starting date for eligibility of expenditure under the Financing Memorandum.

I also certify that the measure is making satisfactory progress towards completion/has been completed in accordance with the objectives and that the information given in the progress report/final report is correct.

I further certify that the measure is being/has been implemented in accordance with the terms of the Financing Memorandum, in particular as regards:

- (1) compliance with the rules on protection of the environment, transport (including trans-European networks), competition, and the award of public contracts (Practical Guide to Phare, ISPA and Sapard);
- (2) application of management and control procedures to the measure, in particular to verify the reality of expenditure claimed and the proper execution of the measure in accordance with Section 4 and to prevent, detect and correct irregularities, pursue fraud, and recover unduly paid amounts (Annex III.5 thereto).

In accordance with Section X of Annex III.1, the supporting documents are and will continue to be available for a minimum period of five years following payment of the balance by the Commission.

I certify that:

- (1) the statement of expenditure is accurate and results from accounting systems based on verifiable supporting documents;
- (2) the statement of expenditure and the application for payment take account of any recoveries made and interest received thereon;
- (3) details of the underlying transactions are recorded, where possible, on computer files and are available on request to the Commission departments responsible

Date

--	--	--	--	--	--

 (dd/mm/yyyy) _____

Name in capitals, stamp, position and signature of competent authority

Statement of expenditure incurred in the measure¹¹

Reference No (CCI code):

Name of measure:

Date:

Category of expenditure	Total expenditure incurred to date (between ...¹² and ...)	Expenditure certified in present declaration	Total expenditure planned (initial budget)	Expenditure incurred to date, as proportion of initial budget (%)	Estimated expenditure still required to complete measure
1. Planning					
2. Feasibility studies, design					
3. Site preparation					
4. Building and construction					
5. Equipment					
6. Technical assistance, preparation					
7. Other					
TOTAL					

¹¹ For decisions on groups of projects, expenditure must be broken down by projects, except where the expenditure is common to the group, as it in the case of technical assistance or publicity.

¹² Starting date for eligibility of expenditure (signature of the Financing Memorandum by the Commission).

Annex to statement of expenditure: recoveries effected since the last certified statement of expenditure and included in the present statement of expenditure

<i>Amount ordered to be recovered</i>	
<i>Debtor</i>	
<i>Date of issue of recovery order</i>	
<i>Authority which issued recovery order</i>	
<i>Date of recovery</i>	
<i>Amount recovered</i>	

APPLICATION FOR INTERIM/FINAL PAYMENT

Name of measure: _____

Commission reference (CCI No) _____

Pursuant to Annex III.1, Section III, I, the undersigned (name in capitals, stamp, position and signature of competent authority), request payment of the amount of EUR _____ as an interim/final payment¹³. This application meets the admissibility requirements because:

Delete as appropriate

(a)	the report on the progress of the measure in relation to physical and financial indicators and demonstrating its conformity with the decision granting the assistance, including the specific conditions laid down	- is enclosed
(b)	the latest progress report/the final report on implementation required under the Sections V and VIII of Annex III.1, including in the latter case details of compliance with the Practical Guide for Phare, ISPA and sapard	- has been supplied - is enclosed
(c)	observations and recommendations made by national and/or Community audit authorities, in particular the correction of suspected or proven irregularities	- have been acted upon - no observations or recommendations made
(d)	the main technical, financial and legal problems that have arisen and the measures taken to correct them	- are indicated - none observed
(e)	the analysis of any departures from the original financial plan	- has been supplied - is enclosed
(f)	the publicity measures taken with regard to the measure	- are indicated
(g)	none of the certified expenditure has been suspended pursuant to Section 18 of this Annex.	

Payment should be made to:

Beneficiary:	
Bank:	
Account No	
Account holder (if different from beneficiary)	

Date

		2	0		
--	--	---	---	--	--

 (dd/mm/yyyy) _____

Name in capitals, stamp, position and signature of competent authority

¹³ Delete as appropriate.

*ANNEX III.4.C*INDICATIVE MODEL FOR THE DECLARATION AT THE WINDING UP OF A MEASURE¹⁴
(Section 14)

To the European Commission, Directorate-General for Regional Policy

INTRODUCTION

1. I, (state name in capitals, title and department), have examined the final statement of expenditure for (name and CCI reference number of ISPA measure) and the application to the Commission for payment of the balance of the Community aid.

SCOPE OF THE EXAMINATION

2. I conducted the examination in accordance with the provisions of Section 14, 15 and 16 of Annex III.4. I planned and performed the examination with a view to obtaining reasonable assurance about whether the final statement of expenditure and application for payment of the balance of the Community aid and the final report are free of material misstatement, particularly as regards the execution of the measure¹⁵ in accordance with the terms and conditions of the decision and the objectives assigned to it. The procedure followed and the information used in the examination, including the conclusions of checks carried out in previous years, are summarized in the attached report.

OBSERVATIONS

3. The scope of the examination has been limited by the following:

- (a)
- (b)
- (c), etc.

(Indicate any obstacles encountered in the examination, for example systemic problems, management weaknesses, lack of audit trail, lack of supporting documentation, cases under legal proceedings, etc.; estimate the amounts of expenditure affected by these obstacles and the corresponding Community aid).

4. The examination, together with the conclusions of other national or Community controls to which I have had access, revealed a low/high (indicate as appropriate; if high, explain) frequency of errors/irregularities. The errors/irregularities reported have been satisfactorily dealt with by the responsible authorities and they do not appear to affect the amount of the Community aid payable, with the following exceptions:

- (a)
- (b)
- (c) etc.

¹⁴ In the case of a group of projects subject to a single decision, the declaration covers the group of projects.

¹⁵ Including the individual projects within a group of projects.

(Indicate the errors/irregularities which have not been satisfactorily dealt with, and for each case, the possible systemic character and extent of the problem and the amounts of Community aid which appear to be affected).

CONCLUSION

Either

If no obstacles were encountered in the examination, the frequency of errors found is low and all problems have been satisfactorily dealt with:

- 5(a) In the light of the examination and the conclusions of other national or Community checks to which I have had access, it is my opinion that the final statement of expenditure and the final report present fairly, in all material respects, the expenditure incurred and the work carried out, in accordance with the Financing Memorandum related to the measure and its objectives, and that the application to the Commission for payment of the balance of the Community aid appears to be valid.

Or

If certain obstacles were encountered in the examination but the frequency of errors is not high, or if some problems have not been satisfactorily dealt with:

- 5(b) Except for the matters referred to at point 3 above (and) the errors/irregularities referred to at point 4 which do not appear to have been satisfactorily dealt with, it is my opinion, based on the examination and the conclusions of other national or Community checks to which I have had access, that the final statement of expenditure and the final report present fairly, in all material respects, the expenditure incurred and the work carried out, in accordance with the Financing Memorandum related to the measure and its objectives, and that the application to the Commission for payment of the balance of the Community aid appears to be valid.

Or

If major obstacles were encountered in the examination or the frequency of errors found is high, even if the reported errors/irregularities have been satisfactorily dealt with:

- 5(c) In view of the matters referred to at point 3 (and) given the high frequency of errors reported at point 4, I am not in a position to express an opinion on the final statement of expenditure, final report and application to the Commission for payment of the balance of the Community aid.

Date, signature

Annex III.5

Agreement with respect to

Irregularities, Recovery of Sums Wrongly Received under ISPA and on-the-spot checks

Section 1

This agreement shall not affect the application in the beneficiary countries of rules relating to criminal proceedings or judicial co-operation between beneficiary countries, the Commission and beneficiary countries in criminal matters.

Section 2

- (1) Beneficiary countries shall communicate to the Commission within 3 months of the entry in force of the Financing Memorandum:
 - the provisions laid down by law, regulation or administrative action for the application of the measures assisted under ISPA;
 - the list of authorities and bodies responsible for the application of the measures, the main provisions relating to the role and functioning of those authorities and bodies and to the procedures which they are responsible for applying.
- (2) Beneficiary countries shall communicate forthwith to the Commission any amendments to the information supplied in pursuance of paragraph 1.
- (3) The Commission shall study beneficiary countries' communications and shall inform them of the conclusions, which it intends to draw therefrom. It shall remain in contact with the beneficiary countries to the extent necessary for the application of this Section.

Section 3

“Irregularity” shall mean any infringement of a provision of the financing memorandum, or of the relevant national law, resulting from an act or omission by an economic operator, which has, or would have, the effect of prejudicing the general budget of the Communities by an unjustified item of expenditure.

Section 4

- (1) During the two months following the end of each quarter, beneficiary countries shall report to the Commission, the European anti-fraud office, any irregularities, which have been the subject of initial administrative or judicial investigations.

To this end they shall as far as possible give details concerning:

- the details of the measure assisted by ISPA,
- the provision which has been infringed, the nature and amount of the expenditure; in cases where no payment has been made, the amounts which would have been wrongly paid had the irregularity not been discovered, except where the error or negligence is detected before payment and does not result in any administrative or judicial penalty,

- the total amount and its distribution between the different sources of financing,
 - the period during which, or the moment at which, the irregularity was committed,
 - the practices employed in committing the irregularity,
 - the manner in which the irregularity was discovered,
 - the national authorities or bodies which drew up the official report on the irregularity,
 - the financial consequences, the suspension if any of payments and the possibilities of recovery,
 - the date and source of the first information leading to suspicion that an irregularity was in evidence, the date on which the official report on the irregularity was drawn up, where appropriate, the beneficiary country and the third countries involved,
 - the identity of the natural and legal persons involved, save in cases where such information is of no relevance in combating irregularities on account of the character of the irregularity concerned.
- (2) Where some of the information referred to in paragraph 1, and in particular that concerning the practices employed in committing the irregularity and the manner in which it was discovered, is not available, beneficiary countries shall as far as possible supply the missing information when forwarding subsequent quarterly reports of irregularities to the Commission.
- (3) If national provisions provide for the confidentiality of investigations, communication of the information shall be subject to the authorisation of the competent court of tribunal.

Section 5

Each beneficiary country shall forthwith report to the Commission and, where necessary, to the member states concerned, any irregularities discovered or supposed to have occurred, where it is feared that:

- They may very quickly have repercussions outside its territory and/or,
- They show that a new mal-practice has been employed.

Section 6

During the two months following the end of each quarter, beneficiary countries shall inform the Commission, with reference back to any previous report made under Section 4, of the procedures instituted following all irregularities previously notified and of important changes resulting therefrom, including:

- the amounts, which have been, or are expected to be, recovered,
- the interim measures taken by beneficiary countries to safeguard recovery of sums wrongly paid,
- the judicial and administrative procedures instituted with a view to recovering sums wrongly paid and to imposing sanctions,

- the reasons for any abandonment of recovery procedures; the Commission shall, as far as possible, be notified before a decision is taken,
- any abandonment of criminal prosecutions.

Beneficiary countries shall notify the Commission of administrative or judicial decisions or the main points thereof, concerning the termination of these procedures.

Section 7

Should there be no irregularities to report in the reference period beneficiary countries shall inform the Commission of this fact within the same time limit as is set out in Section 4 (1).

Section 8

Where the competent authorities of a beneficiary country decide, at the express request of the Commission, to initiate or continue legal proceedings with a view to recovering amounts wrongly paid, the Commission may undertake to reimburse to the beneficiary countries all or part of the legal costs and costs arising directly from the legal proceedings, on presentation of documentary evidence, even if the proceedings are unsuccessful.

Section 9

- (1) The Commission shall maintain appropriate contacts with the beneficiary country concerned for the purpose of supplementing the information supplied on the irregularities referred to in Section 4, on the procedure referred to in Section 6, and, in particular, on the possibility of recovery.
- (2) Independently of the contacts mentioned in paragraph 1 the Commission shall inform beneficiary countries where the nature of the irregularity is such as to suggest that identical or similar practices could occur in other beneficiary countries.
- (3) The Commission shall organise information meetings at Community level for representatives of the beneficiary countries in order to examine with them the information obtained pursuant to Sections 4, 5 and 6, and pursuant to paragraph 1 of this Section, in particular with regard to the lessons to be learned therefrom in connection with irregularities, preventive measures and legal proceedings.
- (4) At the request of a beneficiary country or of the Commission, the beneficiary countries and the Commission shall consult each other for the purpose of closing any loopholes prejudicial to Community interests, which become apparent in the course of the enforcement of provisions in force.

Section 10

The Commission shall regularly inform the beneficiary countries, in the framework of fraud prevention, of the order of magnitude of the funds involved in the irregularities, which have been discovered and of the various categories of irregularity, broken down by type and counted up.

Section 11

- (1) Beneficiary countries and the Commission shall take all necessary precautions to ensure that the information, which they exchange, remains confidential.

- (2) The information referred to in this agreement may not, in particular, be sent to persons other than those in the beneficiary countries or within the Community institutions whose duties require that they have access to it, unless the beneficiary countries supplying it has expressly so agreed.
- (3) The names of natural or legal persons may be disclosed to another beneficiary countries or Community institution only where this is necessary in order to prevent or prosecute an irregularity or to establish whether an alleged irregularity has taken place.
- (4) Information communicated, or acquired in any form whatever pursuant to this agreement shall be covered by professional confidentiality and be protected in the same way as similar information is protected by the national legislation of the beneficiary countries that received it and by the corresponding provisions applicable to the Community institutions.

In addition, that information may not be used for any purposes other than those provided for in this agreement unless the authorities that have provided it have given their express consent, and provided that the provisions in force in the beneficiary countries in which the recipient authority is to be found do not prohibit such communication or use.

- (5) Paragraphs 1 to 4 shall not impede the use, in any legal actions or proceedings subsequently instituted for non-compliance with Community rules in the area of pre-accession aid, of information obtained pursuant to this agreement. The competent authority of the beneficiary countries, which supplied this information, shall be informed forthwith of such use.
- (6) Where a beneficiary country notifies the Commission that a natural or legal person whose name has been communicated to the Commission pursuant to this agreement proves on further inquiry not to be involved in any irregularity, the Commission shall forthwith inform all those to whom it disclosed that name pursuant to this agreement of that fact. Such person shall thereupon cease to be treated, by virtue of the earlier notification, as a person involved in the irregularity in question.

Section 12

The amounts recovered shall be shared by the beneficiary countries and the Community according to the joint co-financing rates in proportion to the expenditure already incurred by them.

Section 13

On-the-spot checks and inspections carried out in order to protect the financial interest of the Community against irregularities as defined at section 3 shall be prepared and conducted by the Commission in close co-operation with the competent authorities of the beneficiary country concerned, which shall be notified in good time of the object and purpose of the checks and inspections by reference to this Annex, so that they can provide all the requisite help. To that end, the officials of the beneficiary country concerned may participate in the on-the-spot checks and inspections.

In addition, if the beneficiary country concerned so wishes, the on-the-spot checks and inspections may be carried out jointly by the Commission and the beneficiary country's competent authorities.

Section 14

On-the-spot checks and inspections shall be carried out by the Commission on economic operators, namely the natural or legal persons and the other entities on which national confers legal capacity, where there are reasons to think that irregularities have been committed.

In order to make it easier for the Commission to carry out such checks and inspections, economic operators shall be required to grant access to premises, land, means of transport or other areas, used for business purposes.

Where strictly necessary in order to establish whether and irregularity exists, the Commission may carry out on-the-spot checks and inspections on other economic operators concerned, in order to have access to pertinent information held by those operators on facts subject to on-the-spot checks and inspections.

Section 15

- (1) On-the-spot checks and inspections shall be carried out on the Commission's authority and responsibility by its officials or other servants, duly empowered by the relevant Commission regulations, hereinafter called 'Commission inspectors'. Persons placed at the disposal of the Commission by the beneficiary country as national experts on secondment may assist in such checks and inspections.

Commission inspectors shall exercise their powers on production of a written authorisation showing their identity and position, together with a document indicating the subject-matter and purpose of the on-the-spot check or inspection.

Subject to the Community law applicable, they shall be required to comply, with the rules of procedure laid down by the law of the beneficiary country concerned.

- (2) Subject to the agreement of the beneficiary country concerned, the Commission may seek the assistance of officials from the beneficiary countries as observers and call on outside bodies acting under its responsibility to provide technical assistance.

The Commission shall ensure that the aforementioned officials and bodies give every guarantee as regards technical competence, independence and observance of professional secrecy.

Section 16

- (1) Commission inspectors shall have access, under the same conditions as national administrative inspectors and in compliance with national legislation, to all the information and documentation on the operations concerned which are required for the proper conduct of the on-the-spot checks and inspections. They may avail themselves of the same inspection facilities as national administrative inspectors and in particular copy relevant documents.

On-the-spot checks and inspections may concern, in particular:

- professional books and documents such as invoices, lists of terms and conditions, pay slips, statements of materials used and work done, and bank statements held by economic operators,

- computer data,
 - production, packaging and dispatching systems and methods,
 - physical checks as to the nature and quantity of goods or completed operations,
 - the taking and checking of samples,
 - the progress of works and investments for which financing has been provided, and the use made of completed investments,
 - budgetary and accounting documents,
 - the financial and technical implementation of subsidised projects.
- (2) Where necessary, it shall be for the beneficiary country, at the Commission's request, to take the appropriate precautionary measures under national law, in particular in order to safeguard evidence.

Section 17

- (1) Information communicated or acquired in any form under this Annex shall be covered by professional secrecy and protected in the same way as similar information is protected by the national legislation of the beneficiary country that received it and by the corresponding provisions applicable to the Community institutions.

Such information may not be communicated to persons other than those within the Community institutions or in the beneficiary country whose functions require them to know it nor may it be used by Community institutions for purposes other than to ensure effective protection of the Communities' financial interests in all beneficiary countries. Where a beneficiary country intends to use for other purposes information obtained by officials participating under its authority as observers in on-the-spot checks and inspections, it shall seek the agreement of the beneficiary country where that information was obtained.

- (2) The Commission shall report as soon as possible to the competent authority of the country within whose territory an on-the-spot check or inspection has been performed any fact or suspicion relating to an irregularity which has come to its notice in the course of the on-the-spot check or inspection. In any event the Commission shall be required to inform the aforementioned authority of the result of such checks and inspections.
- (3) Commission inspectors shall ensure that in drawing up their reports account is taken of the procedural requirements laid down in the national law of the beneficiary country concerned. The material and supporting documents as referred to in Section 16 shall be annexed to the said reports. The reports thus prepared may be used as (admissible) evidence in administrative or judicial proceedings of the beneficiary country in which their use proves necessary, in the same way and under the same conditions as administrative reports drawn up by national administrative inspectors. They shall be subject to the same evaluation rules as those applicable to administrative reports drawn up by national administrative inspectors and shall be of identical value to such reports. Where an inspection is carried out jointly, the national inspectors who took part in the operation shall be asked to countersign the report drawn up by the Commission inspectors.

Section 18

Where the economic operators referred to in Section 14 resist an on-the-spot check or inspection, the beneficiary country concerned, acting in accordance with national rules, shall give Commission inspectors such assistance as they need to allow them to discharge their duty in carrying out an on-the-spot check or inspection.

It shall be for the beneficiary country to take any necessary measures in conformity with national law.

Annex III.6

Information and publicity requirements

RULES ON DETAILED ARRANGEMENTS FOR INFORMATION AND PUBLICITY

1. *Objectives and scope*

Information and publicity measures concerning assistance from ISPA are intended:

- to increase public awareness and transparency of the activities of the European Community,
- to inform the potential beneficiaries and professional organisations about ISPA possibilities.

Information and publicity shall concern all measures for which ISPA provides financial assistance.

The aim of information and publicity measures shall be to inform the general public and also potential and final beneficiaries, including:

- regional, local and any other public authorities,
- the economic and social partners,
- non-governmental organisations,
- project operators and promoters,
- any other interested parties

of the opportunities offered by ISPA.

2. *General principles*

The body responsible for implementing an ISPA project (hereinafter defined as the “body responsible”) shall be accountable for all publicity measures on the spot. Publicity shall be carried out in co-operation with the Commission departments, which shall be informed of measures taken for this purpose.

The body responsible shall take all the appropriate administrative steps to ensure the effective application of these arrangements and to collaborate with the Commission departments.

Information and publicity measures shall be taken in due time, once the assistance of ISPA is decided. The Commission reserves its right to initiate a procedure for a reduction, suspension or cancellation of the ISPA assistance, if a beneficiary country does not fulfil its obligations under the present Annex. In such cases the procedure specified in Annex III.1 section VIII of the ISPA Financing Memorandum concluded with each beneficiary country applies.

3. *Guidelines for information and publicity activities*

Notwithstanding the detailed rules laid down under point 4, the following principles shall be applied in accordance with all information and publicity measures:

3.1 **The media**

The body responsible shall inform the media in the most appropriate manner about actions co-financed by ISPA. European Community participation shall be fairly reflected in this information.

To this end, the formal launch of projects and important phases in their implementation shall be the subject of information measures, particularly in respect of regional media (press, radio, and television). Appropriate collaboration must be ensured with the Commission delegations in the beneficiary countries concerned.

3.2 Information events

The organisers of information events such as conferences, seminars, fairs and exhibitions in connection with the implementation of projects part-financed by ISPA shall make explicit the participation of the European Community. The opportunity should be taken of displaying the European Community flag in meeting rooms and the European Community emblem on documents. The Commission delegations in the beneficiary countries shall assist, if necessary, in the preparation and implementation of such events.

3.3 Information material

Publications (such as brochures and pamphlets) about projects or similar measures should contain on the title page a clear indication of the European Community emblem where the national, regional or local emblem is used.

Where publication includes a preface, it should be signed by both the person responsible in the beneficiary country and, for the Commission, the responsible Member of the Commission or a designated representative, to ensure that European Community participation is made clear. Such publications shall refer to the body responsible for informing interested parties.

The above-mentioned principles shall also apply to audio-visual and web-site material.

4. *Obligations of the beneficiary countries*

Information and publicity shall be the subject of a coherent set of measures defined by the body responsible in collaboration with the Commission for the duration of the project. Beneficiary countries shall ensure that representatives of the Commission including its delegations are duly involved in the most important public activities connected with ISPA.

When projects are implemented, the body responsible shall take the following measures to indicate the participation of ISPA in the said project:

a) Project-related information

On the spot information and publicity measures shall be taken in order to make the general public aware of European Community assistance through ISPA. The body responsible should publish the content of the projects in the most appropriate form and ensure that such documents are disseminated to the local, regional media and shall hold them available for interested parties. On the spot measures should include:

- billboards erected on the sites,
- permanent commemorative plaques for infrastructures accessible to the general public

both to be installed in accordance with the Special arrangements concerning on site information detailed hereafter.

b) General ISPA-related information

In addition to (a), the National ISPA Co-ordinator shall produce regularly a general information on ISPA assistance allocated in the country, highlighting the implementation of projects and results achieved. This general information should be produced at least once a year and be made available to the Commission for its annual report. This information will take the form of brochures of general interest, professional audio-visual material (e.g. videoclip) and news conferences at appropriate level. This information shall group projects by nature and / or focus on projects of relevant interest. It should be delivered to national, regional televisions and radio stations, to the Commission and, on demand, to other interested parties as defined in paragraph 1.

5. *The work of the Monitoring Committees*

- The Commission representatives in the Monitoring Committee, in collaboration with the National ISPA co-ordinator, shall ensure compliance with the provisions adopted concerning publicity, particularly those concerning billboards and commemorative plaques (see special arrangements hereafter).
- Information on publicity measures and suitable evidence such as photographs shall be submitted to the Chairman of the Monitoring Committees by the body responsible. Copies of such material shall be transmitted to the Commission.
- The Chairman of the Committees shall forward to the Commission all the information needed to take into account for its annual report.
- The Monitoring Committees shall ensure that there is adequate information concerning their work. To this end, each Monitoring Committee shall inform the media, as often as considered necessary, of the progress of the project(s), for which it is responsible. The Chairman is responsible for contacts with the media and the Commission representative shall assist him.
- Appropriate arrangements shall also be made, in collaboration with the Commission and its delegations in the beneficiary countries, when important events, such as high level meetings or inaugurations, are held.

6. *Final provisions*

The Commission may initiate specific additional measures as deemed appropriate after discussion with the National ISPA co-ordinator and the body responsible.

The body responsible may, in any event, carry out additional measures. It shall consult the Commission and inform it of the initiatives it takes so that the Commission may participate adequately in their realisation.

In order to facilitate the implementation of these provisions, the Commission may provide suitable assistance and may issue guidelines.

Special arrangements concerning billboards and commemorative plaques

In order to assure the visibility of ISPA projects, beneficiary countries shall ensure that the following information and publicity measures are complied with

1. Billboards

Billboards shall be erected on the sites of projects assisted by ISPA. Such billboards shall include a space reserved for the indication of the European Community participation.

Billboards must be of a size, which is appropriate to the scale of the operation.

The section of the billboard reserved for the European Community must meet the following criteria:

- it shall take up at least 50% of the total area of the billboard,
- it shall bear the standardised European Community emblem and the following text to be presented as in the attached example.

Where the body responsible does not erect a billboard announcing their own involvement in the financing of a project, the European Community assistance must be announced on a special billboard. In such cases, the above provisions concerning the European Community part apply by analogy.

Billboards shall be removed no earlier than 6 months after the completion of the work and replaced by a commemorative plaque in accordance with the provisions under point 2.

2. Commemorative plaques

Permanent commemorative plaques shall be placed at sites accessible to the general public. In addition to the European Community emblem, such plaques must mention the European Community contribution to the project.

The following text should be used as a guideline to the contents required:

“This project has been co-financed at % by the European Community. Upon completion in (state year), the total cost of the project was (national currency), and the total contribution of the European Community was of..... (national currency).”

- EXAMPLE -

Title of the Project Location			
European emblem			
Financed by:			
	European Union (grant)	... €	... (local currency)
	IFI (loan)	... €	... (local currency)
Implementing authority:	{ Ministry of ... } { Agency of ... }		
Owner:	{ Name of the owner }		
Supervision and management:	{ Name of the Company }		
Contractor:	{ Name of the contractor }		

Članak 3.

Sredstva za financijske obveze koje je Republike Hrvatska preuzela na temelju Memoranduma o financiranju iz članka 1. ovog Zakona podmiruju se u okviru proračunskih sredstava na poziciji Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva te Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva.

Članak 4.

Provedba ovog Zakona u djelokrugu je središnjih tijela državne uprave nadležnih za poslove financija te poslove zaštite okoliša i vodnoga gospodarstva.

Članak 5.

Memorandum iz članka 1. ovog Zakona stupa na snagu na dan stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u Narodnim novinama.

O B R A Z L O Ž E N J E

Člankom 1. ovog Zakona propisano je da se potvrđuje Memorandum o financiranju usuglašen između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske o dodjeli pomoći iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku za sljedeću mjeru Priprema liste projekata za Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) u sektoru zaštite okoliša, u Zagrebu, Hrvatska, sukladno odredbama članka 139. Ustava Republike Hrvatske čime se iskazuje formalni pristanak Republike Hrvatske da bude vezana ovim međunarodnim ugovorom.

Članak 2. sadrži tekst Memoranduma o financiranju iz članka 1. ovog Zakona u izvorniku na engleskom i u prijevodu na hrvatski jezik.

Člankom 3. uređeno je da se financijske obveze koje nastaju za Republiku Hrvatsku temeljem Memoranduma o financiranju iz članka 1. ovog Zakona, podmiruju u skladu s odredbama propisa o izvršavanju državnih proračuna za 2006. i 2007. godinu.

Člankom 4. utvrđeno je da je provedba ovog Zakona u djelokrugu središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove financija te poslove zaštite okoliša i vodnoga gospodarstva Republike Hrvatske.

Člankom 5. utvrđuje se da Memorandum iz članka 1. ovog Zakona stupa na snagu danom stupanja na snagu ovoga Zakona, u skladu s posebnom izjavom Vlade Republike Hrvatske upućenom Europskoj komisiji dana 6. studenoga 2006. godine.

Člankom 6. utvrđuje se stupanje na snagu Zakona o potvrđivanju Memoranduma iz članka 1. ovog Zakona.